

Utgiftsområde 14

Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområde 14 – Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagförslag.....	7
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	7
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring..	8
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring..	9
3	Arbetsmarknad och arbetsliv.....	11
3.1	Utgiftsområdets omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling.....	11
3.3	Skatteutgifter	13
3.4	Mål för utgiftsområdet.....	14
4	Arbetsmarknad.....	15
4.1	Mål för området.....	15
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	15
4.3	Resultatredovisning.....	16
4.3.1	Utvecklingen på arbetsmarknaden.....	16
4.3.2	De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning och resultat..	23
4.3.3	Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.....	32
4.3.4	Europeiska socialfonden uppvisar resultat både över och under målen	35
4.3.5	Arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och etableringsersättning .	36
4.3.6	Samverkan om rehabilitering för återgång i arbete	39
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	40
4.5	Politikens inriktning	42
4.6	Budgetförslag.....	52
4.6.1	1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	52
4.6.2	1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53
4.6.3	1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	56
4.6.4	1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	59
4.6.5	1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	62
4.6.6	1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	63
4.6.7	1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027 .	65
4.6.8	1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	67
4.6.9	1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	68
4.6.10	1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	69
4.6.11	1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	69
4.6.12	1:12 Bidrag till lönegarantiersättning.....	70
4.6.13	1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	71
4.6.14	1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare.....	73
4.6.15	1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen.....	74
5	Arbetsliv.....	77
5.1	Mål för området.....	77
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	77
5.3	Resultatredovisning	78
5.3.1	Arbetsmiljö.....	78

5.3.2	Arbetsrätt.....	84
5.3.3	Lönebildning.....	88
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	90
5.5	Politikens inriktning.....	92
5.6	Budgetförslag.....	94
5.6.1	2:1 Arbetsmiljöverket.....	94
5.6.2	2:2 Arbetsdomstolen.....	96
5.6.3	2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO).....	96
5.6.4	2:4 Medlingsinstitutet.....	97
5.6.5	2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap.....	98
5.6.6	2:6 Regional skyddsombudsverksamhet.....	98

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.1 och 4.5).
2. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.2 och 4.5).
3. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.3 och 4.5).
4. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 810 253
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	42 743 597
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 423 145
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	20 684 009
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	136 864
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	2 545 600
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021-2027	225 000
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	43 099
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	80 220
1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	59 168
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	1 310 000
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	4 771 685
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 094 895
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	75 000
2:1 Arbetsmiljöverket	737 550
2:2 Arbetsdomstolen	35 448
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722
2:4 Medlingsinstitutet	56 720
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	39 448
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000
Summa anslag inom utgiftsområdet	94 025 726

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	6 650 000	2023–2031
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	14 000 000	2023–2026
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	2 463 000	2023–2024
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	1 700 000	2023–2030
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9 000	2023–2024
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	146 400	2023
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	20 000	2023
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	24 988 400	

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2021:64

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förslagen lydelse

21 §¹

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 6 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 2 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

-
1. Denna lag träder i kraft den 3 januari 2022.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2018:519.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.2

Föreslagen lydelse

21 §¹

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 2 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 6 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

-
1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2023.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som har uppfyllt karensvillkoret före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2021:000.

3 Arbetsmarknad och arbetsliv

3.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar områdena Arbetsmarknad och Arbetsliv samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen, ILO-kommittén, Medlingsinstitutet och Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2020 blev 10 183 miljoner kronor högre än 2019. Utgifterna kommande år bedöms minska och beror främst på en snabbare återhämtning på arbetsmarknaden än väntat och att flera åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen var tillfälliga.

Jämfört med ursprungligt beslutad budget för 2021 beräknas utgifterna bli 8 834 miljoner kronor lägre 2021. Genom beslutade ändringsbudgetar och förslag i propositionen Höständringsbudget för 2021 ökas utgiftsområdet med 575 miljoner kronor under 2021.

Reformerna i denna proposition antas öka utgifterna med 3 267 miljoner kronor 2022, 3 863 miljoner kronor 2023 och 7 940 miljoner kronor 2024 (se avsnitt 4.5 och 5.5). Sammantaget beräknas utgifterna jämfört med 2021 års ekonomiska vårproposition minska med 5 016 miljoner kronor 2021. Därefter beräknas utgifterna öka med 2 86 miljoner kronor 2022, 3 205 miljoner 2023 och 5 607 miljoner kronor 2024 jämfört med 2021 års ekonomiska vårproposition. För 2022 föreslår regeringen att totalt 94 026 miljoner kronor anvisas inom området. För 2023 beräknas utgifterna uppgå till 86 611 miljoner kronor och för 2024 till 86 875 miljoner kronor.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Budget 2021 ¹	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Arbetsmarknad	86 183	105 326	95 937	93 011	85 562	85 792
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 522	7 849	7 782	7 810	7 607	7 112
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	41 823	52 703	48 532	42 744	32 629	32 271
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 276	12 366	11 986	11 423	11 684	12 662
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	19 063	20 482	19 665	20 684	20 808	20 889
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116	122	123	137	131	133
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 164	1 996	1 286	2 546	2 414	50
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027		50		225	725	900
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	42	43	43	43	44	44
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	77	79	78	80	81	82
1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	58	59	59	59	60	61
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8	8	8	8	8	8
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	2 986	2 900	1 325	1 310	1 525	1 525
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	3 759	4 994	3 685	4 772	5 761	5 787
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	2 288	1 675	1 366	1 095	1 084	1 093
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen				75	1 000	3 176
Arbetsliv	925	973	952	1 015	1 049	1 083
2:1 Arbetsmiljöverket	664	695	685	738	770	803
2:2 Arbetsdomstolen	30	34	31	35	36	36
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	35	37	35	34	34	34
2:4 Medlingsinstitutet	53	56	55	57	57	58
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	31	39	38	39	40	40
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	112	112	110	112	112	112
Äldreanslag	46					
2020 1:14 Lån till körkort	46					
Totalt för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	87 154	106 299	96 890	94 026	86 611	86 875

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.2 Förändringar av utgiftsramen 2022–2024 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	105 724	105 724	105 724
Pris- och löneomräkning ²	97	196	289
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 068	-4 070	-2 818
<i>varav BP22³</i>	<i>3 267</i>	<i>3 863</i>	<i>7 940</i>
Makroekonomisk utveckling	-12 637	-15 332	-15 524
Volymer	-227	40	235
Överföring till/från andra utgiftsområden	-1 720	-1 704	-1 693
Övrigt	1 721	1 756	662
Ny utgiftsram	94 026	86 611	86 875

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 3.3 Utgiftsram 2022 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	2022
Transfereringar ¹	83 552
Verksamhetsutgifter ²	10 461
Investeringar ³	13
Summa utgiftsram	94 026

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2019 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Skatteutgifter

Vid sidan av stöd till företag och hushåll på budgetens utgiftssida finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. Innebörden av en skatteutgift beskrivs i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnittet om skattefrågor. Den samlade redovisningen finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter (skr. 2020/21:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	2021	2022
Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	800	820
Avdrag för resor till och från arbetet	5 530	5 690
Avdrag för utbildningsresor vid omstrukturering	-	-
Avdrag för inställelseresor	-	-
Förmån av resa vid anställningsintervju	-	-
Förmån av utbildning vid omstrukturering m.m.	-	-
Personalvård	-	-
Flyttersättningar från arbetsgivare	-	-
Generell nedsättning av egenavgifter	1 980	2 040
Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år	8 740	10 410
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling	1 970	2 360
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för den först anställda	440	460
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga	800	830
Skattereduktion för ruttjänster	6 530	6 720
Skattereduktion för rotarbeten	11 310	11 650
Summa	38 100	40 980

Källa: Regeringens skrivelse 2020/21:98

3.4 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen inom utgiftsområdet är följande:

Arbetsmarknadspolitik

- Insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 3.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88).

Arbetslivspolitik

- Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88).

4 Arbetsmarknad

4.1 Mål för området

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 3.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88).

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Utvecklingen på arbetsmarknaden påverkas av en rad olika faktorer. Arbetsmarknadspolitikens bidrag är ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra politikområden som konjunkturutvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden.

Grunden för resultatredovisningen utgörs av flera olika indikatorer. Utvecklingen av sysselsättningsgrad och arbetslöshet är viktiga mått på hur arbetsmarknaden utvecklas. Eftersom arbetsmarknadspolitiken i stor utsträckning genomförs av Arbetsförmedlingen analyseras även indikatorer som mer direkt kan kopplas till Arbetsförmedlingens verksamhet. Här utgörs huvudindikatorerna av övergångarna till arbete och i vissa fall även till studier.

Arbetsmarknadspolitiken påverkar dock inte bara övergångarna till arbete och studier direkt, utan även indirekt genom olika insatser som stärker de arbetssökandes ställning på arbetsmarknaden, vilket i sin tur påverkar arbetskraftsdeltagandet och möjligheten att få ett arbete. Därför beskrivs omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska insatserna och deras resultat.

Följande huvudindikatorer redovisas inom området:

- Sysselsättning och arbetslöshet
- Andel övergångar till arbete och studier för personer inskrivna vid Arbetsförmedlingen
- Antal personer i Arbetsförmedlingens insatser och resultat 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program
- Antal personer med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Indikatorerna redovisas för relevanta undergrupper och enskilda insatser. I resultatredovisningen används även rapporter och undersökningar från t.ex. Arbetsförmedlingen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).

Arbetsmarknadspolitiken har även en påverkan på förhållanden på andra samhällsområden som inte direkt ligger inom området Arbetsmarknad. På så sätt kan området även bidra till en bredare hållbar utveckling i linje med målen för Agenda 2030, t.ex. mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Följande redovisning fokuserar på resultat inom området Arbetsmarknad.

4.3 Resultatredovisning

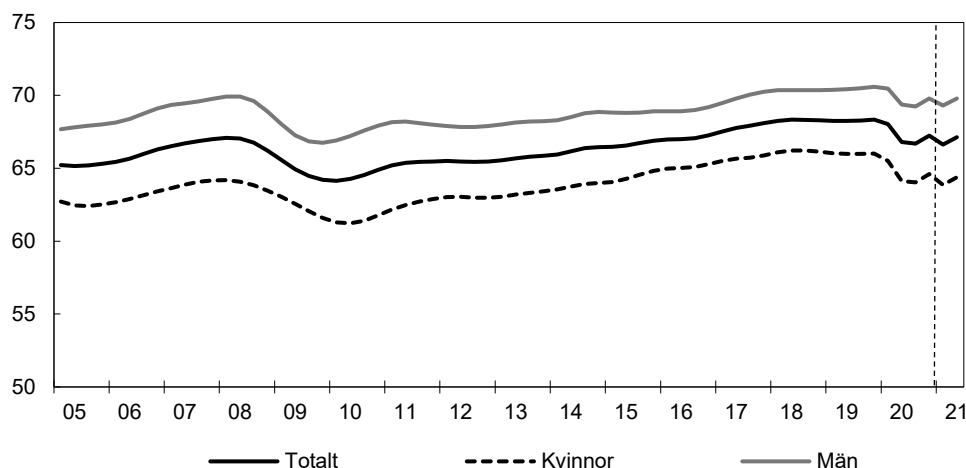
4.3.1 Utvecklingen på arbetsmarknaden

Sysselsättningsgraden sjönk 2020

Läget på arbetsmarknaden försämrades under 2020 i spåren av covid-19-utbrottet. Arbetskraftsdeltagandet (15–74 år) minskade tydligt i inledningen av krisen, men vände snabbt upp och var på en oförändrad nivå 2020 jämfört med föregående år. Däremot minskade sysselsättningsgraden (15–74 år) med 1,1 procentenheter till 67,2 procent, trots en återhämtning under andra halvåret 2020 (se diagram. 4.1). Minskningen var större bland kvinnor än bland män och skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män ökade. Många kvinnor lämnade arbetskraften för studier under 2020. Antalet tillsvidareanställda var i slutet av året tillbaka på samma nivå som före pandemin, men antalet tidsbegränsade anställda var fortsatt på en betydligt lägre nivå bland både kvinnor och män. Utvecklingen kvartal 2 år 2021 jämfört med kvartal 1 visar att sysselsättningsgraden ökade bland både kvinnor och män.

Diagram 4.1 Sysselsättningsgrad (15–74 år)

Procent av befolkningen

Anm. 1: Säsongsrensade och utjämnade värden.

Anm. 2: Från och med den 1 januari 2021 anpassades arbetskraftsundersökningarna (AKU) till Europeiska unionens nya förordning (EU 2019/1700) om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll. Det innebär ett tidsseriebrott, se vertikal linje, och att utfallsdata från AKU före respektive efter omläggningen inte är direkt jämförbara.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sysselsättningsgraden har minskat mer bland utrikes födda än bland inrikes födda. Många branscher som drabbades hårt under pandemin sysselsätter i stor utsträckning utrikes födda. Sysselsättningsgraden bland inrikes födda uppgick till 69,5 procent och bland utrikes födda till 59,7 procent 2020. Minskningen i sysselsättningsgrad bland utrikes födda var lika stor bland kvinnor som män. Bland inrikes födda var det dock en betydligt större minskning bland kvinnor än bland män.

Sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor är relativt hög i Sverige jämfört med genomsnittet bland utrikes födda kvinnor inom EU, 54,4 procent jämfört med 48,2 procent 2020. Men då sysselsättningsgraden bland inrikes födda kvinnor är mycket hög i Sverige, 67,7 procent, är skillnaden mellan inrikes födda kvinnor och utrikes födda kvinnor relativt stor i Sverige jämfört med andra länder. Skillnaden mellan kvinnor och män är också betydligt större bland utrikes födda än bland inrikes födda. Bland utrikes födda uppgick skillnaden mellan kvinnor och män till 10,5 procentenheter, vilket är oförändrat sedan 2019, men på en historiskt hög nivå sedan

mätningar uppdelat på födelseregion började redovisas 2005. Skillnaden mellan inrikes födda kvinnor och män uppgick till 3,5 procentenheter 2020, en ökning från 2,6 procentenheter 2019. Utvecklingen kvartal 2 2021 jämfört med kvartal 1 visar att sysselsättningsgraden ökade, framför allt bland utrikes födda män.

Ungdomar (15–24 år) är den åldersgrupp som uppvisat den tydligaste minskningen i sysselsättningsgrad 2020 jämfört med 2019. De branscher som har drabbats hårdast under pandemin sysselsätter i stor utsträckning ungdomar, varav många är tidsbegränsat anställda. Antalet sysselsatta unga minskade med 10,0 procent och sysselsättningsgraden minskade med 4,4 procentenheter till 39,4 procent jämfört med föregående år. Sysselsättningsgraden minskade mer bland unga kvinnor än bland unga män. Men sysselsättningsgraden är fortsatt något högre bland unga kvinnor än bland unga män. Utvecklingen kvartal 2 2021 jämfört med kvartal 1 visar att sysselsättningsgraden ökade bland ungdomarna, framför allt bland unga kvinnor.

Sverige har, i internationell jämförelse, en hög sysselsättningsgrad bland äldre (55–74 år). Sysselsättningsgraden i den gruppen har ökat stadigt sedan 2010. Sysselsättningsgraden bland äldre uppgick 2020 till 49,5 procent, en ökning från 48,6 procent 2019. Ökningen förklaras helt av utvecklingen för åldersgruppen 65–74 år, som inte tycks ha påverkats nämnvärt av det försämrade arbetsmarknadsläget 2020. I gruppen 55–64 år minskade sysselsättningsgraden svagt. Sysselsättningsgraden var betydligt högre bland äldre män än bland äldre kvinnor. Sysselsättningsgraden ökade dessutom betydligt mer bland äldre män. Bland äldre kvinnor var ökningen endast marginell. En förklaring till den höga sysselsättningsgraden bland äldre i Sverige är att allt färre äldre nu lämnar arbetskraften till följd av sjukdom än tidigare. Utvecklingen kvartal 2 år 2021 jämfört med kvartal 1 visar på en ökad sysselsättningsgrad bland äldre.

Personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (16–64 år) har generellt sett betydligt lägre sysselsättningsgrad och arbetskraftsdeltagande än övriga befolkningen. År 2020 var sysselsättningsgraden bland personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 52 procent. Motsvarande andel i befolkningen var 77 procent.

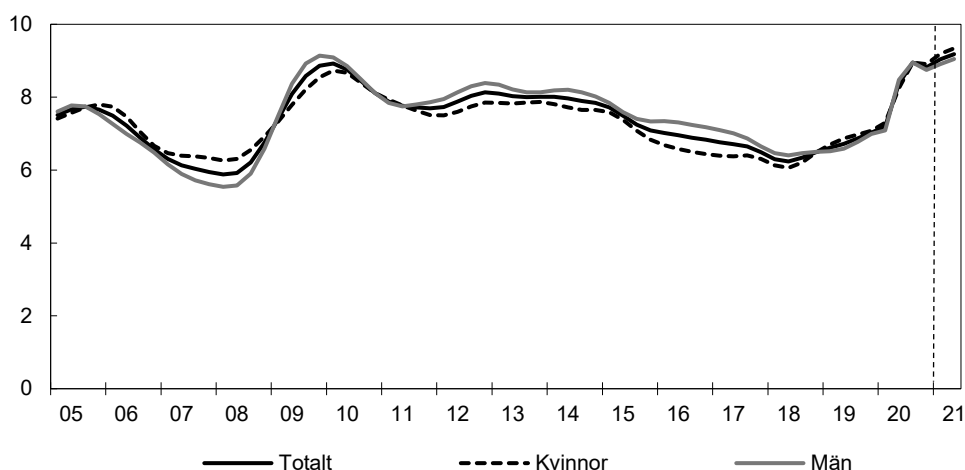
Arbetslösheten ökade tydligt under 2020

Arbetslösheten (15–74 år) ökade tydligt i spåren av pandemin, från 6,8 procent 2019 till 8,3 procent 2020 (se diagram 4.2). Ökningen var något högre bland män än bland kvinnor trots att sysselsättningsgraden minskade mer bland kvinnor. Det beror på att arbetskraftsdeltagandet minskade bland kvinnor då de lämnade arbetskraften bl.a. för studier samtidigt som arbetskraftsdeltagandet ökade något bland män. Utvecklingen kvartal 2 år 2021 jämfört med kvartal 1 visar att arbetslösheten har ökat något.

År 2020 ökade arbetslösheten betydligt mer bland utrikes födda än bland inrikes födda, 3,7 procentenheter jämfört med 0,7 procentenheter. Det förklaras bl.a. av att sysselsättningen minskade mer bland utrikes födda samtidigt som en större andel av de inrikes födda lämnade arbetskraften för studier jämfört med utrikes födda. Ökningen i arbetslöshet var något större bland utrikes födda kvinnor än bland utrikes födda män. Bland inrikes födda var ökningen däremot större bland män än bland kvinnor. Utvecklingen kvartal 2 år 2021 jämfört med kvartal 1 visar att arbetslösheten minskat något bland utrikes födda, trots en ökning bland utrikes födda kvinnor. Arbetslösheten ökade något bland inrikes födda. En fördjupad analys av nyanländas etablering redovisas inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

Diagram 4.2 Arbetslöshet (15–74 år)

Procent av arbetskraften

Anm. 1: Säsongsrensade och utjämnade värden.

Anm. 2: Från och med den 1 januari 2021 anpassades arbetskraftsundersökningarna (AKU) till Europeiska unionens nya förordning (EU 2019/1700) om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll. Det innebär ett tidsseriebrott, se vertikal linje, och att utfallsdata från AKU före respektive efter omläggningen inte är direkt jämförbara.

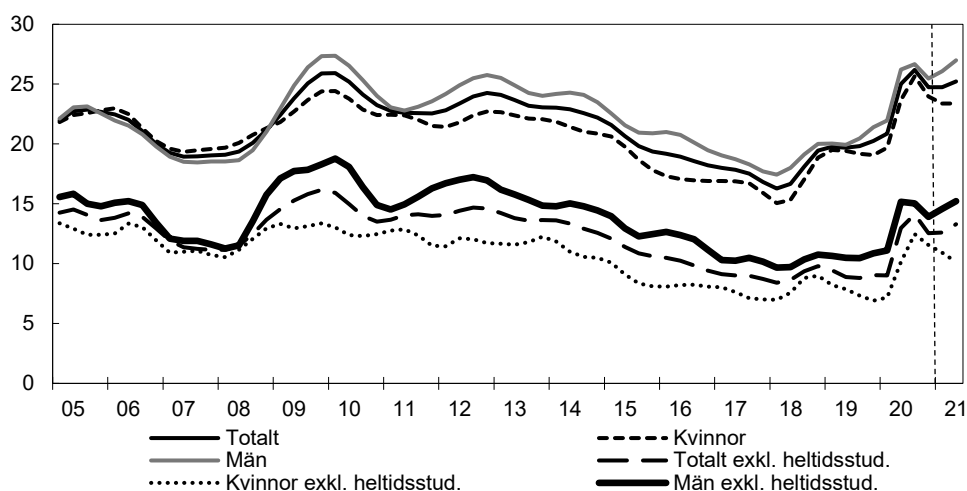
Källa: Statistiska centralbyrån.

Ungdomsarbetslösheten (15–24 år) uppgick till 24,0 procent 2020, en ökning med 4,0 procentenheter jämfört med 2019. Samtidigt som arbetslösheten ökade lämnade många unga arbetskraften i samband med att de förlorade sin sysselsättning. Framför allt unga kvinnor började studera i stället för att kvarstå på arbetsmarknaden som arbetslösa. Arbetslösheten bland unga män uppgick till 25,1 procent jämfört med 22,8 procent bland unga kvinnor. Arbetslösheten ökade även mer bland unga män, 4,7 procentenheter jämfört med 3,3 procentenheter bland unga kvinnor (se även utg.omr. 17 avsnitt 15).

Över hälften av de unga som klassas som arbetslösa är samtidigt heltidsstuderande som söker arbete. I gruppen unga arbetslösa heltidsstuderande anser sig ungefär 9 av 10 personer vara studerande på heltid och inte som arbetslösa i första hand. Exkluderas de heltidsstuderande arbetssökande från gruppen arbetslösa, uppgick ungdomsarbetslösheten 2020 till 12,2 procent, en ökning från 9,1 procent 2019. Arbetslösheten exklusive heltidsstuderande var lägre bland unga kvinnor än bland unga män, 10,2 procent jämfört med 14,0 procent, se diagram. 4.3. Utvecklingen kvartal 2 år 2021 jämfört med kvartal 1 visar att arbetslösheten ökat bland unga män, men var oförändrad bland unga kvinnor.

Diagram 4.3 Ungdomsarbetslöshet (15–24 år)

Procent av arbetskraften

Anm. 1: Säsongsrensade och utjämnade värden.

Anm. 2: Från och med den 1 januari 2021 anpassades arbetskraftsundersökningarna (AKU) till Europeiska unionens nya förordning (EU 2019/1700) om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll. Det innebär ett tidsseriebrott, se vertikal linje, och att utfallsdata från AKU före respektive efter omläggningen inte är direkt jämförbara.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Arbetslösheten bland äldre (55–74 år) ökade till 5,2 procent 2020 från 4,3 procent 2019. Arbetslösheten ökade i åldersintervallet 55–64 år och minskade i intervallet 65–74 år. Utvecklingen kvartal 2 år 2021 jämfört med kvartal 1 visar att arbetslösheten ökat bland de äldre.

Personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har generellt sett högre arbetslöshet än övriga befolkningen. År 2020 uppgick arbetslösheten till 9 procent för den totala befolkningen i åldersgruppen 16–64 år. Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga uppgick till 17 procent.

Varsel om uppsägningar tillbaka på låga nivåer

Det rekordstora antalet varsel om uppsägningar som Arbetsförmedlingen registrerade våren 2020 dämpades markant under andra halvåret. Nedgången förklaras av ett förbättrat arbetsmarknadsläge, men även stödet vid korttidsarbete kan ha bidragit. Under första halvåret 2021 har varseltalen legat på relativt låga nivåer.

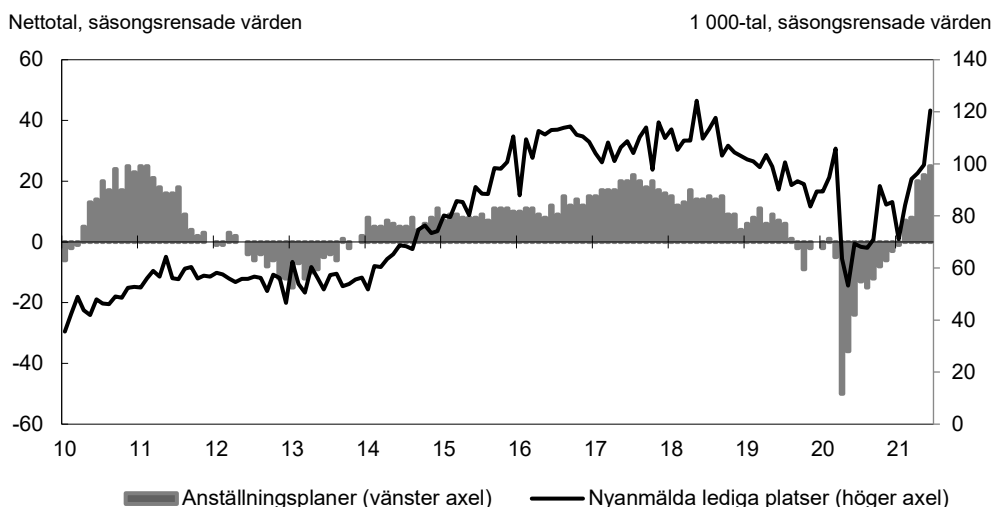
Arbetsförmedlingens uppföljning av de ca 90 000 anmälda varslen i mars–juni 2020 visar att 52 000 personer, varav drygt hälften män, hade blivit uppsagda sex månader senare. Antalet uppsägningar motsvarade 58 procent av dem som initialt hade varslats om uppsägning. Hotell- och restaurangnäringen samt kultur-, nöjes- och fritidssektorn var de branscher som, relativt sin storlek, drabbades värst av varsel under 2020. Det var också i dessa branscher som störst andel av varslen resulterade i uppsägningar.

Ökad efterfrågan på arbetskraft

Arbetsgivarnas efterfrågan på arbetskraft föll brant under våren 2020 då företagens anställningsplaner nådde en historiskt låg notering. Under sommaren 2020 vände nedgången och under första halvåret 2021 visade indikatorn för företagens anställningsplaner åter på en nettotillväxt av anställda (se diagram 4.4). Samtidigt har antalet nyanmälda lediga platser på Arbetsförmedlingen, som också minskade under krisens inledning, ökat markant i flertalet branscher. Undantagen är inom transportsektorn och kultur-, nöjes- och fritidssektorn där vakanserna kvarstår på relativt låga nivåer.

Generellt sett råder det brist på utbildad arbetskraft i flera sektorer, särskilt inom utbildning samt vård och omsorg.

Diagram 4.4 Anställningsplaner i näringslivet och nyanmälda lediga platser

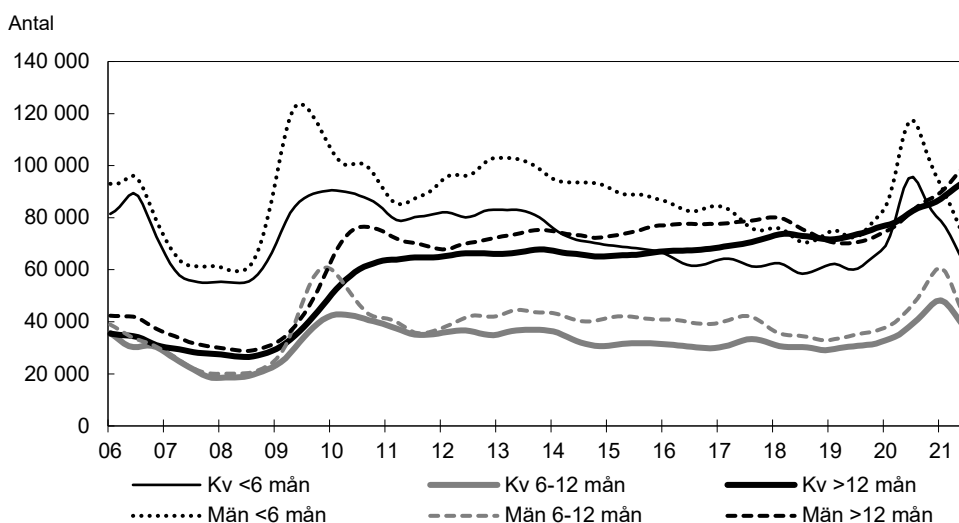
Källa: Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen.

Fler nyinskrivna vid Arbetsförmedlingen har följts av ett växande antal långtidsarbetslösa

Under perioden mars–juni 2020 ökade antalet nyinskrivna arbetssökande vid Arbetsförmedlingen kraftigt. Totalt ökade antalet nyinskrivna från i genomsnitt 33 400 personer per månad 2019 till 46 800 per månad 2020, en ökning med 40 procent. Ökningen skedde bland alla grupper på arbetsmarknaden och innebar bl.a. att andelen nyinskrivna med gymnasieutbildning eller eftergymnasial utbildning samt inrikes födda ökade. Sedan årsskiftet 2020/21 har antalet nyinskrivna minskat till genomsnittliga nivåer och tendensen är att grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden återigen växer som andel av alla nyinskrivna.

Det stora inflödet av arbetslösa våren 2020 kombinerat med pandemins varaktigt negativa effekter på sysselsättningen i flera branscher har inneburit att antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete minst 12 månader gradvis har ackumulerats, från i genomsnitt 145 000 år 2019 till 188 000 kvartalet 2 år 2021. Personer som har kort utbildning eller är utrikes födda är överrepresenterade bland de långtidsarbetslösa, men under 2020 var ökningen av långtidsarbetslösa särskilt märkbar bland inrikes födda och gymnasieutbildade. Det har även skett en relativ ökning av långtidsarbetslösheten bland äldre jämfört med dem under 55 år samt bland män jämfört med kvinnor. Samtidigt har antalet korttidsarbetslösa minskat kraftigt sedan hösten 2020. Flertalet av dem som har lämnat en relativt kort tids arbetslöshet var personer som inte har en utsatt ställning på arbetsmarknaden.

Diagram 4.5 Antal inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen (16–64 år) fördelat på arbetslöshetstid (kortare än 6 månader, 6–12 månader samt längre än 12 månader)

Anm.: Säsongsrensade och utjämnade värden.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Andelen övergångar till arbete sjönk medan andelen övergångar till studier ökade 2020

Antalet unika individer som vid något tillfälle var inskrivna vid Arbetsförmedlingen under 2020 uppgick till totalt 1 038 000 personer, vilket var en ökning med 125 000 personer jämfört med 2019. Av dessa övergick 322 000, eller 31 procent, till arbete vid minst ett tillfälle under året. Det innebär att andelen övergångar till arbete minskade med drygt 1 procentenhet jämfört med 2019, men minskningen var betydligt mer markant bland män än bland kvinnor. Nedgången påverkade alla grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden. Bland unga kvinnor ökade däremot andelen övergångar till arbete under 2020 jämfört med året innan. Av tabell 4.1 framgår att nedgången totalt sett blev måttlig 2019–2020 jämfört med 2018–2019, vilket sannolikt beror på en relativt starkare sammansättning av inskrivna arbets sökande vid Arbetsförmedlingen 2020.

Antalet inskrivna som övergick till reguljära studier ökade med 13 000 och uppgick till totalt 60 000 personer 2020. Det motsvarar knappt 6 procent och innebar en liten relativ ökning jämfört med föregående år både bland kvinnor och män. Ökningen förklaras sannolikt av att det tillkom fler arbets sökande som var studiebenägna, inte minst unga kvinnor. I grupper med svag ställning på arbetsmarknaden var övergångarna till studier i princip oförändrade bland kvinnor samtidigt som de minskade något bland män.

Tabell 4.1 Andel övergångar till arbete eller studier fördelat på olika grupper av inskrivna personer vid Arbetsförmedlingen

Procent						
Målgrupp	Arbete 2020	Arbete 2019	Arbete 2018	Studier 2020	Studier 2019	Studier 2018
Totalt	31,0	32,4	37,3	5,8	5,2	5,0
<i>varav kvinnor</i>	<i>30,3</i>	<i>30,4</i>	<i>34,7</i>	<i>6,9</i>	<i>6,1</i>	<i>5,8</i>
<i>varav män</i>	<i>31,6</i>	<i>34,3</i>	<i>39,7</i>	<i>4,7</i>	<i>4,3</i>	<i>4,3</i>
Personer med högst förgymnasial utbildning	22,6	24,8	29,0	5,5	5,8	5,4
<i>varav kvinnor</i>	<i>18,8</i>	<i>19,6</i>	<i>23,4</i>	<i>6,8</i>	<i>6,8</i>	<i>6,4</i>
<i>varav män</i>	<i>25,7</i>	<i>29,1</i>	<i>33,6</i>	<i>4,5</i>	<i>5,0</i>	<i>4,7</i>
Utomeuropeiskt födda	25,2	27,4	32,3	7,3	7,6	7,0
<i>varav kvinnor</i>	<i>21,5</i>	<i>21,8</i>	<i>26,3</i>	<i>8,8</i>	<i>8,8</i>	<i>8,0</i>
<i>varav män</i>	<i>28,7</i>	<i>32,8</i>	<i>37,9</i>	<i>5,8</i>	<i>6,3</i>	<i>6,0</i>
Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	23,2	25,9	28,5	1,8	1,8	1,8
<i>varav kvinnor</i>	<i>21,7</i>	<i>24,3</i>	<i>26,6</i>	<i>2,2</i>	<i>2,2</i>	<i>2,1</i>
<i>varav män</i>	<i>24,5</i>	<i>27,3</i>	<i>30,2</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>
Äldre ≥ 55 år	23,9	25,9	29,7	0,5	0,5	0,4
<i>varav kvinnor</i>	<i>24,6</i>	<i>25,8</i>	<i>29,1</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,5</i>
<i>varav män</i>	<i>23,2</i>	<i>25,9</i>	<i>30,2</i>	<i>0,4</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>
Unga 16–24 år	30,6	30,7	37,4	11,4	10,7	11,4
<i>varav kvinnor</i>	<i>31,4</i>	<i>29,0</i>	<i>34,7</i>	<i>12,8</i>	<i>11,5</i>	<i>12,4</i>
<i>varav män</i>	<i>30,1</i>	<i>31,9</i>	<i>39,4</i>	<i>10,3</i>	<i>10,2</i>	<i>10,7</i>
Långtidsarbetslösa >12 månader	18,1	19,5	26,6	5,6	5,8	5,5
<i>varav kvinnor</i>	<i>16,3</i>	<i>16,1</i>	<i>22,3</i>	<i>7,0</i>	<i>7,3</i>	<i>6,5</i>
<i>varav män</i>	<i>19,8</i>	<i>22,8</i>	<i>30,5</i>	<i>4,3</i>	<i>4,4</i>	<i>4,6</i>

Anm.: Övergångsmåttet är beräknat som antalet unika individer som har övergått till arbete eller studier dividerat med antalet unika personer som har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen (oavsett orsak). De olika grupperna kan överlappa varandra. Långtidsarbetslösa >12 månader avser inskrivna vid Arbetsförmedlingen som har varit utan arbete i 12 månader eller mer.

Källa: Arbetsförmedlingen, särskild beställning.

Bland dem med högst förgymnasial utbildning övergick totalt 5,5 procent till studier 2020, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år. Minskningen berodde på att en lägre andel män övergick till studier, medan andelen var oförändrad bland kvinnor. Inställda studiestarter till följd av pandemin och att distansundervisning passar mindre bra för elever inom svenska för invandrare (sfi) har haft en negativ inverkan för studerandeantalet.

Det finns olika studievägar för arbetssökande vid Arbetsförmedlingen. Antalet övergångar för respektive studieväg påverkas av förändringar i målgruppens storlek. Många nyinskrivna yngre arbetssökande 2020 har bidragit till att fler har övergått till reguljära studier (se tabell 4.2). Likaså har antalet som studerar på deltid i kombination med jobb- och utvecklingsgarantin ökat i takt med ett ökande antal deltagare i programmet. Omvänt förklaras det minskade antalet studerande inom etableringsprogrammet av en påtaglig minskning av nyanlända i etableringsprogrammet.

Tabell 4.2 Övergångar till studier för personer med högst förgymnasial utbildning

Antal unika individer (avrundat till 100-tal) samt andel kvinnor och män

		2020	2019	2018
Avaktualiserade från Arbetsförmedlingen till reguljära studier	Totalt	12 900	11 400	10 400
	Kvinnor %	53	51	54
	Män %	47	49	46
Studier med etableringsplan/inom etableringsprogrammet	Totalt	2 300	3 000	2 200
	Kvinnor %	60	59	49
	Män %	40	41	51
Studier med aktivitetsstöd, förberedande insats	Totalt	1 300	1 300	900
	Kvinnor %	66	64	64
	Män %	34	36	36
Deltidsstudier i kombination med jobb- och utvecklingsgarantin	Totalt	500	300	300
	Kvinnor %	67	66	56
	Män %	33	34	44

Anm.: Det går inte att summera de olika studievägarna då en individ kan ha gått flera olika studievägar under ett år. Med studier avses utbildning inom komvux, folkhögskola, yrkeshögskola samt universitet och högskola.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen fick under 2020 i uppdrag att öka antalet anvisningar att söka reguljär utbildning tillsammans med en regelförändring som innebär ökade möjligheter att studera med bibehållen ersättning (A2021/00912). Sedan uppdraget gavs och regelförändringen infördes har antalet anvisningar till att söka reguljära studier ökat betydligt. Under perioden oktober 2020 till mars 2021 ökade antalet från en nivå på under 500 anvisningar per månad till över 1 600.

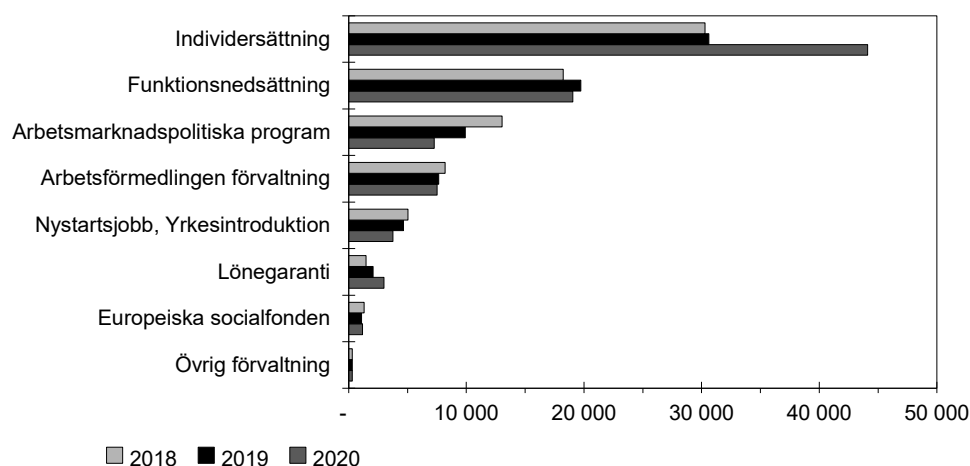
4.3.2 De arbetsmarknadspolitiska insatsernas omfattning och resultat

Under 2020 uppgick utgifterna inom området Arbetsmarknad till 86 miljarder kronor (utgifter för 2018–2020 framgår av diagram 4.6). De största delarna av dessa användes till individersättning för personer som står till arbetsmarknadens förfogande och till insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utöver detta hade Arbetsförmedlingen även utgifter för rehabiliteringsinsatser inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom eller funktionsnedsättning.

Resultaten för kvinnor och män inom Arbetsförmedlingens programinsatser beskrivs huvudsakligen genom antalet deltagare i de olika programmen och utfallet i form av deltagarnas arbetsmarknadsstatus 90 dagar efter programmets slut. En sådan översiktlig redovisning framgår av tabell 4.3 och tabell 4.4. Vissa av insatserna har inte som primärt syfte att direkt leda till arbete, utan är snarare förberedande inför andra insatser. Huvuddelen av programinsatserna riktas till personer som står relativt långt från arbetsmarknaden och ingår i något av ramprogrammen: jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar eller etableringsprogrammet. Ett ramprogram kan innefatta olika insatser, t.ex. arbetsmarknadsutbildning, stöd till start av näringsverksamhet eller arbetsplatsförlagda aktiviteter såsom arbetspraktik, arbetsträning eller förstärkt arbetsträning. Inom ramprogrammen kan även utbildning ske inom kommunal vuxenutbildning, folkhögskola, yrkeshögskola samt i vissa fall på universitet och högskolor. Insatser i form av arbetsmarknadspolitiska program, som redovisas i detta avsnitt, finansieras huvudsakligen under anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. I avsnitt 4.3.3, 4.3.4 samt 4.3.6 redogörs för resultat i förhållande till insatser som finansieras via andra anslag. I avsnitt 4.3.5 redogörs för resultat kopplade till individersättningar.

Diagram 4.6 Utgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

Anm.: Diagrammet visar utgifter under anslag inom området Arbetsmarknad de aktuella åren. Från och med 2020 omfattar UO14 Arbetsmarknad även etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare. Samtliga år är justerade för jämförbarhet. Jämfört med föregående budgetproposition har Lån till körkort exkluderats då de utgifterna belastar utgiftsområde 22 fr.om. 2020. Funktionsnedsättning avser utgifter för särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Källa: Egna beräkningar.

Under 2020 har förutsättningarna att utföra den arbetsmarknadspolitiska verksamheten till stor del präglats av effekterna till följd av pandemin. Som framgår av diagram 4.6 ökade utgifterna betydligt avseende individuersättningar. Detta återspeglar utvecklingen med ett stort antal nyinskrivna arbets sökande. Samtidigt har förutsättningarna för arbetsplatsförlagda aktiviteter påverkats då både efterfrågan på arbetskraft minskat och arbetsgivares förutsättningar att ta emot ytterligare personal minskat inom många branscher. Arbetsplatsnära insatser som subventionerade anställningar minskade betydligt i omfattning, vilket i diagram 4.6. återspeglas i minskade utgifter för insatser till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, arbetsmarknadspolitiska program och nystartsjobb. Under 2020 uppvisades samtidigt anslagssparande på flera områden (se avsnitt 4.6).

Antalet anställda vid Arbetsförmedlingen under 2020 var i genomsnitt 10 700, dvs. ca 1 500 färre än året innan och ca 3 300 färre än 2018. För att hantera det stora antalet nyinskrivna arbetslösa till följd av situationen på arbetsmarknaden efter pandemins utbrott rekryterades 500 visstidsanställda under andra halvåret 2020. Arbetsförmedlingen har samtidigt genomfört ett arbete för att effektivisera processerna vid inskrivning och förbättra förutsättningarna för olika distanslösningar. Arbetsförmedlingen har på grund av utvecklingen på arbetsmarknaden, med ett stort antal nya arbetslösa till följd av pandemin, prioriterat sina förvaltningsresurser till att skriva in och kartlägga de nya arbetslösa samt på att anvisa till tidiga insatser för att förhindra framtida långtidsarbetslöshet. En stor del av arbetet har bedrivits digitalt och på distans på grund av pandemin.

Samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommuner och arbetsgivare genom s.k. lokala jobbspår är ett verktyg för att stödja fler unga och nyanlända att komma i arbete. Enligt Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) fanns det i mars 2021 ca 3 400 deltagare (www.dua.se, publicerad 2021-05-21), vilket var en minskning från 4 600 året innan. Andelen kvinnor som deltog uppgick till 56 procent och andelen män till 44 procent, dvs. samma fördelning som föregående år. Fördelningen mellan könen ser olika ut inom olika branscher och jobbspår.

Arbetsförmedlingen har under 2020 arbetat med uppdraget att säkerställa och vid behov återställa en ändamålsenlig lokal närvaro på de orter där Arbetsförmedlingen

under 2019 beslutat att lägga ner ett stort antal kontor. Vid årsskiftet 2020/2021 bestod den lokala närvaron av 88 fast bemannade kontor, 24 kontor som Arbetsförmedlingen reser till samt 102 planerade samarbetslösningar med andra aktörer. Lokal närvaro där myndigheten inte har egna kontor säkerställs genom samarbete med Statens servicecenter eller kommuner.

När det gäller könsfördelningen inom de arbetsmarknadspolitiska insatserna kan det noteras en viss utjämning inom de subventionerade anställningarna och inom arbetsmarknadsutbildningen. En betydande obalans med en tydligt större andel män än kvinnor kvarstår dock inom flera av insatserna.

Tabell 4.3 Genomsnittligt antal pågående beslut per månad i arbetsmarknadspolitiska program (inkl. ramprogram särredovisade) och subventionerade anställningar

Antal (avrundat till 100-tal) och procent

Arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd eller etableringsersättning	Antal 2020 Totalt	Andel 2020 Kvinnor	Andel 2020 Män	Antal 2019 Totalt	Andel 2019 Kvinnor	Andel 2019 Män
Arbetsmarknadsutbildning	5 500	26	74	5 800	20	80
Arbetspraktik	3 600	43	57	4 900	44	56
Förberedande insatser	26 400	55	45	18 800	56	44
<i>varav Förberedande utbildning</i>	<i>9 700</i>	<i>55</i>	<i>45</i>	<i>9 600</i>	<i>54</i>	<i>46</i>
<i>varav Kartläggning, vägledning & rehabilitering</i>	<i>16 700</i>	<i>55</i>	<i>45</i>	<i>9 200</i>	<i>59</i>	<i>41</i>
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	2 200	53	47	3 300	53	47
Stöd till start av näringsverksamhet	1 700	44	56	1 500	45	55
Utbildningskontrakt (upphörde under 2020)	1 400	46	54	3 600	45	55
Ramprogram						
Etableringsprogrammet	22 700	59	41	38 800	56	44
Jobbgarantin för ungdomar	20 500	38	62	14 000	38	62
Jobb- och utvecklingsgarantin	118 600	48	52	102 400	47	53
Subventionerade anställningar						
Extratjänster	7 300	63	37	11 000	53	47
Introduktionsjobb	4 100	39	61	6 900	35	65
Nystartsjobb	26 800	33	67	31 800	29	71
Yrkesintroduktionsanställningar	400	18	82	600	16	84

Anm.: Antalet beslut i tabellen bör inte summeras eftersom en individ kan ha flera parallella beslut. Volymredovisningen av Förberedande insatser samt varav-posten Kartläggning, vägledning och rehabilitering är underskattad på grund av att personer som ingår i ramprogram oftast inte får separat beslut om Kartläggning, vägledning och rehabilitering. Som komplement, se tabell 4.7 för den totala omfattningen av de upphandlade tjänsterna.

Källa: Arbetsförmedlingen och egna bearbetningar.

Tabell 4.4 Andel i arbete 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program eller subventionerad anställning (ej ramprogram)

Procent

Arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd eller etableringsersättning	2020 Totalt	2020 Kvinnor	varav utan stöd	varav med stöd	2020 Män	varav utan stöd	varav med stöd	2019 Totalt	2019 Kvinnor	2019 Män
Arbetsmarknadsutbildning	27	24	13	11	27	15	12	40	33	42
Arbetspraktik	36	35	7	28	38	7	31	38	33	41
Förberedande insatser	14	13	5	8	15	6	9	17	15	18
<i>varav Förberedande utbildning</i>	9	9	3	6	9	4	5	9	7	11
<i>varav Kartläggning, vägledning & rehabilitering</i>	21	19	8	11	25	9	15	26	24	30
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	23	20	3	18	26	5	21	19	15	23
Stöd till start av näringsverksamhet	68	70	69	1	66	66	1	79	80	79
Utbildningskontrakt (upphörde under 2020)	10	5	4	0	5	5	0	19	18	20
Subventionerade anställningar										
Extratjänster	29	27	3	24	31	4	26	32	27	36
Introduktionsjobb	43	36	7	30	47	7	39	42	34	45
Nystartsjobb	30	26	19	7	32	23	9	41	36	42
Yrkesintroduktionsanställningar	62	47	43	4	65	62	3	69	61	71

Anm.: Arbete med stöd inkluderar alla former av subventionerade anställningar, inklusive nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar.

Källa: Arbetsförmedlingen, särskild beställning och egna bearbetningar.

Färre fick arbete i jobb- och utvecklingsgarantin men andelen övergångar till studier ökade

Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har ökat. Det genomsnittliga antalet deltagare per månad ökade med drygt 16 000 personer mellan 2019 och 2020. Detta beror till stor del på avmattningen i ekonomin 2019 som förstärktes av pandemin 2020. Det beror också sannolikt på ett ökat inflöde av deltagare från etableringsprogrammet. Under 2021 har antalet deltagare i garantin fortsatt att öka på grund av det fortsatt svåra arbetsmarknadsläget.

Könsfördelningen i programmet var närmast oförändrad jämfört med 2019. Andelen kvinnor låg på 48 procent, en ökning med 1 procentenhet. Personer som saknar slutförd gymnasieutbildning, utomeuropeiskt födda, äldre och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga utgör 87 procent av deltagarna i garantin. Andelen är oförändrad jämfört med 2019. Dessa grupper har särskilt hög risk för långvarig arbetslöshet. Många av deltagarna tillhör dessutom flera av de nämnda kategorierna samtidigt, vilket ytterligare ökar risken för att kvarstå i långvarig arbetslöshet.

Tabell 4.5 Andel övergångar från jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar till arbete och studier

Procent

Jobb- och utvecklingsgarantin	Arbete 2020	2020		Studier 2020	Arbete 2019	2019		Studier 2019
		utan stöd	med stöd			utan stöd	med stöd	
Totalt	19,4	6,9	12,5	5,1	20,5	8,7	11,7	4,7
Kvinnor	16,6	5,9	10,7	6,5	16,3	7,4	8,8	6,0
Män	22,0	7,8	14,2	3,8	24,2	9,9	14,3	3,5
Jobbgarantin för ungdomar								
Totalt	21,9	17,0	4,9	9,4	26,4	19,1	7,3	8,8
Kvinnor	19,8	16,5	3,4	11,5	23,1	18,1	5,0	10,5
Män	23,3	17,3	6,0	8,0	28,5	19,8	8,7	7,7

Anm.: Övergångsmåttet är beräknat som antalet unika individer som har övergått till arbete eller studier dividerat med antalet unika personer som varit inskrivna i respektive ramprogram under respektive år. I arbete ingår både arbete utan och med stöd.

Källa: Arbetsförmedlingen, särskild beställning.

Utrikes födda utgör 66 procent av samtliga deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Andelen utrikes födda av det totala antalet deltagare i garantin ökade med 9 procent mellan 2019 och 2020. Motsvarande förändring bland inrikes födda var 4 procent. Samtidigt börjar allt fler av dem som drabbades av arbetslöshet i början av pandemin nu bli långtidsarbetslösa och under våren 2021 var ökningen av deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin relativt sett högre bland inrikes än utrikes födda jämfört med samma månad året innan. Sammantaget tyder det på att grupper med förhållandevis stark konkurrensförmåga blir långtidsarbetslösa som en följd av pandemins konsekvenser på arbetsmarknaden, samtidigt som de som tidigare var långtidsarbetslösa kommer ännu längre från arbetsmarknaden.

I tabell 4.5 framgår att andelen personer som gick till arbete minskade, medan andelen som övergick till studier efter jobb- och utvecklingsgarantin ökade, bland både kvinnor och män. Det kan förklaras av det försämrade arbetsmarknadsläget och att Arbetsförmedlingen har prioriterat att kartlägga och skriva in ett stort antal nya arbetslösa till följd av pandemin, framför insatser till grupper med svagare konkurrensförmåga. När det gäller övergångar från både arbete och studier har skillnaden i resultat mellan kvinnor och män minskat.

Andelen personer i jobb- och utvecklingsgarantin som saknar registrerade aktiviteter var oförändrad mellan 2019 och 2020, 22 procent. Arbetsförmedlingens urvalsundersökning visar dock att ca 16 procent var helt utan aktivitet i december 2019.

Jobbgarantin för ungdomar ökade markant i omfattning under 2020

Både antalet inskrivna ungdomar (18–24 år) vid Arbetsförmedlingen och det genomsnittliga antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar ökade markant mellan 2019 och 2020 till följd av pandemin och det försämrade arbetsmarknadsläget. I tabell 4.3 framgår också att könsfördelningen inom jobbgarantin för ungdomar var oförändrad, med en övervägande andel män. En förklaring till att arbetslösheten bland unga män är högre än bland unga kvinnor kan vara att en större andel unga män inte har slutfört en gymnasial utbildning. Andelen deltagare med förgymnasial utbildning minskade från 40 till 35 procent. Detta återspeglar att många ungdomar, även med slutförd gymnasieutbildning, hade svårt att få ett arbete på grund av pandemin. Även andelen utrikes födda minskade, från ca 41 procent 2019 till en dryg tredjedel av deltagarna 2020.

Som framgår av tabell 4.5 har andelen personer som går till arbete minskat och andelen som övergår till studier ökat. Det gäller både kvinnor och män. Resultatet i övergångar till arbete minskade dock mer bland män än bland kvinnor, medan det motsatta gäller för övergångar till studier. Sammantaget uppgår andelen kvinnor och män som övergått till arbete eller studier från jobbgarantin för ungdomar till drygt 31 procent 2020. Samtidigt minskade andelen som övergick till reguljär utbildning bland ungdomar som saknar gymnasial utbildning.

Andelen personer i jobbgarantin för ungdomar som saknar registrerade aktiviteter var oförändrad mellan 2019 och 2020, 22 procent. Arbetsförmedlingens urvalsundersökning visar dock att ca 18 procent var helt utan aktivitet i december 2019.

En följd av det försämrade arbetsmarknadsläget är att många ungdomar har svårt att få ett arbete. IFAU har undersökt betydelsen av arbetsgivarkontakter för ungdomar när de ska träda in i arbetslivet. Resultaten visar att ungdomar som har förlorat en arbetsgivarkontakt på grund av att deras tidigare arbetsplats lades ned har en lägre sannolikhet att hitta en varaktig anställning efter gymnasiet och lägre framtida inkomster än klasskamrater vars extra- eller sommarjobb inte lades ned. De negativa effekterna av att förlora en arbetsgivarkontakt bestod i upp till tio år, men var störst direkt efter gymnasiet (IFAU 2020:18).

Från etableringsprogrammet gick en lägre andel till arbete medan andelen till studier åter ökade

Antalet personer inom etableringsprogrammet fortsätter att minska som en följd av att färre beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Minskningen har fortsatt under första halvåret 2021. Genomsnittligt antal deltagare per månad sjönk från 38 800 till 22 700 mellan 2019 och 2020, se tabell 4.3 Andelen kvinnor har ökat och låg 2020 på 59 procent.

Tabell 4.6 Andel i arbete och studier 90 dagar efter avslutat etableringsprogram

Procent

	Arbete 2020	varav utan stöd 2020	varav med stöd 2020	Studier 2020	Arbete 2019	varav utan stöd 2019	varav med stöd 2019	Studier 2019
Totalt	24,3	3,6	20,7	10,2	30,7	6,1	24,5	9,0
Kvinnor	17,6	1,5	16,2	11,5	18,1	2,2	15,9	10,5
Män	33,7	6,6	27,1	8,4	40,8	9,3	31,5	7,8

Anm.: Arbete med stöd inkluderar alla former av subventionerade anställningar, inklusive nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar.

Källa: Arbetsförmedlingen, särskild beställning.

Andelen som arbetar eller studerar 90 dagar efter etableringsprogrammet minskade med drygt 5 procentenheter, från 39,7 till 34,5 procent. I tabell 4.6 framgår också att det framför allt är andelen män som arbetar som har minskat. Däremot har andelen som studerar ökat bland både kvinnorna och männen. Det försämrade resultatet beror sannolikt till stor del på det försämrade arbetsmarknadsläget. Dessutom har restriktioner för att minska smittspridningen medfört begränsad möjlighet till etableringsinsatser för nyanlända invandrare.

Andelen deltagare i etableringsprogrammet utan registrerade aktiviteter uppgick till ca 30 procent 2020 och var i stort oförändrad bland både kvinnor och män jämfört med 2019. Enligt Arbetsförmedlingen är dock den egentliga andelen lägre än så. Arbetsförmedlingens urvalsundersökning visar att drygt 6 procent var helt utan aktivitet i december 2019. Den överskattade andelen beror enligt myndigheten på bristande registerkvalitet. En stor del, ca 40 procent, av dem som lämnar etableringsprogrammet går över till jobb- och utvecklingsgarantin. Det är dock ungefär 20 procent av

kvinnorna som efter programmet varken arbetar, studerar eller är inskriva som arbetslösa. Det finns en risk för att en del av dessa kvinnor inte kommer tillbaka till arbetskraften. Det är 7 procent av männen som efter etableringsprogrammet varken arbetar, studerar eller är inskrivna som arbetslösa.

Praktik för nyanlända vid statliga myndigheter

I december 2020 förlängde regeringen uppdraget till flertalet myndigheter att tillhandahålla praktikplatser åt arbetssökande med funktionsnedsättning och till nyanlända arbetssökande. Uppdraget förlängdes till och med 31 december 2023.

Mellan mars och december 2020 påbörjade 29 nyanlända kvinnor och 22 nyanlända män en praktik hos statliga myndigheter inom ramen för uppdraget. Det är en minskning jämfört med 2019.

Antalet deltagare inom snabbspåren minskar

Antalet nya deltagare i olika snabbspår fortsätter att minska kraftigt. Under 2020 påbörjade 542 personer olika aktiviteter inom snabbspår. Det kan jämföras med 849 under 2019 och med 2 236 nya deltagare under 2018. Andelen kvinnor uppgick till 48 procent, vilket är den högsta sedan snabbspåren startade 2016. Minskningen av antalet i snabbspår beror bl.a. på det minskade antalet deltagare i etableringsprogrammet och på att färre har tidigare arbetslivserfarenhet inom bristyrken. En annan möjlig orsak är det försämrade arbetsmarknadsläget.

Utbildningsplikt för nyanlända

Under 2020 omfattades 80 procent av deltagarna i etableringsprogrammet med kort utbildning av utbildningsplikten. Det motsvarar ungefär hälften av det totala antalet deltagare i etableringsprogrammet. Endast 9 procent av dem som omfattades av utbildningsplikt tog del av reguljära studier utöver sfi, motsvarande 11 procent av männen och 7 procent av kvinnorna. Detta var en marginell minskning från ca 10 procent 2019.

De subventionerade anställningarna minskade i omfattning under 2020

På grund av pandemin och situationen på arbetsmarknaden, med mindre efterfrågan på arbetskraft och vissa svårigheter för arbetsgivare att på grund av smittläget ta emot anvisningar, minskade antalet personer med subventionerade anställningar under 2020 kraftigt jämfört med föregående år, se tabell 4.3 Nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar är rättighetsstyrda och utgör inte arbetsmarknadspolitiska program. Nystartsjobb finansieras under anslaget 1:13 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar*. Yrkesintroduktionsanställningar finansieras under anslaget 1:13 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* och anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Enligt Arbetsförmedlingen minskade antalet nystartsjobb 2019 bl.a. på grund av konjunkturavmattning. Minskningen fortsatte 2020 på grund av pandemin. Nystartsjobb var trots detta den vanligaste formen av subventionerad anställning och den som oftast ledde till osubventionerat arbete, om man bortser från yrkesintroduktionsanställningar där volymerna var mycket små.

Andelen som fått ett arbete efter avslutad insats varierar mellan olika subventionerade anställningar, se tabell 4.4. Detta beror bl.a. på målgruppen för stöden, arbetsgivarna som får stödet och hur Arbetsförmedlingen arbetar med stöden. För dem med nystartsjobb minskade andelen till arbete generellt och även till osubventionerat arbete under 2020. Vad gäller övriga subventionerade anställningar minskade inte andelen till arbete i samma omfattning.

Fler män än kvinnor tog del av subventionerade anställningar under 2020, trots att könssammansättningen bland samtliga inskrivna var jämn. Andelen kvinnor som tog del av subventionerade anställningar var dock större 2020 jämfört med 2019, vilket tyder på att regeringens uppdrag till Arbetsförmedlingen om att vidta åtgärder för att kvinnor och män ska få likvärdig tillgång till stöd, särskilt bland utrikes födda, fått visst genomslag. Däremot finns fortfarande stora skillnader i vilken sorts subventionerad anställning som män respektive kvinnor har. Störst skillnad mellan kvinnor och män var det för nystartsjobb som fler män än kvinnor tar del av. Av dem som hade en extratjänst eller ett introduktionsjobb 2020 var 49 procent utomeuropeiskt födda kvinnor, att jämföra med att 37 procent var utomeuropeiskt födda män. 11 procent var inrikes födda kvinnor eller män. Denna fördelning är till stor del en följd av att extratjänster är ett undantag när det gäller fördelning mellan könen. År 2020 var en övervägande majoritet av dem med extratjänst kvinnor. Detta beror sannolikt på att extratjänster i större utsträckning riktar sig till traditionellt kvinnodominerade yrken.

Omfattningen av subventionerade anställningar påverkar förutsättningarna att få ett arbete för dem som står långt från arbetsmarknaden och IFAU har visat att de som tar del av subventionerna i hög utsträckning är individer med en svag ställning på arbetsmarknaden med en hög risk att hamna i långtidsarbetslöshet (IFAU 2019:24).

Upphandlade tjänster ökade i omfattning men andelen till arbete sjönk

Under 2020 upphandlade Arbetsförmedlingen tjänster inom området arbetsförmedlingstjänster som främst består av Stöd och matchning (STOM), den nya tjänsten Kundval, rusta och matcha (KROM), Introduktion till arbete och yrkessvenska B samt inom utbildning som består av förberedande utbildning och arbetsmarknadsutbildning.

Antalet deltagare i upphandlade tjänster ökade kraftigt under 2020, se tabell 4.7. Utvecklingen drevs av stora volymökningar inom STOM, samt ett ökande antal deltagare inom tjänsten Introduktion till arbete. Antalet deltagare i STOM och Introduktion till arbete mer än fördubblades under 2020 jämfört med 2019. Andelen personer utanför ramprogrammen som tog del av matchningstjänster ökade, vilket tyder på att fler fick sådana insatser i ett tidigare skede av arbetslösheten. Könsfördelningen i STOM har varit relativt konstant de senaste åren, med runt 44 procent kvinnor respektive 56 procent män.

Under våren 2020 infördes utvecklade matchningstjänster, som Arbetsförmedlingen valt att benämna Kundval, rusta och matcha (KROM). Även antalet deltagare i KROM bidrog till ökningen. Under första halvåret av 2021 har KROM fortsatt att öka och i juni 2021 uppgick antalet kvarstående till ca 9 800. Arbetsförmedlingen har beslutat att ersätta STOM med KROM. Arbetsförmedlingen planerar en stegvis övergång som ska vara fullt genomförd i december 2021.

Under 2020 gick 20 procent av deltagarna i STOM över till arbete, se tabell 4.7. Detta var en minskning för både kvinnor och män jämfört med året innan. Minskningen kan bl.a. hänföras till den försämrade arbetsmarknadsutvecklingen till följd av pandemin och att färre deltagare gick till ett osubventionerat arbete. Pandemin förstärkte den tidigare utvecklingen med färre övergångar till osubventionerade arbeten. Eftersom KROM infördes 2020 finns det inte tillräckligt stabila utfall för helåret. Därav redovisas inte övergångar till arbete och studier för denna tjänst.

I samband med att Arbetsförmedlingen fick i uppdrag att utveckla och förbereda matchningstjänster 2019 fick IFAU i uppdrag att analysera utvecklingen i den nya tjänsten. IFAU konstaterar i rapporten KROM – erfarenheter från en ny matchningstjänst med fristående leverantörer inom arbetsmarknadspolitiken (rapport

2021:7) att en genomsnittlig KROM-deltagare stod längre från arbetsmarknaden än en genomsnittlig STOM-deltagare. I KROM hade ca 40 procent grundskoleutbildning, 60 procent var födda utanför Europa och ca 40 procent av deltagarna hade varit arbetslösa mer än två år när de påbörjade tjänsten. Vidare konstaterar IFAU att det nuvarande systemet har brister bl.a. vad gäller profileringsverktyget och att nivågränserna inte hanterar de arbetssökandes inskrivningstid på ett optimalt sätt. Detta resulterar i att vissa långtidsarbetslösa med mycket små jobbchanser har anvisats till KROM. IFAU har dock inte kunnat utvärdera effekterna av KROM, då få har hunnit avsluta tjänsten och effekter ännu inte kan mätas. Inte heller när det gäller utvecklingen av marknaden för leverantörer av KROM har IFAU kunnat dra några tydliga slutsatser då tjänsten vid undersökningstillfället enbart funnits i nio månader, vilket är en kort tid. Utvärderingen har också skett under en pågående pandemi, vilket kan ha påverkat resultaten.

Tabell 4.7 Deltagande och resultat för tjänsterna Kundval rusta och matcha, Stöd och matchning samt Introduktion till arbete

Genomsnittligt antal pågående beslut per månad samt andel i arbete (utan och med stöd) eller reguljära studier 90 dagar efter avslutad tjänst

Deltagare i tjänsterna (avrundat till 100-tal)		2020	2019	2018
Kundval, rusta och matcha (KROM) (infördes 2020)	Totalt	2 500		
	Andel kvinnor	41		
	Andel män	59		
Stöd och matchning (STOM)	Totalt	31 600	13 900	17 100
	Andel kvinnor	45	43	44
	Andel män	55	57	56
Introduktion till arbete	Totalt	5 500	1 100	5 400
	Andel kvinnor	60	60	62
	Andel män	40	40	38
Övergångar till arbete (procent)		2020	2019	2018
Stöd och matchning (STOM)	Totalt	20	24	28
	Andel kvinnor	17	20	24
	Andel män	22	27	31
Introduktion till arbete	Totalt	9	13	18
	Andel kvinnor	8	12	16
	Andel män	10	15	20
Övergångar till reguljära studier (procent)		2020	2019	2018
Stöd och matchning (STOM)	Totalt	5	3	3
	Andel kvinnor	6	4	4
	Andel män	4	3	3
Introduktion till arbete	Totalt	3	1	2
	Andel kvinnor	4	1	2
	Andel män	2	1	2

Anm.: Resultat av KROM redovisas inte då tjänsten infördes i april 2020 och endast ett fåtal deltagare avslutade tjänsten under uppföljningsperioden för 2020. Enligt Arbetsförmedlingen är utfallet för de fåtal deltagare som avslutade tjänsten i uppbyggnadsskedet heller inte jämförbara med övriga tjänster.

Källa: Arbetsförmedlingen, särskild beställning.

Arbetsmarknadsutbildningarna minskade i omfattning

Antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning fortsatte att minska under 2020 från redan historiskt låga nivåer 2019, se tabell 4.3. Detta förklaras, enligt Arbetsförmedlingen, av att arbetsmarknadsutbildningar ofta är behäftade med relativt långa uppstartsprocesser, att urvalsprocessen för att finna deltagare har påverkats negativt av den pågående pandemin samt att delar av innehållet i arbetsmarknadsutbildningarna

inte varit möjliga att genomföra på distans. Dessutom menar Arbetsförmedlingen att myndighetens styrning mot att även väsentligt öka antalet deltagare i upphandlade matchningstjänster kan ha inneburit att färre har tagit del av arbetsmarknadsutbildning.

En tydligare styrning mot ökad jämställdhet i arbetsmarknadsutbildningarna har bidragit till att öka andelen kvinnor i arbetsmarknadsutbildning, vilket gäller såväl inrikes födda kvinnor som utrikes födda kvinnor. Andelen kvinnor som deltog i arbetsmarknadsutbildning ökade från 20 procent 2019 till 26 procent 2020. Andelen deltagare i arbetsmarknadsutbildning som är kvinnor är dock fortfarande bara ungefär hälften så hög som andelen kvinnor bland de totalt inskrivna. Dock är andelen kvinnor (61 procent) som anvisas till arbetsmarknadsutbildning på eftergymnasial nivå, s.k. uppdragsutbildningar, högre än andelen män (39 procent).

Andelen som är i arbete 90 dagar efter avslutad arbetsmarknadsutbildning är betydligt lägre 2020 jämfört med 2019, se tabell 4.4. Det gäller både kvinnor och män, oavsett födelseland. Resultatet sjönk från 40 procent i arbete 2019 till 27 procent 2020. Försämringen beror till största delen på att andelen som fått arbete utan stöd minskat, men även att andelen som fått nystartsjobb minskat. Resultatförsämringen var större bland män än kvinnor. Inrikes födda kvinnor hade högst andel som var i arbete 90 dagar efter avslutad arbetsmarknadsutbildning, 31 procent, och utrikes födda kvinnor hade lägst, 19 procent.

4.3.3 Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har tillgång till Arbetsförmedlingens hela utbud av insatser. Det finns också särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, vilka finansieras under anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.*

Anställningar med lönebidrag och skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare fortsätter att minska

Sammanlagt var 179 000 personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inskrivna på Arbetsförmedlingen under 2020, varav 45 procent var kvinnor och 55 procent var män. Detta var en minskning jämfört med 2019 då totalt 192 000 personer var inskrivna. Minskningen av antalet inskrivna beror, enligt Arbetsförmedlingen, på att de fysiska besöken på kontoren har minskat och att eventuella funktionsnedsättningar bör vara svårare att upptäcka vid distansmöten och digitala kontakter. En annan faktor som kan ha påverkat är att vården varit belastad under pandemin, vilket försvårat inhämtande av medicinska underlag för att styrka en funktionsnedsättning.

Tabell 4.8 Subventionerade anställningar för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal (avrundat till 100-tal) pågående beslut i genomsnitt per månad samt procent per kön

	Antal totalt 2020	Andel kvinnor 2020	Andel män 2020	Antal totalt 2019	Andel kvinnor 2019	Andel män 2019
Lönebidrag för anställning	24 100	41	59	25 300	40	60
Lönebidrag för trygghet i anställning	32 300	41	59	34 300	41	59
Lönebidrag för utveckling i anställning	11 300	41	59	13 000	41	59
Skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	1 800	31	69	1 900	30	70
Skyddat arbete hos Samhall Aktiebolag	20 400	44	56	20 100	44	56

Anm.: Antalet beslut i tabellen bör inte summeras eftersom en individ kan ha flera parallella beslut. Uppgifter avseende skyddat arbete hos Samhall Aktiebolag avser genomsnitt anställda under året.

Källa: Arbetsförmedlingen och Samhall Aktiebolag.

Under 2020 hade i genomsnitt 69 500 personer per månad ett beslut om anställning med lönebidrag eller skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA) för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, se tabell 4.8. Antalet minskade i samtliga lönestöd under 2020 jämfört med 2019. Störst var nedgången för lönebidrag för utveckling i anställning. Minskningarna beror sannolikt huvudsakligen på det försämrade läget på arbetsmarknaden, till följd av pandemin, men även på att Arbetsförmedlingen har prioriterat ett stort antal nyinskrivna. Pandemin påverkade möjligheten för Arbetsförmedlingen att besöka arbetsplatser, vilket försvårade möjligheten att erbjuda arbetsgivare insatser.

Som framgår av tabell 4.8 var könsfördelningen bland lönestöden oförändrad med en övervägande andel män. Antalet personer under 30 år som hade en anställning med någon form av lönebidrag minskade mer än bland övriga åldrar. En förklaring är att antalet inskrivna med en funktionsnedsättning minskade i större utsträckning bland unga jämfört med övriga. Vidare är många unga anställda i branscher som drabbats hårt av pandemin, exempelvis handel.

Sammantaget försämrades resultatet för utfallen efter de olika lönestöden riktade till personer med funktionsnedsättning 2020. Andelen till arbete 90 dagar efter lönebidrag för trygghet i anställning var oförändrad bland kvinnor och minskade bland män, medan andelen för de övriga lönestöden minskade bland båda könen.

Även omfattningen av övriga insatser har minskat under 2020

Antalet personer som har fått del av övriga insatser som alternativ eller komplement till lönebidrag och skyddat arbete har minskat under 2020 jämfört med 2019. Under 2020 har kvinnor i större utsträckning än män fått tillgång till stöd till arbetshjälpmedel och särskilt stöd vid start av näringsverksamhet, och män i större utsträckning än kvinnor fått tillgång till stöd för personligt biträde och särskild stödperson för introduktion och uppföljning (SIUS).

Tabell 4.9 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal (avrundat till 100-tal) kvarstående i genomsnitt per månad

		2020	2019	2018
	Totalt	6 100	9 500	12 300
	Kvinnor	2 700	4 000	5 100
Bidrag för personligt bidräde	Män	3 500	5 400	7 200
	Totalt	3 000	4 100	4 700
	Kvinnor	1 700	2 300	2 600
Bidrag till hjälpmedel på arbetsplatsen	Män	1 300	1 800	2 100
	Totalt	300	300	300
	Kvinnor	200	200	200
Bidrag till uppstartskostnader vid start av näringsverksamhet	Män	100	100	100
	Totalt	8 000	8 700	10 100
	Kvinnor	3 300	3 800	4 300
Särskild stödperson för introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS)	Män	4 600	4 900	5 800

Anm.: Avrundningar till 100-tal innebär att summan av kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalen.

Källa: Arbetsförmedlingen, särskild beställning.

Praktik i staten för personer med funktionsnedsättning

Enligt Statskontoret hade ca 1 200 arbetsökande med funktionsnedsättning påbörjat praktik vid statliga myndigheter från april 2016 t.o.m. december 2020. Det var något fler kvinnor än män som hade praktik. Andelen kvinnor var 55 procent och andelen män 44 procent. Det var 1 procent som hade okänd könstillhörighet. Cirka 43 procent var i arbete 90 dagar efter avslutad praktik och 7 procent var i arbete utan stöd. Satsningen har inte uppnått regeringens mål om att myndigheterna ska ta emot minst 1 000 personer med funktionsnedsättning för praktik per år. Myndigheterna har under perioden 2016–2020 tagit emot ungefär 25 procent av målet för personer med funktionsnedsättning. Uppföljningen visar också att myndigheterna har tagit emot färre praktikanter för varje år under hela perioden.

Antalet anställda vid Samhall Aktiebolag upprätthölls men färre gick vidare till andra arbetsgivare

Antalet lönetimmar för skyddat arbete under 2020 uppgick till 32,60 miljoner, vilket var i linje med kravet på 32,70 miljoner. Cirka 20 400 personer var anställda i skyddat arbete i genomsnitt under året, jämfört med 20 100 året innan. Könsfördelningen var oförändrad jämfört med 2019, 44 procent var kvinnor och 56 procent var män. Antalet lönetimmar med lönebidrag för utveckling i anställning uppgick till 4,04 miljoner, vilket var i linje med kravet på 4,07 miljoner. Antalet anställda med lönebidrag för utveckling i anställning uppgick till i genomsnitt drygt 2 400 personer. Andelen kvinnor, 34 procent, och män, 66 procent, var oförändrad jämfört med 2019. Andelen under 30 år var 67 procent. Utfallet var i stort linje med ambitionen om minst 2 500 personer i genomsnitt under året och om att unga ska prioriteras. Antalet anställda med 75 procents sjuk- eller aktivitetsersättning minskade jämfört med 2019 och uppgick i slutet av 2020 till 350 personer, varav 71 procent kvinnor och 29 procent män.

Antalet övergångar till andra arbetsgivare var 1 137, jämfört med målsättningen på 1 500 under 2020. Av övergångarna var 29 procent kvinnor och 71 procent män. Andelen kvinnor minskade med 4 procentenheter. Antalet som återgick till Samhall minskade till 389 personer, jämfört med 471 under 2019. Andelen från prioriterade grupper minskade och uppgick, enligt Samhall, till 63 procent. Att jämföra med 73 procent 2019 och målsättningen på minst 40 procent.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen ska göra en översyn av Samhalls uppdrag så att Samhall återgår till sitt grunduppdrag när det gäller personer med fysiska och intellektuella funktionsnedsättningar (bet. 2019/20:AU4 punkt 6, rskr. 2019/20:128). Regeringen har tidigare reviderat Samhalls ekonomiska mål samt infört uppdragsmål avseende engagerade medarbetare samt sysselsättningsgraden inom bolaget, vilket redovisades i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.4.3). Vidare har Samhalls del av anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ökats med 400 miljoner kronor per år fr.o.m. 2021 i syfte att underlätta för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att få jobb samt för att upprätthålla det arbetsmarknadspolitiska uppdraget och en sund kapitalstruktur i bolaget (prop. 2020/21:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.7.4).

Därutöver har flera uppdrag lämnats till Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet för 2021. Uppdrag 7 omfattar att se över definitionen och målnivån för prioriterade grupper. Uppdrag 8 avser förekomst av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Uppdrag 9 avser anvisningar till skyddat arbete hos Samhall. Uppdrag 10 avser kunskaper i svenska och förekomsten av en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Regeringen har även reviderat Samhalls ägaranvisning. I ägaranvisningen anges att bolaget i syfte att möjliggöra en bred tillgång på arbetsuppgifter anpassade för olika medarbetares behov över tid bör söka affärsmöjligheter inom ett flertal branscher. Vidare förtydligas att en ökad omsättning syftar till att skapa tillräckligt många arbetstillfällen. Regeringen har även tagit bort kravet på fortsatta strukturella förändringar i syfte att minska kostnaderna för produktionen, men betonar värdet av god kostnadskontroll. Även styrningen på förädlingsvärdets tillväxt avskaffas.

Därutöver har regeringen beslutat om ändringar i förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som innebär att regelverket för anvisningarna till skyddat arbete förtydligas. För att anvisas till skyddat arbete ska en persons arbetsförmåga vara så nedsatt till följd av en funktionsnedsättning att personen inte kan få något annat arbete och deras behov ska inte kunna tillgodoses genom andra insatser. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

4.3.4 Europeiska socialfonden uppvisar resultat både över och under målen

Insatserna inom Europeiska socialfonden finansieras huvudsakligen under anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020*. Programmet för lokalt ledd utveckling med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Socialfonden redovisas inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 har t.o.m. mars 2021 omfattat 307 000 deltagare, varav 59 procent kvinnor och 41 procent män.

Resultatuppföljning av den del av programmet som avser kompetensutveckling av sysselsatta visar att av de 146 000 deltagare som avslutat insatsen i september 2020 eller tidigare angav 38 procent efter sex månader att deras arbetsmarknadssituation har förbättrats, vilket är högre än målet om 28 procent. Resultatet för kvinnor var 36 procent och för män 43 procent.

För den del av socialfondsprogrammet som omfattar personer som står långt från arbetsmarknaden och ungdomar (exkl. sysselsättningsinitiativet för unga) redovisas sammantaget bl.a. följande resultat. Av de 66 000 deltagare som hade avslutat insatsen

i september 2020 eller tidigare var totalt 20 procent, 18 procent av kvinnorna och 23 procent av männen, i arbete sex månader efter insatsen. Resultaten är under uppsatta mål och innebär en viss fortsatt minskning över tid. Vidare var 19 procent, 17 procent av kvinnorna och 20 procent av männen, i utbildning sex månader efter insatsen. Resultaten i detta avseende är väsentligt högre än målen.

Effektutvärdering av socialfondsprogrammet visar blandade resultat

I mars 2021 presenterades rapporten Effektutvärdering av det nationella socialfondsprogrammet (Sweco). Insatserna för kompetensutveckling av sysselsatta uppskattas i utvärderingen ha bidragit till en starkare löneinkomstutveckling för deltagarna jämfört med en kontrollgrupp. Det är däremot svårare att belägga effekter för arbetsplatserna, och det finns brister i utvecklingen av lärande organisationer. I fråga om insatser för dem som står långt från arbetsmarknaden uppnås inte målen för övergång till arbete. Insatserna har bidragit till positiva effekter på individnivå genom intensiva och individanpassade insatser. Effekterna på organisationsnivå av bl.a. metodutveckling inom projekten är däremot mer begränsade och osäkra.

De samlade insatserna inom socialfondsprogrammet bedöms i utvärderingen vara i hög grad relevanta och komplettera ordinarie verksamheter. Samtidigt finns utvecklingsområden, bl.a. torde ett större fokus på att testa och tillämpa redan kända metoder bättre möta behoven hos målgrupperna och organisationerna. Dessutom har kompetensutveckling av sysselsatta inte nått dem med störst behov och det begränsade deltagandet från anställda i privat sektor ses som ett misslyckande. Civilsamhällets begränsade medverkan i insatserna för dem som står långt från arbetsmarknaden minskar förmågan att nå ut till särskilt utsatta målgrupper.

4.3.5 Arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och etableringsersättning

Arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och utvecklingsersättning finansieras under anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*. Etableringsersättning, bostadsersättning samt etableringstillägg finansieras under anslaget 1:14 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare*.

Som en följd av det försämrade läget på arbetsmarknaden föranlett av covid-19 har en rad tillfälliga åtgärder under 2020 och 2021 beslutats i syfte att fler ska få arbetslöshetsersättning. Bland annat har tillfälliga förändringar i karens-, arbets- och medlemsvillkoren genomförts. Dessutom har ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen höjts och det har blivit lättare för företagare att få ersättning.

Tabell 4.10 Antal personer med arbetslöshetsersättning, medeldagpenning

Antal helårsekvivalenter (avrundat till tusental)

		2020	2019	2018
Antal personer med arbetslöshetsersättning, heltidsarbetslösa	Totalt	114 000	73 000	65 000
	Kvinnor	49 000	32 000	29 000
	Män	65 000	41 000	37 000
Antal personer med arbetslöshetsersättning, deltidsarbetslösa	Totalt	10 000	7 000	7 000
	Kvinnor	6 000	4 000	4 000
	Män	4 000	3 000	3 000
Medeldagpenning	Totalt	822	743	731
	Kvinnor	794	726	715
	Män	848	758	747

Källa: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Antalet personer med arbetslöshetsersättning har ökat kraftigt mellan 2019 och 2020. Av de heltidsarbetslösa utgör männen en majoritet, ökningen jämfört med 2019 utgjordes dock av både kvinnor och män. Det motsatta gäller de deltidsarbetslösa, där kvinnorna utgör en större andel än männen. Som deltidsarbetslös ersättningstagare räknas den som någon gång under månaden har arbetat och fått arbetslöshetsersättning under en och samma vecka. Medeldagpenningen för arbetslöshetsersättning har ökat bland både kvinnor och män, jämfört med 2019, vilket framför allt beror på de tillfälliga takhöjningar som genomfördes med anledning av covid-19. Under perioden januari 2020 till och med januari 2021 ökade antalet medlemmar i a-kassan med drygt 265 000 personer till 3 925 000 personer.

Underrättelserna har ökat och sanktionsgraden är hög

I mitten av mars 2020 beslutade Arbetsförmedlingen att tillfälligt upphöra med att fatta beslut om åtgärder och att skicka underrättelser till arbetslöshetskassorna med anledning av utebliven aktivitetsrapport, vilket är den vanligaste underrättelseorsaken. Arbetsförmedlingen beslutade också om att tillfälligt upphöra med att fatta beslut om sanktioner för programdeltagare samt att skicka underrättelser till arbetslöshetskassorna. Besluten fattades för att förhindra smittspridning genom att arbetssökande skulle komma in för att lämna sina aktivitetsrapporter på blankett eller muntligt vid Arbetsförmedlingens lokaler eller Statens servicecenter, men även för att frigöra personalresurser från Arbetsförmedlingens enheter för granskning och prövning av ersättning för att säkerställa samhällsviktiga funktioner. Besluten har därmed påverkat Arbetsförmedlingens kontrollarbete under 2020.

Antalet arbetssökande som omfattas av kontrolluppdraget ökade under 2020. Under de månader som aktivitetsrapporteringen och kontrollfunktionen var igång skickade Arbetsförmedlingen färre underrättelser per 1 000 ersättningstagare både till arbetslöshetskassorna och avseende programdeltagare jämfört med tidigare år. Arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna har under 2020 fattat fler beslut om åtgärder jämfört med föregående år. Detta trots att inga beslut om åtgärder fattades under det tillfälliga stoppet.

Den främsta orsaken till sanktion inom arbetslöshetsförsäkringen var fortsatt att den arbetssökande inte har lämnat in sin aktivitetsrapport i tid. I förhållande till antalet ersättningstagare minskade emellertid antalet underrättelser med denna orsak under 2020 jämfört med föregående år. Samtidigt nästan fördubblades antalet underrättelser utifrån grunden att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten. Av de underrättelser som sedan ledde till en sanktion avsåg 43 procent kvinnor och 57 procent män. Även inom aktivitetsstödet, etableringsersättningen och utvecklingsersättningen var det fler sanktioner som avsåg män (57 procent) än kvinnor (43 procent). Sanktionsgraden ligger fortsatt på samma nivå som 2019, vilket är högre jämfört med 2018.

Tabell 4.11 Underrättelser hos arbetslöshetskassorna för dem som uppstår arbetslöshetsersättning

Antal underrättelser och personer (avrundat till 100-tal). Sanktionsgraden anges i procent

		2020	2019	2018
Antal underrättelser mottagna av arbetslöshetskassorna	Totalt	414 200	310 700	256 700
	Kvinnor	188 500	144 100	119 800
	Män	225 800	166 600	137 000
Antalet underrättelser där a-kassan fattat beslut om sanktion	Totalt	142 600	100 100	79 600
	Kvinnor	61 800	43 200	34 300
	Män	81 400	56 900	45 300
Sanktionsgraden för arbetslöshetsförsäkringen (procent)	Totalt	94	93	89
	Kvinnor	93	93	89
	Män	94	94	89

Anm.: Sanktionsgrad: År 2020 prövade arbetslöshetskassorna 152 300 underrättelser efter att de som skrivits av exkluderats. Av dessa ledde 143 200 till sanktion.

Källa: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetsförmedlingen har återkommande fått kritik för att myndighetens arbete med kontroll av de arbetssökande uppvisar allvarliga och omfattande brister (se t.ex. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens rapport (IAF 2019:8).

Arbetsförmedlingen har under 2020 fortsatt sitt utvecklingsarbete bl.a. när det gäller åtgärder för att stärka kontrollfunktionen. År 2019 gav regeringen myndigheten i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att motverka felaktiga utbetalningar. Som en åtgärd i handlingsplanen har Arbetsförmedlingen inrättat enheten Granskning och kontroll. Enheten granskar sedan december 2019 alla avvikelserapporter och har operativt ansvar för Arbetsförmedlingens kontrollfunktion genom att löpande kontrollera om arbetssökande uppfyller villkoren för individ ersättning som betalas ut av arbetslöshetskassorna eller Försäkringskassan.

Tabell 4.12 Underrättelser hos Arbetsförmedlingen för dem som uppstår aktivitetsstöd, etableringsersättning eller utvecklingsersättning

Antal underrättelser och personer (avrundat till 100-tal). Sanktionsgraden anges i procent

		2020	2019	2018
Antal underrättelser mottagna av Arbetsförmedlingen	Totalt	371 900	342 700	300 700
	Kvinnor	157 100	143 800	121 800
	Män	214 800	198 900	178 800
Antalet underrättelser där Arbetsförmedlingen fattat beslut om sanktion	Totalt	131 500	127 600	146 100
	Kvinnor	56 200	53 900	58 500
	Män	75 400	73 700	87 500
Sanktionsgraden för programdeltagare med aktivitetsstöd, etableringsersättning och utvecklingsersättning	Totalt	95	93	87
	Kvinnor	94	93	86
	Män	95	94	87

Anm.: Uppgifterna för 2018 och 2019 har ändrats utifrån förändrade redovisningsprinciper.

Källa: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Sökaktiviteten ökade under 2020

Sökaktiviteten hos de arbetssökande med arbetslöshetsersättning ökade ytterligare 2020 och Arbetsförmedlingen agerade i större utsträckning när det kunde antas att arbetssökande inte följer regelverken för ersättning. Arbetsförmedlingen har särskilt skärpt kontrollen av att arbetssökande som får ersättning aktivt söker lämpliga arbeten. Under 2020 har även sökaktiviteten tydligt ökat för programdeltagare. Arbetsförmedlingen har under 2020 lanserat ett nytt systemstöd för att beräkna en lämplig sökaktivitet för arbetssökande med arbetslöshetsersättning som också kan antas ha

bidragit till att de arbetssökande söker fler jobb. Kvinnor med arbetslöshetsersättning rapporterar i genomsnitt fler aktiviteter sammanlagt, medan män rapporterar fler sökta jobb. Utrikes födda arbetssökande har en högre sökaktivitet än inrikes födda.

Tabell 4.13 Sökaktivitet

Genomsnittligt antal aktiviteter enligt uppgifter i aktivitetsrapporter samt andel som ägnat tid åt arbetssökande

		2020	2019	2018
Arbetslöshetsersättning (antalet aktiviteter)	Totalt	8,2	7,5	7,0
	Kvinnor	8,6	7,7	7,2
	Män	7,7	7,4	6,8
Aktivitetsstöd (antal aktiviteter)	Totalt	5,8	4,9	4,9
	Kvinnor	5,6	4,8	4,9
	Män	6,0	5,1	5,0
Ägnat tid åt arbetssökande, öppet arbetslösa och programdeltagare (procent)	Totalt	89	89	86
	Kvinnor	87	86	82
	Män	90	92	89

Källa: Arbetsförmedlingen.

Färre personer har tagit del av etableringsersättning

Under 2020 hade 22 000 personer etableringsersättning i genomsnitt per månad, varav ca 13 000 kvinnor och ca 9 000 män. Detta var en minskning jämfört med 2019 då i genomsnitt 38 000 personer per månad hade etableringsersättning. Medelersättningen var 6 400 kronor per person och månad under 2020. Medelersättningen var 100 kronor högre bland kvinnor än bland män. För de som hade rätt till etableringsersättning utbetalades etableringstillägg till ca 12 000 hushåll med hemmavarande barn per månad under 2020. Bostadsersättning utbetalades till ca 3 000 ensamstående utan hemmavarande barn per månad. Av dem som fick bostadsersättning var 73 procent män och 27 procent kvinnor.

Inom etableringsprogrammet var den vanligaste orsaken till att ersättningstagare får beslut om en sanktion att aktivitetsrapporten inte lämnats in i tid. Av alla sanktioner avsåg detta 77 procent. Totalt antal beslut om sanktioner inom etableringsprogrammet sjönk från 22 900 till 15 500 mellan 2019 och 2020. Av beslutade sanktioner 2020 avsåg 8 500 kvinnor och 7 000 män. Samtidigt minskade antalet individer med etableringsersättning med 16 000 och därmed ökade antalet sanktioner per deltagare i etableringsprogrammet.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har i en rapport (IAF 2019:10) riktat kritik mot att Arbetsförmedlingen brister i att underrätta när deltagare i etableringsprogrammet kan antas missköta sitt arbetssökande. Samtidigt som antalet personer med etableringsersättning minskade mellan 2019 och 2020 ökade antalet underrättelser med anledning av att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten från 2 596 till 7 070. Antalet underrättelser som gäller andra grunder än sådana som är kopplade till att den arbetssökande missköter sitt arbetssökande sjönk dock.

4.3.6 Samverkan om rehabilitering för återgång i arbete

Det förstärkta samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt arbetet med samordningsförbunden bedrivs enligt ett gemensamt uppdrag och finansieras med medel inom anslaget 1:6 *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Resultaten för myndigheternas samarbete redogörs närmare för i avsnitt 3.6.1 utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Samarbetet består av dels förstärkta insatser i form av gemensam kartläggning och aktiva insatser för personer som är i sjukförsäkringen, dels stöd till personer i övergången från sjukförsäkringen till arbetsmarknaden. Under 2020 genomfördes 8 977 gemensamma kartläggningar, jämfört med 8 662 under 2019. Av dessa avsåg 61 procent kvinnor och 39 procent män. Under året påbörjade 71 procent en rehabiliteringsinsats hos Arbetsförmedlingen efter deltagandet i gemensam kartläggning, en minskning från 74 procent jämfört med 2019. Andelen kvinnor som påbörjade en rehabiliteringsinsats var något högre än andelen män, 73 procent respektive 70 procent. En något lägre andel av dem som lämnade samverkan uppnådde arbetsförmåga och kunde därmed lämna sjukförsäkringen jämfört med föregående år (53 procent 2020 jämfört med 54 procent 2019). Resultatet är samma för kvinnor och män. För att ge personer en bättre övergång mellan sjukförsäkringen och arbetsmarknaden har myndigheterna under 2020 påbörjat en utveckling av mötesformen omställningsmöten.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning är att situationen på arbetsmarknaden tydligt försämrats 2020 till följd av pandemin. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten har genom bl.a. beslut om ersättningar och programinsatser motverkat de negativa konsekvenserna på arbetsmarknaden och bidragit till en, givet omständigheterna, mer välfungerande arbetsmarknad. Samtidigt konstaterar regeringen att det skett försämringar eller uteblivna förbättringar av resultaten inom en rad områden. Till en del bedöms detta bero på pandemins effekter på arbetsmarknaden.

Regeringen bedömer att resultaten inom området påverkas av den allmänna ekonomiska utvecklingen och arbetsmarknaden i stort. Läget på arbetsmarknaden försämrades betydligt under 2020 som en följd av covid-19-utbrottet.

Det stora antalet nya arbetslösa och de begränsningar som pandemin medfört har 2020 präglat inriktningen för Arbetsförmedlingens verksamhet. Regeringen bedömer att Arbetsförmedlingens tidigare utvecklingsarbete mot mer digitala processer har förbättrat förutsättningarna för Arbetsförmedlingen att skriva in personer som arbetslösa, vilket har varit en förutsättning för att arbetslösa ska kunna få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Arbetsförmedlingen har även i större utsträckning kunnat erbjuda arbetslösa stöd på distans. Detta har varit särskilt viktigt i en situation då fysiska möten behövt begränsas.

Regeringen konstaterar att resultat i form av övergångar till arbete har försämrats generellt för de arbetssökande och för de arbetsmarknadspolitiska programmen. Försämringarna gällde i större utsträckning män än kvinnor och i större omfattning grupper som normalt står längre från arbetsmarknaden, såsom exempelvis utomeuropeiskt födda och äldre arbetslösa över 55 år. Även inom dessa grupper har män påverkats i större utsträckning än kvinnor. En större andel kvinnor än män började studera.

Det försämrade arbetsmarknadsläget och den pågående pandemin återspeglas även i möjligheten att använda arbetsplatsförlagda insatser som subventionerade anställningar.

Det är fortsatt tydliga skillnader i fördelningen av insatser mellan kvinnor och män, där män får del av vissa insatser i betydligt större utsträckning än kvinnor. Samtidigt har fördelningen mellan män och kvinnor inom arbetsnära och relativt kostsamma insatser som subventionerade anställningar och arbetsmarknadsutbildning förbättrats något. Samtidigt ledde insatserna 2020 generellt till arbete i lägre utsträckning för kvinnor än för män.

Den ökade långtidsarbetslösheten har även inneburit fler deltagare inom jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar. Övergångarna till arbete eller studier från garantiprogrammen minskade och andelen som saknar registrerade aktiviteter var oförändrad. Regeringen bedömer att utvecklingen återspeglar det försämrade arbetsmarknadsläget.

Det har skett en ökning i antalet anvisningar till reguljära studier för arbetssökande med gymnasial utbildning såväl som för arbetssökande som har högst förgymnasial utbildning. Regeringen bedömer att denna utveckling är positiv, särskilt under en period av sämre jobbchanser. Även om övergångarna till studier har ökat bland både kvinnor och män är bedömningen att det återstår arbete för att förbättra resultaten för dem som står långt från arbetsmarknaden. Arbete kvarstår för att förbättra jämställdheten i arbetsmarknadsutbildning, så att fler kvinnor tar del av insatsen, och för att förbättra resultaten i form av övergångar till arbete.

Inom etableringsprogrammet konstaterar regeringen att en lägre andel gått till arbete. Samtidigt ser regeringen positivt på att andelen som lämnar etableringsprogrammet för studier har ökat, trots vissa svårigheter för kommunerna att erbjuda utbildningsinsatser på plats liksom svårigheter för många nyanlända att delta på distans. Många nyanlända i etableringsprogrammet har kort utbildning och behov av utbildningsinsatser för att säkra sin långsiktiga arbetsmarknadsetablering.

Regeringen bedömer att socialfondsprogrammet i hög utsträckning har bidragit till positiva effekter på individnivå, varit relevant och förstärkt den nationella arbetsmarknadspolitikerna samtidigt som det finns utvecklingsområden.

Regeringen bedömer att de tillfälliga åtgärder som vidtagits inom arbetslöshetsförsäkringen har bidragit till att fler har kunnat få arbetslöshetsersättning och en ersättning på en inkomstrelaterad nivå.

Arbetsförmedlingens kontrolluppdrag inom arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen är viktigt för att legitimitet och arbetssökandes sökaktivitet upprätthålls. Regeringen bedömer att Arbetsförmedlingen har utfört uppdraget på ett bättre sätt än tidigare. Framför allt kan detta förklaras med att myndigheten inrättat en särskild enhet som granskar alla avvikelserapporter. Mot bakgrund av att myndigheten, trots uppehåll i kontrollverksamheten, fattat fler beslut om åtgärder än tidigare och att de arbetssökandes sökaktivitet har fortsatt att öka bedömer regeringen att kontrolluppdraget har utvecklats i positiv riktning.

Resultaten för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har utvecklats negativt jämfört med 2019. Andelen personer som gick till arbete eller studier var lägre 2020 jämfört med 2019. Antalet deltagare i lönestöd för personer med funktionsnedsättning minskade i samtliga lönestöd under 2020 jämfört med 2019. Regeringens bedömning är att resultatutvecklingen varit negativ, men att detta även påverkats av arbetsgivares minskade efterfrågan på arbetskraft.

Mot bakgrund av resultaten för antalet lönetimmar, andelen inom prioriterade grupper och antalet övergångar bedömer regeringen att Samhall Aktiebolag uppfyllt de i ägaranvisningen uppsatta målen i linje med vad som kan förväntas under de omständigheter som rådde för verksamheten under 2020. För att det arbetsmarknadspolitiska uppdraget ska upprätthållas på ett ändamålsenligt sätt har regeringen samtidigt bedömt att det funnits skäl att bl.a. tydliggöra styrningen av bolaget och regleringen för vem som ska få del av bolagets arbetstillfällen samt låta Arbetsförmedlingen se över hur de utför sin verksamhet avseende anvisningar till bolaget.

Bedömningen är att insatserna inom ramen för Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans samverkan om rehabilitering för återgång i arbete inte nått sin fulla potential.

4.5 Politikens inriktning

En väl fungerande arbetsmarknad som tar tillvara människors kompetens och vilja att arbeta utgör grunden för Sveriges välfärd. Nu vidtar regeringen flera betydande åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt så att fler ska kunna ställa om, komma i arbete och ges den självständighet som följer av egen försörjning genom arbete.

Arbetsmarknadspolitiken spelar också en viktig roll i den ekonomiska återhämtningen när efterfrågan på arbetskraft ökar. I takt med att sysselsättningen stiger bedöms arbetslösheten minska successivt framöver. Men många av dem som blivit arbetslösa riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet. Grupper som redan innan krisen har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden har drabbats särskilt hårt. Långtidsarbetslösheten som redan innan krisen var hög riskerar att öka. Detta behöver motverkas. Som framgår av avsnitt 4.3 har resultaten inom centrala områden utvecklats negativt under 2020. För att förbättra resultaten behöver fortsatta åtgärder vidtas för att stärka möjligheterna till arbete och utbildning för kvinnor och män. För att mildra de ekonomiska konsekvenserna till följd av pandemin bedöms det finnas behov av tillfälliga lättnader inom arbetslöshetsförsäkringen. Stöden för att förbättra omställningen på arbetsmarknaden behöver utökas. För en väl fungerande arbetsmarknad behövs också en väl fungerande myndighet och att stödet vid matchning förbättras, bl.a. genom ökad användning av upphandlade matchningsaktörer, så att andelen övergår till arbete och utbildning kan öka. Aktivt stöd till arbetslösa behöver ges i ökad omfattning och med lika tillgång för kvinnor och män. Regeringen föreslår därför ökade resurser till arbetsmarknadspolitiken.

Reformeringen av Arbetsförmedlingen fortsätter

Arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen fortsätter. Arbetsförmedlingen kommer att ha en viktig roll även i den reformerade arbetsmarknadspolitiska verksamheten. En välfungerande myndighet möjliggör att reformeringen sker ordnat och att det finns en ändamålsenlig närvaro och arbetsmarknadspolitisk verksamhet som kan erbjuda en likvärdig service i hela landet. Stora delar av myndighetens verksamhet kommer att kvarstå även då matchande och rustande insatser i huvudsak ska utföras av fristående aktörer. Det ska fortsatt finnas en bredd av arbetsmarknadspolitiska insatser och det är Arbetsförmedlingens ansvar att de finns tillgängliga, genom anskaffning, samverkan, överenskommelser eller genom att de utförs i egen regi. Reformeringen av Arbetsförmedlingen medför att arbetsmarknadspolitiska insatser i större utsträckning utförs av fristående aktörer. Myndighetens kontrolluppdrag blir därmed än viktigare. För att Arbetsförmedlingen ska få förutsättningar att utföra uppdraget på ett ändamålsenligt sätt föreslår regeringen att resurserna till Arbetsförmedlingen förstärks kommande år. Förslaget innebär samtidigt en viss minskning av förvaltningsresurserna över tid till myndigheten bl.a. då en del av myndighetens uppgifter minskar i omfattning som en följd av att mer av det matchande arbetet utförs av fristående aktörer.

Fortsatt utbyggnad av stödet till arbetssökande genom matchningstjänster och arbetsförberedande insatser

Under 2021 har de matchningstjänster som utförs av fristående aktörer ökat som en del i att möta den ökade arbetslösheten. Under 2021 införs utvecklade matchningstjänster stegvis i hela landet. En ökning av antalet arbetslösa som får del av tjänsterna

förväntas bidra till att förbättra matchningen och förkorta arbetslöshetstider. Den ökade omfattningen av dessa tjänster är också ytterligare steg i arbetet med att reformera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och möjliggör att dra lärdomar för den fortsatta arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Regeringen föreslår att ytterligare medel tillförs dessa insatser i syfte att stärka matchningen på arbetsmarknaden och som ett fortsatt led i reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Regeringen föreslår även ökade medel till arbetsförberedande insatser inom ramen för Arbetsförmedlingens upphandlade tjänst Introduktion till arbete bl.a. i syfte att stärka stödet till personer med funktionsnedsättning. Dessa bedöms till övervägande del riktas till kvinnor som generellt tar del av dessa insatser i större utsträckning än män.

Den ekonomiska tryggheten för arbetslösa stärks

Arbetslöshetsförsäkringen ger ekonomisk trygghet till den som förlorar sitt arbete och behöver ställa om mellan jobb. Så skapas trygghet i förändring. Arbetsmarknaden är fortsatt starkt påverkad av pandemin. För att mildra de ekonomiska konsekvenserna till följd av pandemin föreslås att medel tillförs så att antalet dagar i karensvillkoret kan sänkas från sex till två under 2022. Det tillfälliga karensvillkoret innebär att enskilda kan få arbetslöshetsersättning tidigare än med nuvarande regler. Regeringen lämnar i denna proposition förslag som möjliggör fortsatta lättnader i arbetslöshetsförsäkringen för företagare under 2022. Regeringen avser också att förlänga möjligheten för företagare att vidta marknadsföringsåtgärder med bibehållen arbetslöshetsersättning under 2022.

Arbetslöshetsförsäkringen behöver på sikt bli mer ändamålsenlig och mer effektiv. Den behöver reformeras för att omfatta fler. Administrationen behöver bli enklare för enskilda och arbetslöshetskassor, och försäkringen bör bättre kunna anpassas till strukturella förändringar på arbetsmarknaden, men även till tillfälliga krissituationer. En reformerad arbetslöshetsförsäkring bör grundas på inkomster från förvärvsarbete. På så vis stärks samhällskontraktet genom att de inkomster som inneburit ett bidrag till det gemensamma ger individen rätt till ersättning. En försäkring grundad på inkomster ökar dessutom förutsägbarheten för enskilda och förutsättningar för mer träffsäkra kvalifikationsvillkor skapas. En utgångspunkt bör vara att arbetslöshetsförsäkringen ska vara skalbar och kunna förändras utan att de principiella grunderna förändras. Betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37) har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Fler arbetslösa bör ta del av utbildning

Såväl en fungerande kompetensförsörjning som en effektiv matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft förutsätter att fler arbetssökande har utbildning som motsvarar arbetsgivares efterfrågan. Detta är även centralt för att förstärka omställningsförmågan på arbetsmarknaden. Bättre möjligheter för arbetslösa att ställa om och byta yrke eller bransch kan bidra till att motverka arbetslöshet och långtidsarbetslöshet. Regeringen föreslår därför ökade resurser till fler arbetsmarknadsutbildningar och avser att även andra arbetssökande än de som saknar tidigare erfarenhet av svensk arbetsmarknad ska kunna ta del av arbetsmarknadsutbildning på eftergymnasial nivå. Regeringen avser också att utöka möjligheterna till deltidstudier vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin i linje med vad som varit möjligt under 2021. Regeringen föreslår samtidigt fortsatt stora satsningar på vuxenutbildningen för att möta de omfattande utbildningsbehov som finns (se vidare utg.omr. 16).

Fler anställningsstöd, nystartsjobb och praktikplatser

Mot bakgrund av den stigande långtidsarbetslösheten föreslår regeringen ett tillskott av medel för fler extratjänster och introduktionsjobb. Extratjänster och introduktionsjobb kan skapa arbetstillfällen, inte minst för utrikes födda kvinnor, och kan öka möjligheten till arbete. Dessa insatser ska riktas till dem som står längst från arbetsmarknaden och ha samhällsekonomiskt rimliga volymer.

Regeringen anser även att nystarsjobben bör stärkas. De tidigare beslutade reformerna om nedsatta arbetsgivaravgifter för unga och det s.k. växa-stödet får konsekvensen att subventionsgraden sjunker när de kombineras med anställning med nystartsjobb. Regeringen föreslår ett tillskott av medel för att delvis motverka denna effekt. I syfte att motverka långtidsarbetslöshet bland äldre på arbetsmarknaden föreslår regeringen även ett tillskott av medel för att personer som är 55 år eller äldre ska kunna få nystartsjobb under en längre period.

Att arbetssökande får möjlighet att genom arbetspraktik pröva ett arbete, stärka sina kontaktnät eller visa sina färdigheter för en arbetsgivare kan vara viktigt för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår ökade medel för att möjliggöra fler praktikplatser så att fler personer ska kunna ta del av arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Regeringen arbetar för att införa etableringsjobb, i enlighet med parternas förslag, första halvåret 2022. Genom etableringsjobben kommer staten stimulera att anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa kommer till stånd för att öka deras chanser till jobb och varaktig etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen anser att stödet för yrkesintroduktionsanställningar på sikt bör avskaffas. Stödet har en mycket låg omfattning vad gäller antal deltagare. Ett avskaffande bidrar även till en enklare struktur för de lönesubventioner som tillhandahålls. Regeringen avser att avskaffa stödet fr.o.m. 2024.

Ny omställningsorganisation och nytt omställnings- och kompetensstöd

Dagens arbetsmarknad ställer höga krav på kompetens och på förmåga att ställa om till nya arbetsuppgifter eller nytt jobb. Arbetstagare som omfattas av kollektivavtal har i många fall möjlighet att genom omställningsorganisationer kvalificera sig för omställningsstöd som finansieras av arbetsgivaren. Arbetstagare utan kollektivavtal har dock inte denna möjlighet, vilket skapar en obalans i förutsättningar att ställa om och att utveckla sin kompetens.

Regeringen föreslår ett omställningspaket i linje med principöverenskommelsen som träffats mellan Svenskt Näringsliv, Förhandlings- och samverkansrådet PTK, Industrifacket Metall (IF Metall) och Svenska Kommunalarbetsförbundet (Kommunal) om trygghet, omställning och anställningsskydd. Som en del i arbetet med detta har promemorian Grundläggande omställnings- och kompetensstöd (Ds 2021:16) remitterats. I promemorian lämnas förslag om en ny offentlig omställningsorganisation. Den nya offentliga omställningsorganisationen avses inrättas vid Kammarkollegiet.

Regeringen föreslår att resurser tillförs för ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för arbetstagare. Syftet är att skapa en likvärdighet avseende grundläggande omställnings- och kompetensstöd för de som omfattas av kollektivavtal och för de som inte gör det samt att fler arbetstagare på arbetsmarknaden ska ges ett sådant stöd. Regeringen föreslår även att resurser tillförs för att kompensera arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd. Förslag

på hur dessa delar ska utformas ingår i promemorian. Regeringen avser att föreslå lagändringar i denna del i enlighet med partsöverenskommelsen om trygghet, omställning och anställningsskydd.

Uppdraget för Delegationen för unga och nyanlända till arbete förlängs

En väl fungerande samverkan mellan staten och kommunerna är betydelsefull för att individer ska komma i arbete. Regeringen förlänger därför uppdraget för Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) t.o.m. den 28 februari 2023. Regeringen föreslår att medel tillförs för att främja kommunernas samverkan med Arbetsförmedlingen för unga och nyanlända.

Jämställdhet

Arbetet för att öka jämställdheten på arbetsmarknaden är fortsatt viktigt. Fördelningen mellan kvinnor och män av antalet deltagare i olika insatser behöver jämnas ut. En större andel av de kvinnor som får del av insatser behöver också få ett arbete efter insatsen. Inte minst gäller detta utrikes födda kvinnor. Det behövs fortsatt ett tydligt jämställdhetsperspektiv i alla etableringsåtgärder.

Samverkan kring den arbetslivsinriktade rehabiliteringen behöver utvecklas

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan behöver fortsatt stärka sitt samarbete för att möta individens behov av stöd för att kunna återgå i eller få arbete eller ställa om till ett nytt arbete. Regeringen kommer fortsatt att följa myndigheternas arbete med att utveckla sin samverkan.

Europeiska socialfonden

EU:s förordningar om programperioden 2021–2027 avseende bl.a. Europeiska socialfonden+ inom EU:s sammanhållningspolitik beslutades i juni 2021. Sverige tilldelas 707 miljoner euro från Socialfonden+ för perioden som helhet. Regeringen avser att under hösten 2021 lämna ett förslag till nationellt socialfondsprogram för den nya perioden till Europeiska kommissionen. Regeringen anser att programmet ska inriktas på kostnadseffektiva insatser där behoven är som störst. Insatserna ska bl.a. förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken, öka anställningsbarheten och främja livslångt lärande.

Regeringen avser att ändra den valutakurs som ska tillämpas för programperioden 2014–2020, från 9,30 kronor per euro till 10 kronor per euro. Den faktiska valutakursen har varierat kraftigt under perioden och det har därför varit viktigt att tillämpa en kurs som har haft en viss marginal till den faktiska kursen. Nu när genomförandet av programperioden närmar sig sitt slut är syftet med ändringen att möjliggöra att en större del av eurobeloppet för socialfondsprogrammet kan utnyttjas.

Tabell 4.14 Reformerna inom området Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	2022	2023	2024
Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag ¹	547	665	741
Matchningstjänster	1 193	173	2 690
Introduktion till arbete	31	31	31
Extratjänster och introduktionsjobb	701	778	677
Arbetsmarknadsutbildning	425	856	974
Nytt omställnings- och kompetensstöd	75	1 000	3 176
Tillfälligt minskat antal karensdagar i a-kassan	345	0	0
Praktikplatser	52	65	65
Deltidsstudier jobb- och utvecklingsgarantin	-6	-6	-6
Europeiska socialfonden ²	-47	738	250
Främjandemedel Delegationen för unga och nyanlända	20	0	0
Justering av nystartsjobb m.a.a. sänkta arbetsgivaravgifter och växastöd	85	41	21
Förlängda nystartsjobb för personer som är äldre än 55 år	21	40	41
Etableringsjobb enligt parternas förslag	-20	-29	-38
Avskaffa yrkesintroduktionsanställningar	0	0	-27
Förvaltning av brexitjusteringsreserven ³	15	8	8
Särskilda regler i sjukersättningen för personer över 60 år ⁴	-29	-116	-116
Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster Statens servicecenter (UO2) ⁵	-69	-69	-69
Finansiering SCB undersökning funktionsnedsättning (UO2) ⁶	-3	-3	-3
Ändrade regler i utlänningslagen ⁷	-104	-370	-561
Summa området Arbetsmarknad	3 232	3 803	7 855

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Av beloppet beräknas 45 miljoner kronor för stärkt kontrollarbete.² Se avsnitt 4.6.6 och 4.6.7.³ Se även avsnitt 4.6.5.⁴ Se även utg.omr. 10, avsnitt 3.13.2⁵ Samtidigt ökas anslaget 1:15 Statens servicecenter inom utg.omr. 2 med motsvarande belopp.⁶ Samtidigt ökas anslaget 1:9 Statistiska centralbyrå inom utg.omr. 2 med motsvarande belopp.⁷ Se avsnitt 4.6.3 och 4.6.14.**Tabell 4.15 Reformeffekter per anslag inom området Arbetsmarknad**

Miljoner kronor

	2022	2023	2024
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	470	588	664
1:2 Bidrag arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	739	-379	196
1:3 Kostnader arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 959	2 015	3 946
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	15	8	8
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	-72	713	50
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	25	25	200
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	219	297	247
1:14 Etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare	-197	-464	-631
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	75	1 000	3 176
Summa område Arbetsmarknad	3 232	3 803	7 855

Förslag om ändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Ärendet och dess beredning

Med anledning av situationen till följd av covid-19-pandemin infördes den 13 april 2020 tillfälliga bestämmelser i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, bl.a. en tillfällig möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från lagens begränsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:212). Upplysningsbestämmelsen infördes åter i februari 2021 och ska enligt en beslutad lagändring upphöra att gälla den 31 december 2021 (prop. 2020/21:77, bet. 2020/21:FiU40, rskr. 2020/21:180).

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har ett utkast till proposition utarbetats innehållande dels förslag om ändring av tidpunkten för upplysningsbestämmelsens upphörande, dels ytterligare förslag om tillfälliga ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Lagförslagen har beretts under hand med Arbetsförmedlingen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Sveriges a-kassor och deras remissynpunkter har inhämtats vid ett möte den 6 september 2021. Minnesanteckningar från mötet finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (A2021/01725).

Möjligheten till undantag från den s.k. femårsregeln för företagare förlängs

Regeringens förslag: Den tillfälliga möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från den s.k. femårsregeln för företagare ska förlängas att gälla till och med den 31 december 2022.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 35 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten. Som åtgärder anses inte nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser. Av 35 § tredje stycket följer att om näringsverksamheten återupptas av företagaren eller av en närstående person till denne, får bedömningen av företagarens arbetslöshet enligt definitionen i första stycket göras tidigast fem år från det att näringsverksamheten återupptogs, den s.k. femårsregeln. Om en företagare inte är att anse som arbetslös enligt ovanstående definition, ska företagaren anses som arbetslös när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt. Femårsregeln innebär därmed en begränsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten.

För att minska de negativa konsekvenserna för företagare under pandemin har en tillfällig bestämmelse införts om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om undantag från femårsregeln. Upplysningsbestämmelsen upphör att gälla den 31 december 2021.

Den rådande pandemin medför fortfarande en svår situation för många företagare. Regeringen anser därför att den tillfälliga möjligheten att kunna föreskriva om undantag från femårsregeln bör gälla ännu en tid. Behovet av en sådan möjlighet bedöms dock fortfarande vara tidsbegränsat. Upplysningsbestämmelsen föreslås därför gälla till och med den 31 december 2022.

Antalet karensdagar minskas tillfälligt

Regeringens förslag: Antalet karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen ska tillfälligt minskas från sex till två.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Karensvillkoret enligt 21 § lagen om arbetslöshetsförsäkring innebär att enskilda i normalfallet inte får ersättning under de sex inledande dagarna av sin arbetslöshet. Karensvilkorets funktion är att bidra till att personer som har sysselsättning undviker mellanliggande arbetslöshetsperioder i samband med att de byter arbete. Det syftar också till att motverka att arbetslöshetsförsäkringen används under en mycket begränsad tid av arbetslöshet

Läget på arbetsmarknaden är fortfarande starkt påverkat av den rådande pandemin och innebär ekonomiska svårigheter för enskilda. Regeringen anser att det är angeläget att enskilda under dessa omständigheter kan få arbetslöshetsersättning utan att dessförinnan ha varit arbetslös så länge som sex dagar. Regeringen föreslår därför att antalet dagar i karensvillkoret tillfälligt minskas från sex till två.

Den tillfälliga ändringen i karensvillkoret föreslås gälla för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tidsperioden från och med den 3 januari 2022 till och med den 1 januari 2023 (se avsnitt Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Det tillfälliga karensvillkoret ska träda i kraft den 3 januari 2022. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Det tillfälliga karensvillkoret ska upphöra att gälla den 1 januari 2023. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för den som har uppfyllt karensvillkoret före ikraftträdandet.

Utkastets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Sveriges a-kassor anger att förslaget om övergångsbestämmelse i anslutning till att det tillfälliga karensvillkoret upphör att gälla kräver en systemändring som är tekniskt komplicerad och tidskrävande men genomförbar. Övriga remissinstanser har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lagförslaget om en minskning av antalet karensdagar är gynnsamt för enskilda och bör träda i kraft så snart som möjligt. Eftersom arbetslöshetsförsäkringen är en veckoförsäkring bör ändringen träda i kraft en måndag. Regeringen föreslår därför att lagändringen träder i kraft den 3 januari 2022.

Regeringen anser att det inte är tidpunkten för prövningen som bör vara avgörande för om den tillfälliga och mer förmånliga karensbestämmelsen ska tillämpas. I stället bör det vara den tid som ansökan om arbetslöshetsersättning avser som avgör vilken lydelse som är tillämplig. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse som innebär att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Förslaget om att minska antalet karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen är motiverat av pandemins fortsatta påverkan på arbetsmarknaden och bör därför vara tids-

begränsat. Regeringen anser att det är lämpligt att den tillfälliga bestämmelsen gäller till och med den 1 januari 2023.

Sveriges a-kassor anger att förslaget om övergångsbestämmelse i anslutning till att det tillfälliga karensvillkoret upphör att gälla kräver en systemändring som är tekniskt komplicerad och tidskrävande men genomförbar. Regeringen anser att det är angeläget att sökande som har fullgjort två karensdagar i enlighet med det tillfälliga karensvillkoret inte omfattas av ordinarie regler när det tillfälliga karensvillkoret upphör. Även med beaktande av Sveriges a-kassors synpunkt bör det därför införas en övergångsbestämmelse om att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för den som har uppfyllt karensvillkoret före ikraftträdandet.

Konsekvenser

Konsekvenser av förslaget om förlängning av möjligheten att föreskriva om undantag från femårsregeln för företagare

Förslaget bedöms få mycket begränsade ekonomiska konsekvenser för statens budget eftersom det i sig inte innebär att fler kvalificerar sig för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget ger en fortsatt möjlighet att meddela föreskrifter som t.ex. kan innebära att företagare som med ordinarie regler hade nekats att åter lägga sitt företag vilande, och som då hade valt att trots detta fortsätta bedriva verksamhet, i stället väljer att ansöka om arbetslöshetsersättning.

Förslaget syftar till att möjliggöra en förlängning av den tillfälliga förordningsreglering som infördes under våren 2020. *Sveriges a-kassor* anför att handläggningen av ärenden enligt de tillfälliga reglerna är betungande. Vidare anför de att de inte har utvecklat något systemstöd eftersom förordningsregleringen är tidsbegränsad. Regeringen konstaterar att det aktuella förslaget inte innebär några förändringar för arbetslöshetskassornas handläggning i förhållande till vad som gäller i dag. Även om de tillfälliga reglerna innebär ökad administration bedömer regeringen att konsekvenserna av förslaget är sådana att de är praktiskt hanterbara för arbetslöshetskassorna.

I propositionen Trygghetssystemen för företagare konstaterade regeringen att kvinnor i större utsträckning än män anser att den ekonomiska osäkerhet som förknippas med företagande och den minskade tryggheten jämfört med anställning är skäl att avstå från företagande (prop. 2009/10:120). Denna skillnad mellan kvinnor och män återfinns hos såväl unga (18–30 år) som hos befolkningen i stort (18–70 år). Förslaget kan bidra till stärkt trygghet för företagare, t.ex. vid extraordinära förhållanden, under en längre period än vad som tidigare aviserats och skulle därför kunna vara till fördel för kvinnors fortsatta företagande. Antal företagare som beviljats uppehåll i verksamheten har uppgått till ca 2 700–2 900 per år under perioden 2016–2019, varav 40 procent kvinnor och 60 procent män. Denna fördelning talar för att fler män än kvinnor berörs av förslaget.

Det finns drygt 300 000 företagare i Sverige för vilka företaget är huvudsaklig sysselsättning (egna företagare och företagare i eget aktiebolag). Därutöver tillkommer de som bedriver företag men inte som huvudsysselsättning. Förslaget syftar till att skapa förutsättningar för att kunna meddela föreskrifter som gör att fler företag än vad som annars hade varit fallet kan leva vidare genom att läggas vilande i stället för att läggas ned. Det skulle kunna innebära att fler företagare som haft uppehåll på grund av krisen i samband med spridningen av covid-19 snabbt kan återuppta sin verksamhet när förutsättningarna förbättrats.

Förslaget bedöms vara förenligt med Sveriges internationella åtaganden.

Förslaget bedöms inte få några särskilda konsekvenser för miljön.

Konsekvenser av förslaget om tillfällig minskning av antalet karensdagar

Förslaget beräknas öka statens utgifter för arbetslöshetsförsäkringen med 345 miljoner kronor under 2022.

Förslaget medför att arbetslöshetskassorna ska betala ut den första dagpenningen fyra dagar tidigare än vad som gäller i dag. Regeringen bedömer att arbetslöshetskassorna tillsammans med Sveriges a-kassor behöver genomföra en systemändring.

När antalet karensdagar 2018 minskades från sju till sex dagar konstaterade regeringen att det var en större andel kvinnor än män som hade så korta arbetslöshetsperioder att de fått arbete innan karenperioden fullgjorts. Detta gällde även under 2019. Under 2020 slopades karensvillkoret helt. Det kan antas att om fördelningen mellan män och kvinnor består i framtiden kommer effekterna av att karensvillkoret tillfälligt sänks från sex till två dagar att vara marginella ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förslaget bedöms inte få några särskilda konsekvenser för små eller medelstora företag.

Förslaget medför att enskilda från och med den 3 januari 2022 till och med den 1 januari 2023 kommer att kunna få ta del av sin dagpenning fyra dagar tidigare än vad som sker enligt gällande ordning. Det innebär en större första utbetalning och att alla enskilda som inte utnyttjar alla 300 ersättningsdagar kommer att få en något högre total ersättning än vad som är fallet i dag. Det kan innebära att färre än vad som annars vore fallet kommer att ha behov av kompletterande försörjningsstöd i början av arbetslösheten. Därmed dämpar också förslaget pandemins inverkan på samhällsekonomin.

Förslaget bedöms inte strida mot det internationella åtagande som följer av ratificeringen av den europeiska balken om social trygghet och dess tillhörande protokoll. Förslaget bedöms inte heller strida mot Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner.

Förslaget bedöms inte få några särskilda konsekvenser för miljön.

Förslaget bedöms få effekter på arbetstagarorganisationernas frivilliga inkomstförsäkringar. Eftersom den första dagen med arbetslöshetsersättning infaller fyra ersättningsdagar tidigare än vad som är fallet i dag kommer sannolikt första dagen med ersättning från fackförbundens inkomstförsäkringar också att infalla tidigare.

Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Ändringen av ikraftträdandebestämmelsen innebär att giltighetstiden för den tillfälliga upplysningsbestämmelsen i 36 § lagen om arbetslöshetsförsäkring förlängs.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

21 § Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 2 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Bestämmelsen ändras så att antalet karensdagar minskas från sex till två.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 3 januari 2022.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 3 januari 2022.

Enligt *andra punkten* gäller den äldre bestämmelsen om sex karensdagar fortfarande för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tid före ikraftträdandet. Övergångsbestämmelsen medför att den som har fullgjort sex karensdagar före ikraftträdandet kommer att omfattas av den gamla lydelsen, även om ansökan om ersättning prövas efter ikraftträdandet. En arbetssökande som vid ikraftträdandet fortfarande har karensdagar kvar enligt den gamla lydelsen kommer däremot att få sin arbetslöshetsersättning utbetalad enligt den nya lydelsen, dvs. efter två karensdagar. Det innebär att den som vid ikraftträdandet har fullgjort en karensdag endast kommer att ha ytterligare en karensdag kvar medan den som har fullgjort exempelvis fyra karensdagar inte kommer att ha några karensdagar kvar efter ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

21 § Dagenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 6 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Ändringen innebär att antalet karensdagar ökar från två till sex. Karensvillkoret motsvarar därmed det karensvillkor som gällde före den 3 januari 2022.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2023.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som har uppfyllt karensvillkoret före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 2 januari 2023.

Enligt *andra punkten* ska det mindre antalet karensdagar fortfarande gälla för sökande som har uppfyllt karensvillkoret före ikraftträdandet. Den som har fullgjort två karensdagar före ikraftträdandet har uppfyllt det karensvillkor som då gällde. För en sådan sökande kommer några ytterligare karensdagar inte heller att bli aktuella efter ikraftträdandet. Den som endast har fullgjort en karensdag före ikraftträdandet kommer däremot att omfattas av den nya lydelsen och behöva fullgöra ytterligare fem karensdagar, dvs. totalt sex karensdagar, efter ikraftträdandet.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

2020	Utfall	7 522 349	Anslagssparande	108 970
2021	Anslag	7 848 774 ¹	Utgiftsprognos	7 781 515
2022	Förslag	7 810 253		
2023	Beräknat	7 607 295 ²		
2024	Beräknat	7 111 557 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 524 801 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 964 420 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av det nationella socialfondsprogrammet för programperioden 2021–2027. Anslaget får därutöver användas för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av projekt inom regionalfondsprogram för programperioden 2021–2027, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.17 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	7 853 774	7 853 774	7 853 774
Pris- och löneomräkning ²	85 198	172 233	252 924
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-128 719	-433 285	-1 009 860
<i>varav BP22³</i>	<i>469 500</i>	<i>587 500</i>	<i>663 500</i>
– Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster till Statens servicecenter	-69 000	-69 000	-69 000
– Finansiering SCB undersökning funktionsnedsättning	-2 500	-2 500	-2 500
– Tillskott Arbetsförmedlingen	502 000	620 000	696 000
– Stärkt kontrollarbete för att upptäcka oseriösa aktörer	45 000	45 000	45 000
– Etableringsjobb enligt parternas förslag	-6 000	-6 000	-6 000
Överföring till/från andra anslag		14 573	14 720
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 810 253	7 607 295	7 111 557

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Utgifterna under 2020 uppgick till 7 522 miljoner kronor vilket var 115 miljoner kronor lägre än 2019. De lägre utgifterna 2020 förklaras huvudsakligen av en minskad personalstyrka.

Anslaget för 2021 har i propositionen Vårändringsbudget för 2021 minskats med 5 miljoner kronor för att finansiera en motsvarande ökning av anslag 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för att senarelägga avvecklingen av bidraget till mindre arbetslöshetskassor.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 7 782 miljoner kronor, vilket är något lägre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021.

I tabell 4.17 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Reformen och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 470 miljoner kronor 2022, 588 miljoner kronor 2023 och 664 miljoner kronor 2024. I dessa belopp ingår bl.a. en minskning med 69 miljoner kronor fr.o.m. 2022 för att finansiera en ökning av anslaget 1:15 *Statens servicecenter* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för att erbjuda service avseende Arbetsförmedlingens kundtorgsverksamhet på servicekontoren med stöd av lagen (2019:212) om viss gemensam offentlig service.

Regeringen föreslår att 7 810 253 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 7 607 295 000 kronor respektive 7 111 557 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.18 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2020	12 906	10 961	1 945	3 364
Prognos 2021	11 812	9 600	2 212	5 576
Budget 2022	9 000	8 400	600	6 176

Uppdragsverksamheten avser tjänsteexport som i huvudsak finansieras av Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) och EU. Verksamheten sker i enlighet med inriktningen för det svenska biståndet och EU:s prioriterade områden. Insatserna består i att utveckla styrning, organisation, tjänster och metoder på arbetsförmedlingar inklusive arbetslivsinriktad rehabilitering.

4.6.2 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 4.19 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

2020	Utfall	41 823 340	Anslagssparande	3 259 905
2021	Anslag	52 702 733 ¹	Utgiftsprognos	48 531 535
2022	Förslag	42 743 597²		
2023	Beräknat	32 629 212		
2024	Beräknat	32 271 441		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² 3 788 165 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2022 sedan hänsyn tagits till regleringsbeloppet för 2019 som uppgick till -74 238 tkr.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget får också användas för utgifter för statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får användas för utgifter för vad avser aktivitetsstöd för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av det nationella socialfondsprogrammet för programperioden 2021–2027. Anslaget får därutöver användas för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av projekt inom regionalfondsprogram för programperioden 2021–2027, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.20 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	52 882 733	52 882 733	52 882 733
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-760 900	-6 158 500	-6 108 500
<i>varav BP22</i>	<i>739 100</i>	<i>-378 500</i>	<i>195 500</i>
– Matchningstjänster	842 000	173 000	694 000
– Arbetsmarknadsutbildning	85 000	159 000	145 000
– Extratjänster och introduktionsjobb	-437 000	-440 000	-370 000
– Praktikplatser	52 000	65 000	65 000
– Etableringsjobb enligt parternas förslag	10 000	20 000	25 000
– Förlängd tid i nystartsjobb för 55+	-125 000	-236 000	-244 000
– Särskilda regler i sjukersättningen för personer över 60 år	-28 900	-115 500	-115 500
– Slopade karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen	345 000		
– Deltidsstudier jobb- och utvecklingsgarantin	-4 000	-4 000	-4 000
Makroekonomisk utveckling	-9 378 236	-14 095 021	-14 502 792
Volymer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 743 597	32 629 212	32 271 441

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I tabell 4.19 framgår att anslagssparandet för 2020 uppgick till 3 260 miljoner kronor som förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

I tabell 4.21 framgår utgifterna för perioden 2019–2024. Utgifterna under 2020 uppgick till 41 823 miljoner kronor vilket var 14 757 miljoner kronor högre än 2019. Detta förklaras främst av högre utgifter för arbetslöshetsersättningen. Utgifterna för arbetslöshetsersättningen uppgick under 2020 till 24 369 miljoner kronor, vilket var 10 196 miljoner kronor högre än 2019. De högre utgifterna förklaras av fler arbetslösa, att fler arbetslösa får ersättning och högre styckkostnader. Utgifterna för aktivitetsstödet uppgick till 13 464 miljoner kronor under 2020, vilket var 2 908 miljoner

kronor högre än 2019. De högre utgifterna beror på fler deltagare i insatser både inom och utanför garantierna samt att styckkostnaderna för deltagare i insatser både inom och utanför garantierna blev högre än 2019.

Tabell 4.21 Utgifter arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och statlig ålderspensionsavgift (Ståp)

Tusental kronor

	Arbetslöshetsersättning	Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning	Ståp	Totalt
2019	14 172 693	10 555 287	2 338 520	27 066 500
2020	24 368 861	13 463 681	3 990 798	41 823 340
2021	23 505 356	20 333 329	4 692 850	48 531 535
2022	19 983 663	18 971 769	3 788 165	42 743 597
2023	15 894 719	13 797 125	2 937 368	32 629 212
2024	15 329 503	14 475 313	2 466 625	32 271 441

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 48 532 miljoner kronor. Detta är 4 351 miljoner kronor lägre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021. Utgifterna för arbetslöshetsersättningen har blivit lägre än ursprungligt beräknade medel i statens budget på grund av färre arbetslösa samt att en lägre andel av de arbetslösa får ersättning. Utgifterna för arbetslöshetsersättning för 2021 beräknas uppgå till 23 505 miljoner kronor, vilket är 6 133 miljoner kronor lägre än ursprungligt beräknade medel i statens budget. Under 2021 beräknas utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning uppgå till 20 333 miljoner kronor, vilket är 1 791 miljoner kronor högre än ursprungligt beräknade medel i statens budget. Det beror på fler ersättningstagare utanför garantierna samt högre styckkostnader.

Anslaget minskades med 98 miljoner kronor 2021 med anledning av att möjligheten att förlänga pågående stödperioder med nystartsjobb även kommer att gälla 2021 (prop. 2020/2021:77, bet. 2020/21:FiU40, rskr. 2020/21:180). För 2022 beräknas utgifterna minska med 98 miljoner kronor. I propositionen Vårändringsbudget för 2021 minskades anslaget med ytterligare 82 miljoner kronor främst med anledning av tillskott under anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* för att öka antalet extratjänster och introduktionsjobb samt matchningstjänster.

I tabell 4.20 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för anslaget 2021. Reformen och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 739 miljoner kronor 2022, minskar med 379 miljoner kronor 2023 och ökar med 196 miljoner kronor 2024.

Makroekonomisk utveckling är t.ex. effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa samt antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar. Effekten beror främst på antagandet om en lägre arbetslöshet och att de tillfälligt höjda ersättningsnivåerna upphör fr.o.m. 2023.

Regeringen bedömer vidare att det inte finns behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att 42 743 597 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för 2022. Av detta belopp beräknas 19 983 663 000 kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 18 971 769 000 kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 3 788 165 000 kronor för statliga ålderspensionsavgifter. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 32 629 212 000 kronor respektive 32 271 441 000 kronor.

4.6.3 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tabell 4.22 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

2020	Utfall	7 276 022	Anslagssparande	3 464 804
2021	Anslag	12 366 123 ¹	Utgiftsprognos	11 985 663
2022	Förslag	11 423 145		
2023	Beräknat	11 683 526		
2024	Beräknat	12 661 967		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.*

Anslaget får användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av det nationella socialfondsprogrammet för programperioden 2021–2027. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av projekt inom regionalfondsprogram för perioden 2021–2027, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken. Anslaget får även användas för utgifter för program och insatser för kvinnor och män som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.23 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	11 738 323	11 738 323	11 738 323
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 024 379	542 328	1 368 028
varav BP22	1 958 700	2 015 300	3 946 000
– Matchningstjänster	351 000		1 996 000
– Arbetsmarknadsutbildning	340 000	697 000	829 000
– Extratjänster och introduktionsjobb	1 238 700	1 327 300	1 137 000
– Främjandemedel Delegationen för unga och nyanlända	20 000		
– Etableringsjobb enligt parternas förslag	4 000	8 000	11 000
– Förlängd tid i nystartsjobb för 55+	-24 000	-46 000	-47 000
– Introduktion till arbete - förlängning av VÅB21-ökning	31 000	31 000	31 000
– Avskaffa yrkesintroduktionsanställningar			-9 000
– Deltidsstudier jobb- och utvecklingsgarantin	-2 000	-2 000	-2 000
Makroekonomisk utveckling ²	-1 339 539	-597 107	-444 366
Volymer			
Överföring till/från andra anslag	-1 735 993	-1 735 993	-1 735 993
Övrigt	1 735 975	1 735 975	1 735 975
Förslag/beräknat anslag	11 423 145	11 683 526	12 661 967

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Inkluderar effekt av ändrade regler i utlänningslagen som minskar anslaget med 14 miljoner kronor 2022 för att därefter öka anslaget med 66 miljoner kronor 2023 och 60 miljoner kronor 2024.

Anslagssparandet för 2020 uppgick till 3 465 miljoner kronor som förts bort som en indragning av anslagsbelopp. Detta beror huvudsakligen på lägre utgifter för anställningsstöd samt lägre utgifter för tidiga insatser och etableringsprogrammet.

Utgifterna 2020 uppgick till 7 276 miljoner kronor vilket var 2 631 miljoner kronor lägre än 2019. Minskningen beror huvudsakligen på lägre utgifter för anställningsstöd.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 11 986 miljoner kronor. Det är 247 miljoner kronor högre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021.

Anslaget minskades med drygt 7 miljoner kronor 2021 med anledning av att möjligheten att förlänga pågående stödperioder med nystartsjobb även kommer att gälla 2021 (prop. 2020/2021:77, bet. 2020/21:FiU40, rskr. 2020/21:180). För 2022 beräknas utgifterna minska med 6 miljoner kronor. I propositionen Vårändringsbudget för 2021 ökades anslaget med 635 miljoner kronor främst med anledning av ett tillskott för att öka antalet extratjänster och introduktionsjobb samt matchningstjänster.

I tabell 4.24 nedan redovisas volymer och utgifter för perioden 2019–2024. Beräknade belopp och volymer indikerar resursutrymmet för arbetsmarknadspolitiska insatser vid Arbetsförmedlingen.

Tabell 4.24 Beräknat antal personer i program och utgifter för arbetsmarknadspolitiska program

Volymen anges som genomsnittligt antal kvarstående per månad.

	Utfall 2019	2020	Beräknat 2021	2022	2023	2024
Volymen (tusental)						
Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga	116	139	152	137	119	120
Etableringsprogrammet	39	23	14	11	11	11
Anställningsstöd	18	11	17	18	18	17
Övriga program med aktivitetsstöd	10	19	45	45	40	44
Program samverkan AF och FK	5	5	5	5	5	5
Summa	188	196	233	216	192	197
Utgifter (mnkr)						
Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga	1 873	2 288	3 429	4 295	4 275	4 948
Etableringsprogrammet	663	331	272	266	284	317
Anställningsstöd	6 219	2 886	4 902	4 899	4 861	4 598
Övriga program med aktivitetsstöd	871	1 007	2 651	2 497	2 377	2 484
Övriga utgifter	282	763	858	413	394	316
Summa	9 907	7 276	12 112	12 369	12 191	12 662

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan. För deltagare i etableringsprogrammet och samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kring arbetslivsinriktad rehabilitering lämnas i stället för aktivitetsstöd ersättning under anslaget 1:14 Etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare respektive rehabiliteringsersättning under utg.omr. 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. I volymerna och utgifterna ingår även beräknade medel för arbetsmarknadspolitiska insatser inom React-EU som finansieras under anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020. Beloppen beräknas till 946 mnkr 2022 och 507 mnkr 2023.

I tabell 4.23 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Reformen och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 1 959 miljoner kronor 2022, 2 015 miljoner kronor 2023 och 3 946 miljoner kronor 2024.

Makroekonomisk utveckling är effekter av en uppräknig av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex och regelstyrda volymförändringar.

Regeringen föreslår att 11 423 145 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* för 2022. Av detta belopp beräknas 265 637 000 kronor för etableringsprogrammet. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 11 683 526 000 kronor respektive 12 661 967 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 650 000 000 kronor 2023–2031.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmarknadspolitiska program och insatser där det lämnas ersättning för kringkostnader pågår normalt ca 6 månader men kan pågå längre, vilket medför utgifter kommande budgetår. Vidare upphandlas i ökad omfattning matchningstjänster och en stor andel av de ekonomiska åtagandena utgörs av ersättning för avtal om sådana tjänster. Tjänsterna är resultatbaserade och resultat-ersättning utbetalas i efterhand. För många av dessa bedöms det inte komma att utgå

någon resultatärsättning även om de initialt utgör ett ekonomiskt åtagande. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att redovisningen av de ekonomiska åtagandena avseende resultatbaserade matchningstjänster bör baseras på en prognos över vad som faktiskt kommer att leda till ett infriande. De beräknade ingångna, infriade och utestående åtagandena för dessa upphandlade matchningstjänster bör utgöra grunden för förslaget till beställningsbemyndigandet och utfallsredovisningen av de ekonomiska åtagandena i myndighetens årsredovisning. Ekonomiska åtaganden kopplade till övriga insatser ska fortsatt redovisas enligt nuvarande redovisningsprinciper. Arbetsförmedlingen har med stöd av Ekonomistyrningsverket haft i uppdrag att utreda denna fråga och förslagit denna ordning i den åiterrapportering som Arbetsförmedlingen lämnat till regeringen den 26 februari 2021. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 650 000 000 kronor 2023–2031.

Tabell 4.25 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025–2031
Ingående åtaganden	2 511 597	6 161 529	5 668 391			
Nya åtaganden	5 748 932	4 655 053	6 150 000			
Infriade åtaganden	-2 099 000	-5 148 191	-5 168 391	-6 330 688	-298 353	-20 959
Utestående åtaganden	6 161 529	5 668 391	6 650 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	9 464 000	14 300 000	6 650 000			

4.6.4 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tabell 4.26 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

2020	Utfall	19 062 836	Anslagssparande	1 064 193
2021	Anslag	20 481 668 ¹	Utgiftsprognos	19 665 460
2022	Förslag	20 684 009		
2023	Beräknat	20 807 882		
2024	Beräknat	20 889 055		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och statsbidrag till Samhall AB. Anslaget får även användas för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd till start av näringsverksamhet samt för att utveckla ny arbetsförmåga.

Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av det nationella socialfondsprogrammet för programperioden 2021–2027. Anslaget får även användas för utgifter

för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020 och av projekt inom regionalfondsprogram för programperioden 2021–2027, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.27 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	20 481 668	20 481 668	20 481 668
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	202 341	326 214	407 387
Volymer			
Överföring till/från andra anslag	14 561	14 561	14 561
Övrigt	-14 561	-14 561	-14 561
Förslag/beräknat anslag	20 684 009	20 807 882	20 889 055

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Utgifterna 2020 uppgick till 19 063 miljoner kronor vilket var 680 miljoner kronor lägre än 2019. Minskningen förklaras främst av färre beslut om lönebidragsanställningar 2020 än 2019, vilket framför allt beror på en minskad efterfrågan på arbetskraft till följd av pandemin. Pandemin har även försvårat delar av det arbete som normalt krävs av myndigheten för att få till stånd anställningar med lönebidrag, som t.ex. arbetsgivarbesök.

Anslagssparandet för 2020 uppgick till 1 064 miljoner kronor och har förts bort som en indragning av anslagsbelopp. Den främsta anledningen till anslagssparandet är att antalet anställningar med lönebidrag inte ökat som beräknat till följd av pandemin, vilket lett till lägre utgifter.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 19 665 miljoner kronor, vilket är 816 miljoner kronor lägre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021. Det förklaras framför allt av att antalet anställningar med lönebidrag 2021 väntats bli färre än tidigare beräknat.

I tabell 4.28 redovisas volymer och utgifter avseende särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för åren 2019–2024. Inom ramen för resurserna finns en flexibilitet för Arbetsförmedlingen att utifrån enskilda arbetssökandes behov välja olika typer av insatser. Tabellen ska tolkas som en beräkning av de resurser som regeringen föreslår.

Tabell 4.28 Beräknad omfattning av särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

	Utfall 2019	2020	Beräknat 2021	2022	2023	2024
Antal (tusental)	93 600	89 000	87 800	92 700	93 800	93 800
<i>varav Samhall</i>						
<i>Aktiebolag</i>	22 700	22 800	23 000	23 000	23 000	23 000
Utgifter (mnkr)	19 743	19 063	19 665	20 684	20 808	20 889
<i>varav Samhall</i>						
<i>Aktiebolag</i>	6 078	6 316	6 615	6 626	6 626	6 626

Anm: Antal avser genomsnittligt antal anställda per år. Fr.o.m. 2021 belastas anslaget av ersättning till Samhall för anställda med 75 procent sjuk- eller aktivitetsersättning. Dessa anställda inkluderas därför även i volymerna fr.om. 2021.

För 2020 har Kammarkollegiet beslutat om återkrav avseende Samhall om 21,6 mnkr pga. för få lönetimmar.

I tabell 4.27 framgår förändringen av anslaget jämfört med beslutad nivå för 2021. Förändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen förklaras bl.a. av en uppräknig av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex och timlöneutveckling.

Regeringen föreslår att 20 684 009 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* för 2022. Av dessa medel beräknas 6 626 214 000 kronor användas för att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inom ramen för Samhall Aktiebolags verksamhet. I detta ingår både personer med skyddat arbete och personer med lönebidrag för utveckling i anställning. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 20 807 882 000 kronor respektive 20 889 055 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 000 kronor 2023–2026.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om insatser under anslaget omfattar normalt mer än ett år vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 000 kronor 2023–2026.

Tabell 4.29 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025–2026
Ingående åtaganden	13 361 916	11 463 287	12 209 287			
Nya åtaganden	7 943 371	9 189 000	10 782 713			
Infriade åtaganden	-9 842 000	-8 443 000	-8 992 000	-9 626 000	-2 536 000	-1 838 000
Utestående åtaganden	11 463 287	12 209 287	14 000 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	16 000 000	15 000 000	14 000 000			

4.6.5 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 4.30 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

2020	Utfall	115 969	Anslagssparande	7 237
2021	Anslag	122 394 ¹	Utgiftsprognos	122 932
2022	Förslag	136 864		
2023	Beräknat	131 436 ²		
2024	Beräknat	132 778 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 129 943 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 129 944 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.31 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	122 394	122 394	122 394
Pris- och löneomräkning ²	1 116	2 535	3 810
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	13 354	6 507	6 574
<i>varav BP22³</i>	<i>15 000</i>	<i>8 000</i>	<i>8 000</i>
<i>– Förvaltning av brexitjusteringsreserven</i>	<i>15 000</i>	<i>8 000</i>	<i>8 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	136 864	131 436	132 778

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Svenska ESF-rådet är förvaltande myndighet för det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020. Myndigheten är även förvaltande myndighet för programmet inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt 2014–2020 (se utg.omr. 9).

Förberedelser för ett nationellt socialfondsprogram för 2021–2027 pågår. Avsikten är att Svenska ESF-rådet ska vara förvaltande myndighet och redovisningsfunktion för detta program. Vidare avser regeringen att utse Svenska ESF-rådet till ansvarig myndighet för förvaltningen av bidrag från brexitjusteringsreserven (se utg.omr. 24) och föreslår därför ett tillskott av medel till anslaget.

I tabell 4.31 framgår förändringen av anslaget jämfört med beslutad nivå för 2021. Reformerna och finansieringen som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 15 miljoner kronor 2022, 8 miljoner kronor 2023 och 8 miljoner kronor 2024.

I beräkningarna av anslaget har hänsyn tagits till tekniskt stöd inom de berörda programmen, vilket får användas för vissa administrativa kostnader.

Regeringen föreslår att 136 864 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 131 436 000 kronor respektive 132 778 000 kronor.

4.6.6 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tabell 4.32 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

2020	Utfall	1 163 653	Anslagssparande	287 418
2021	Anslag	1 995 600 ¹	Utgiftsprognos	1 285 588
2022	Förslag	2 545 600		
2023	Beräknat	2 414 000		
2024	Beräknat	50 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga.

Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.33 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	1 995 600	1 995 600	1 995 600
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	548 700	380 700	-900 000
<i>varav BP22</i>	-72 000	713 000	50 000
– <i>Ändrad valutakurs</i>	379 000	379 000	
– <i>Omfördelning inom anslaget över tid m.m.</i>	-451 000	334 000	50 000
Överföring till/från andra anslag	1 300	2 780	14 200
Övrigt		34 920	-1 059 800
Förslag/beräknat anslag	2 545 600	2 414 000	50 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslagssparandet för 2020 uppgick till 287 miljoner kronor. Sparandet har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Utgifterna 2020 uppgick till 1 164 miljoner kronor vilket var 81 miljoner kronor högre än 2019.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 1 286 miljoner kronor. Detta är 710 miljoner kronor mindre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021, vilket bl.a. förklaras av en lägre takt i utbetalningarna inom socialfondsprogrammet än förväntat.

Medlen från Europeiska socialfonden för det nationella socialfondsprogrammet beräknas till ca 1 040 miljoner euro för programperioden som helhet, varav ca 283 miljoner euro till React-EU och ca 44 miljoner euro för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Ytterligare EU-medel om ca 44 miljoner euro tillkommer för sysselsättningsinitiativet för unga.

I förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder fastställs den valutakurs som ska användas för beräkning av de finansiella ramarna för program inom dessa fonder. Regeringen avser att genom en ändring av förordningen justera valutakursen från 9,30 kronor per euro till 10,0 kronor per euro för medel tillhörande programperioden 2014–2020. Ytterligare medel om totalt 758 miljoner kronor görs därmed tillgängliga inom det nationella socialfondsprogrammet.

Medel bör liksom tidigare anvisas under anslaget för statlig medfinansiering av vissa insatser inom socialfondsprogrammet. Detta belopp beräknas uppgå till 1 500 miljoner kronor för programperioden som helhet. Övrig statlig medfinansiering kan därutöver ske under bl.a. ett antal andra anslag inom utgiftsområdet i enlighet med ändamålen för dessa anslag.

I tabell 4.33 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Reformen och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget minskar med 72 miljoner kronor 2022 samt ökar med 713 miljoner kronor 2023 och 50 miljoner kronor 2024.

Regeringen föreslår att 2 545 600 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 2 414 000 000 kronor respektive 50 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 463 000 000 kronor 2023 och 2024.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella socialfondsprogrammet omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 463 000 000 kronor 2023 och 2024.

Tabell 4.34 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Ingående åtaganden	3 048 957	3 115 983	3 606 562		
Nya åtaganden	1 199 680	1 767 766	1 335 509		
Infriade åtaganden	- 1 132 654	-1 277 187	-2 479 071	-2 413 000	-50 000
Utestående åtaganden	3 115 983	3 606 562	2 463 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	3 700 000	3 618 000	2 463 000		

4.6.7 1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027

Tabell 4.35 Anslagsutveckling 1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027

Tusental kronor

2020	Utfall	Anslagssparande
2021	Anslag	50 000 ¹ Utgiftsprognos
2022	Förslag	225 000
2023	Beräknat	725 000
2024	Beräknat	900 000

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden plus för programperioden 2021–2027. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet 2021–2027. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.36 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	50 000	50 000	50 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	175 000	675 000	850 000
<i>varav BP22</i>	<i>25 000</i>	<i>25 000</i>	<i>200 000</i>
<i>– Omfördelning inom anslaget över tid</i>	<i>25 000</i>	<i>25 000</i>	<i>200 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	225 000	725 000	900 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Europaparlamentet och rådet har i juni 2021 antagit berörda förordningar för programperioden 2021–2027 för Europeiska socialfonden+. Regeringen avser att lämna ett förslag till nationellt socialfondsprogram 2021–2027 under hösten 2021. Medlen från Europeiska socialfonden+ för detta program ska uppgå till 707 miljoner euro.

Liksom under programperioden 2014–2020 bör medel anvisas för statlig medfinansiering av vissa insatser inom programmet. Detta belopp bör uppgå till 1 500 miljoner kronor för perioden som helhet. Övrig medfinansiering bör därutöver bl.a. ske under ett antal andra anslag inom utgiftsområdet, i enlighet med ändamålen för dessa anslag.

I tabell 4.36 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Reformen och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 25 miljoner kronor 2022, 25 miljoner kronor 2023 och 200 miljoner kronor 2024.

Regeringen föreslår att 225 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 725 000 000 kronor respektive 900 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:7 *Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2023–2030.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella socialfondsprogrammet 2021–2027 avses omfatta bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:7 *Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2023–2030.

Tabell 4.37 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027

Tusental kronor

	Prognos 2021 ¹	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025–2030
Ingående åtaganden					
Nya åtaganden		1 700 000			
Infriade åtaganden			-500 000	-800 000	-400 000
Utestående åtaganden		1 700 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 000 000	1 700 000			

¹ Inga ekonomiska åtaganden beräknas ingås för anslaget under 2021 till följd av att verksamheten i socialfondsprogrammet bedöms kunna starta först under 2022.

4.6.8 1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tabell 4.38 Anslagsutveckling 1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

2020	Utfall	42 266	Anslagssparande	1 096
2021	Anslag	42 727 ¹	Utgiftsprognos	43 823
2022	Förslag	43 099		
2023	Beräknat	43 533 ²		
2024	Beräknat	43 961 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 099 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 099 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och forskningsbidrag.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.39 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	42 727	42 727	42 727
Pris- och löneomräkning ²	372	806	1 234
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	43 099	43 533	43 961

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 43 099 000 kronor för 2022 anvisas under anslaget 1:8 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 43 533 000 kronor respektive 43 961 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:8 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2023 och 2024.

Skälen för regeringens förslag: IFAU beviljar bidrag för externa projekt som kan pågå längre än ett år, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:8 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2023–2024.

Tabell 4.40 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Ingående åtaganden	6 530	7 987	7 932		
Nya åtaganden	6 974	5 600	7 068		
Infriade åtaganden	-5 517	-5 655	-6 000	-6 000	-3 000
Utestående åtaganden	7 987	7 932	9 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000		

4.6.9 1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tabell 4.41 Anslagsutveckling 1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

2020	Utfall	77 185	Anslagssparande	-1 995
2021	Anslag	79 498 ¹	Utgiftsprognos	77 533
2022	Förslag	80 220		
2023	Beräknat	81 079 ²		
2024	Beräknat	81 889 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 80 220 tkr i 2022 års prisnivå.³ Motsvarar 80 220 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.42 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	79 498	79 498	79 498
Pris- och löneomräkning ²	722	1 581	2 391
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	80 220	81 079	81 889

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 80 220 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 81 079 000 kronor respektive 81 889 000 kronor.

4.6.10 1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tabell 4.43 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tusental kronor

2020	Utfall	57 916	Anslagssparande
2021	Anslag	58 714 ¹	Utgiftsprognos 58 714
2022	Förslag	59 168	
2023	Beräknat	60 091 ²	
2024	Beräknat	60 771 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 59 168 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 59 168 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.44 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	58 714	58 714	58 714
Pris- och löneomräkning ²	454	1 377	2 057
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	59 168	60 091	60 771

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 59 168 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidrag till administration av grundbeloppet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 60 091 000 kronor respektive 60 771 000 kronor.

4.6.11 1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 4.45 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

2020	Utfall	8 303	Anslagssparande
2021	Anslag	8 303 ¹	Utgiftsprognos 8 303
2022	Förslag	8 303	
2023	Beräknat	8 303	
2024	Beräknat	8 303	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.46 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	8 303	8 303	8 303
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 303	8 303	8 303

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Syftet med verksamheten är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och att stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Utöver stiftelsens stadgar regleras verksamheten av en överenskommelse mellan länderna som omförhandlas vart fjärde år.

Riksdagen har bemyndigat regeringen att under 2019 träffa en ny överenskommelse i enligt med vad som anges ovan (prop. 2018:/19:1, bet. 2018/19:AU2, rskr. 2018/19:112). Den 25 november 2019 tecknades en ny överenskommelse som gäller 2020–2023 (A2019/01988/A).

Regeringen föreslår att 8 303 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 8 303 000 kronor respektive år.

4.6.12 1:12 Bidrag till lönegarantiersättning

Tabell 4.47 Anslagsutveckling 1:12 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

2020	Utfall	2 985 704	Anslagssparande	1 215 036
2021	Anslag	2 900 000 ¹	Utgiftsprognos	1 325 000
2022	Förslag	1 310 000		
2023	Beräknat	1 525 000		
2024	Beräknat	1 525 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.48 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:12 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	2 900 000	2 900 000	2 900 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	-1 565 000	-1 350 000	-1 350 000
Volymer	-25 000	-25 000	-25 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 310 000	1 525 000	1 525 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Utgifterna 2020 uppgick till 2 986 miljoner kronor, vilket var 922 miljoner kronor högre än 2019. Detta förklaras främst av att antalet personer som berörts av konkurs enligt Statistiska centralbyrån ökade till 24 000 personer 2020 från 22 700 personer 2019, motsvarande en ökning med 5 procent. Antalet företagskonkurser minskade till 7 700 under 2020 från 7 800 under 2019. Det motsvarar en minskning med 1 procent.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 1 325 miljoner kronor. Det är 1 575 miljoner kronor lägre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021. Skillnaden förklaras främst av minskade utbetalningar av lönegarantiersättning till följd av att antalet konkurser och rekonstruktioner minskat kraftigt efter den tydliga ökningen under covid-19-utbrottet.

I tabell 4.48 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Makroekonomisk utveckling är t.ex. effekten av BNP-gap, investeringsandelen och driftöverskottsandelen.

Regeringen föreslår att 1 310 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Bidrag till lönegarantiersättning* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 1 525 000 000 kronor respektive 1 525 000 000 kronor.

4.6.13 1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tabell 4.49 Anslagsutveckling 1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental kronor

2020	Utfall	3 758 731	Anslagssparande	1 553 903
2021	Anslag	4 994 289 ¹	Utgiftsprognos	3 685 074
2022	Förslag	4 771 685		
2023	Beräknat	5 760 876		
2024	Beräknat	5 786 534		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar. Anslaget får även användas för utgifter för etableringsjobb

och för statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.50 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	4 843 289	4 843 289	4 843 289
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	485 000	534 000	577 960
<i>varav BP22</i>	<i>219 000</i>	<i>297 000</i>	<i>246 960</i>
– <i>Justering av nystartsjobb m.a.a. sänkta arbetsgivaravgifter och växastöd</i>	<i>85 000</i>	<i>41 000</i>	<i>21 000</i>
– <i>Etableringsjobb enligt parternas förslag</i>	<i>-36 000</i>	<i>-66 000</i>	<i>-88 000</i>
– <i>Förlängd tid i nystartsjobb för 55+</i>	<i>170 000</i>	<i>322 000</i>	<i>332 000</i>
– <i>Avskaffa yrkesintroduktionsanställningar</i>			<i>-18 040</i>
Makroekonomisk utveckling	-556 604	383 587	365 285
Volymer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 771 685	5 760 876	5 786 534

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslagssparandet för 2020 uppgick till drygt 1 554 miljoner kronor. Sparandet har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Utgifterna 2020 uppgick till 3 759 miljoner kronor vilket var 903 miljoner kronor lägre än 2019. Detta förklaras främst av att färre personer hade anställningar med nystartsjobb.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till 3 685 miljoner kronor. Det är 1 158 miljoner kronor lägre än den ursprungligt beslutade budgeten för 2021. Detta förklaras främst av att omfattningen av nystartsjobb blivit lägre än tidigare bedömningar.

Anslaget beräknas öka med 151 miljoner kronor 2021 med anledning av att möjligheten att förlänga pågående stödperioder med nystartsjobb även kommer att gälla 2021 (prop. 2020/2021:77, bet. 2020/21:FiU40, rskr. 2020/21:180). För 2022 beräknas utgifterna öka med 121 miljoner kronor.

I tabell 4.50 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Reformerna och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 219 miljoner kronor 2022, 297 miljoner kronor 2023 och 247 miljoner kronor 2024. Bland annat ökar anslaget med 85 miljoner kronor 2022, 41 miljoner kronor 2023 och med 21 miljoner kronor fr.om. 2024 för att delvis återställa subventionsnivåerna till arbetsgivarna då de sedan tidigare beslutade reformerna om nedsättning av sociala avgifter för unga och det s.k. växastödet fått konsekvensen att subventionsnivåerna sänkts för berörda arbetsgivare. Den sammantagna effekten på nystartsjobben är samtidigt minskade utgifter på anslaget respektive år. Effekterna av de tidigare beslutade reformerna inkluderas i den makroekonomiska utvecklingen.

Regeringen bedömer vidare att det inte finns behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att 4 771 685 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 5 760 876 000 kronor respektive 5 786 534 000 kronor.

4.6.14 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tabell 4.51 Anslagsutveckling 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

År	Utfall	2020	2021	2022	2023	2024
2020	Utfall	2 288 458	Anslagssparande	195 164		
2021	Anslag	1 675 242 ¹	Utgiftsprognos	1 366 484		
2022	Förslag	1 094 895				
2023	Beräknat	1 084 464				
2024	Beräknat	1 092 776				

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.52 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	1 696 242	1 696 242	1 696 242
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-399 289	-676 940	-863 881
<i>varav BP22</i>	<i>-197 258</i>	<i>-464 229</i>	<i>-631 170</i>
– Ändrade regler i utlänningslagen	-104 258	-370 229	-561 170
– Extratjänster och introduktionsjobb	-101 000	-109 000	-90 000
– Etableringsjobb enligt parternas förslag	8 000	15 000	20 000
Makroekonomisk utveckling			
Volymer	-202 058	65 162	260 415
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 094 895	1 084 464	1 092 776

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslagssparandet för 2020 uppgick till 195 miljoner kronor. Sparandet har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Utgifterna 2020 uppgick till 2 288 miljoner kronor vilket var 1 274 miljoner kronor lägre än 2019. Detta förklaras främst av färre antal deltagare i etableringsuppdraget.

Utfallet under 2021 beräknas bli 309 miljoner kronor lägre än vad som antogs i den ursprungligt beslutade budgeten för 2021. Det beror på att antalet deltagare i etableringsprogrammet har blivit färre än beräknat. Utgifterna och antalet deltagare beräknas också fortsatt minska. Antalet deltagare beräknas successivt minska från 14 000 personer 2021 till 11 400 personer 2024.

I propositionen Vårändringsbudget för 2021 minskades anslaget med 21 miljoner kronor med anledning av ett tillskott under anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknads-politiska program och insatser* för att öka antalet extratjänster och introduktionsjobb.

I tabell 4.52 framgår förändringen av anslaget jämfört med den ursprungligt beslutade nivån för 2021. Reformen och finansiering som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget minskar med 197 miljoner kronor 2022, 464 miljoner kronor 2023 och 631 miljoner kronor 2024.

Regeringen bedömer vidare att det inte finns behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att 1 094 895 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Etablerings-ersättning till vissa nyanlända invandrare* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 1 084 464 000 kronor respektive 1 092 776 000 kronor.

4.6.15 1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen

Tabell 4.53 Anslagsutveckling 1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen

Tusental kronor

2020	Utfall	Anslagssparande
2021	Anslag	Utgiftsprognos
2022	Förslag	75 000¹
2023	Beräknat	1 000 000
2024	Beräknat	3 176 000

¹ Nytt anslag.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentligt tillhandahållna tjänster för grundläggande omställnings- och kompetensstöd på arbetsmarknaden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.54 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹			
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	75 000	1 000 000	3 176 000
<i>varav BP22</i>	<i>75 000</i>	<i>1 000 000</i>	<i>3 176 000</i>
– Grundläggande omställnings- och kompetensstöd	75 000	307 000	320 000
– Kompensation för avgift för omställningstjänster		693 000	2 856 000
Makroekonomisk utveckling			
Volym			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	75 000	1 000 000	3 176 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Reformer som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att anslaget ökar med 75 miljoner kronor 2022, 1 000 miljoner kronor 2023 och 3 176 miljoner kronor 2024.

Regeringen föreslår att 75 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 1 000 000 000 kronor respektive 3 176 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:15 *Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 146 400 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om stöd under anslaget medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:15 *Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 146 400 000 kronor 2023.

Tabell 4.55 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen

Tusental kronor

	Förslag 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden		
Nya åtaganden	146 400	
Infriade åtaganden		-146 400
Utestående åtaganden	146 400	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	146 400	

5 Arbetsliv

5.1 Mål för området

Målet för arbetslivspolitikerna är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88).

Regeringens mål för arbetslivspolitikens tre delområden är följande:

- Arbetsmiljö: En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.
- Arbetsrätt: En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.
- Lönebildning: En lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Utvecklingen på arbetslivsområdet påverkas av en rad olika faktorer. Arbetslivspolitikens bidrag är ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra politikområden som samhällsutvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden.

Följande huvudsakliga indikatorer redovisas inom området:

- dödsolyckor och anmälda arbetsolyckor i arbetslivet
- anmälda arbetssjukdomar
- antal förrättningar och inspektioner
- möjlighet till lärande och utveckling i yrket
- systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatser
- anställningsförhållanden enligt den officiella arbetsmarknadsstatistiken
- kollektivavtalsäckning och organisationsgrad
- antal medlingsärenden och antal förlorade arbetsdagar
- löneutvecklingen på arbetsmarknaden.

Indikatorerna över möjlighet till lärande och utveckling i yrket och systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatser redovisas i arbetsmiljöundersökningen som genomförs vartannat år. Dessa har lagts till som resultatindikatorer jämfört med förra budgetpropositionen.

I bedömningen vägs det även in resultat från rapporter och undersökningar från bl.a. Arbetsmiljöverket och Medlingsinstitutet.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Arbetsmiljö

Regeringens arbetsmiljöstrategi anger en strategisk inriktning för arbetsmiljöpolitiken

Regeringen har beslutat om en arbetsmiljöstrategi för 2021–2025, En god arbetsmiljö för framtiden (skr. 2020/21:92), som är regeringens långsiktiga politiska inriktning på området. Ingen ska skadas eller bli sjuk av sitt arbete. Arbetslivet ska erbjuda var och en som arbetar utveckling och möjlighet till god hälsa. Strategin lägger fokus på att skapa friska arbetsplatser som en viktig del av att främja hälsa.

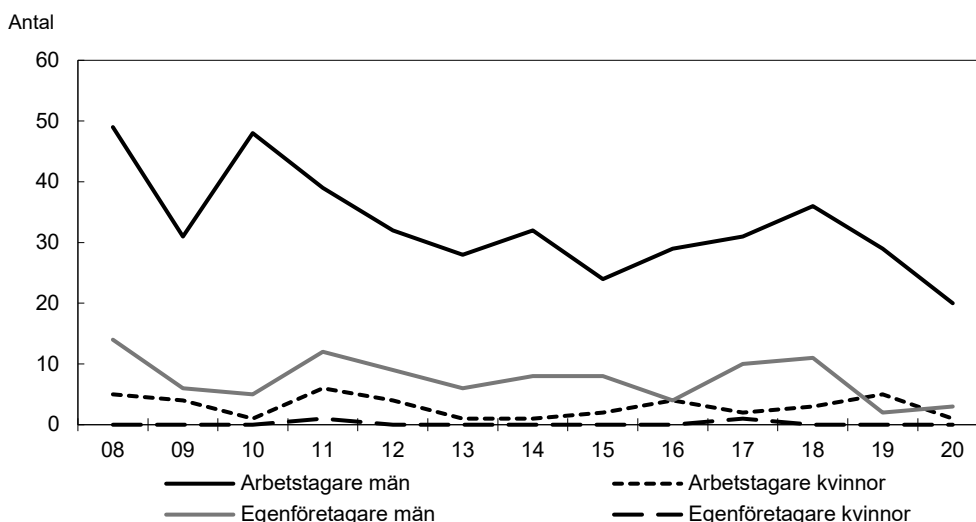
Statskontoret har utvärderat regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020. Statskontoret bedömer att strategin i flera avseenden stärkt regeringens genomförande av arbetsmiljöpolitiken.

Arbetet med nollvisionen mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsplatsolyckor har inneburit ett större fokus på säkerhetskultur och statsrådsinitiativet kopplat till nollvisionen har inneburit att fler politikområden aktivt uppmärksammar myndigheter och branschorganisationer på det viktiga förebyggande arbetet. Åtgärder för ett hållbart arbetsliv har inneburit att Arbetsmiljöverket utövar tillsyn i syfte att undersöka hur arbetsmiljölagstiftningen kan tillämpas när det gäller nya sätt att organisera arbete. Arbetet med organisatorisk och social arbetsmiljö där Arbetsmiljöverket t.ex. genomfört flera tillsynsinsatser riktade mot skattefinansierade verksamheter har bidragit till att Arbetsmiljöverket inspekterar kommuner och regioner på ett nytt sätt, där de politiker som är ytterst ansvariga för arbetsmiljön tydligare involveras i arbetet. Inrättandet av Myndigheten för arbetsmiljökunskap har medverkat till att kunskap om arbetsmiljö i större utsträckning än tidigare kan samlas och spridas till arbetsplatser. Arbetslivsforskningen har stärkts genom det tioåriga nationella forskningsprogrammet inom arbetsliv som Forte driver i samråd med Afa Försäkring, Formas, Vetenskapsrådet och Vinnova. Arbetsmarknadens parter är centrala i arbetsmiljöarbetet. Samrådet med dem har utvecklats genom regeringens dialogforum för arbetsmiljöfrågor.

Utbrottet av covid-19-pandemin har präglat arbetslivet i stor utsträckning under 2020. Folkhälsomyndighetens rekommendation om att så många som möjligt ska arbeta hemifrån har haft betydelse för arbetslivet. Samtidigt arbetar många i yrken där det inte är möjligt att arbeta hemifrån. Detta innebär att arbetsmiljön har påverkats och förändrats på ett eller annat sätt för i stort sett alla arbetstagare. I nuläget är det svårt att ge en heltäckande bild av vilka effekter pandemin har haft på arbetsmiljön. Det återstår att ta del av forskning om hur arbetsmiljön och arbetsvillkor förändrats under pandemin.

Antal dödsolyckor i arbetet fortsätter att minska

Antalet dödsolyckor i arbetet har minskat över tid. Under 2020 inträffade 24 dödsolyckor i arbetet, vilket är 12 färre jämfört med 2019. Dödsolyckor i arbetet är betydligt vanligare bland män än bland kvinnor. Av de som omkom 2020 var 23 män och 1 kvinna (se diagram 5.1).

Diagram 5.1 Antal dödsolyckor i arbete efter kön

Källa: Arbetsmiljöverket.

Av samtliga dödsolyckor i arbetet inträffade 21 dödsolyckor bland arbetstagare och 3 bland egenföretagare. Dödsolyckorna minskade med 13 personer jämfört med 2019 bland arbetstagare, men ökade med 1 person bland egenföretagare (se diagram 5.1).

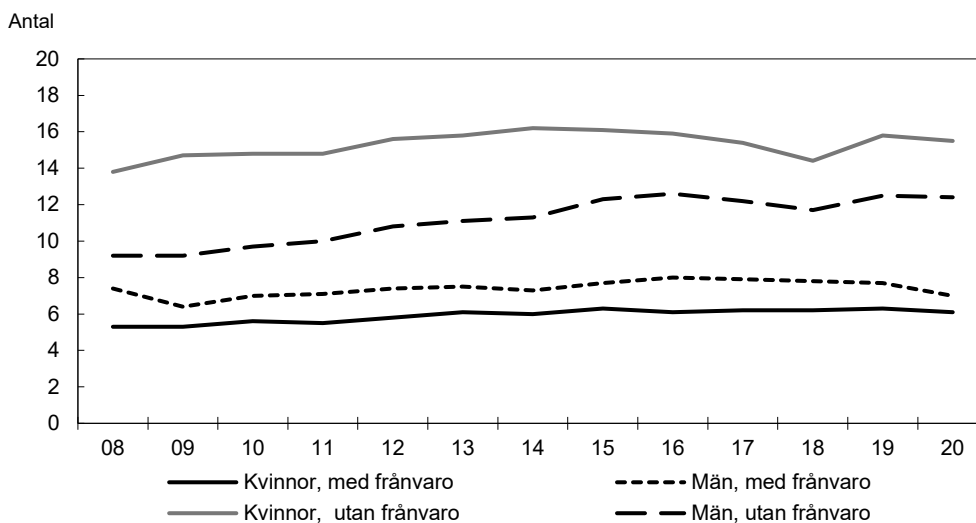
Flest dödsolyckor i arbetet inträffade 2020 liksom 2019 inom byggverksamhet. De branscher som har haft flest dödsolyckor i arbetet mellan 2011 och 2020 är byggverksamhet, tillverkning, transport och magasinering samt jordbruk, skogsbruk och fiske. Sett till antalet dödsolyckor i förhållande till antal sysselsatta i respektive branschgrupp inträffade flest dödsolyckor i arbetet 2011–2020 inom jordbruk, skogsbruk och fiske med 7,3 dödsolyckor i arbete per 100 000 sysselsatta.

Jämfört med övriga nordiska länder och genomsnittet inom Europeiska unionen (EU) är Sverige bland de länder som har haft lägst antal dödsolyckor per 100 000 förvärvsarbetande sedan 2010.

Anmälda arbetsolyckor med frånvaro minskade

Antalet arbetsolyckor 2020 som inte lett till frånvaro från arbetet var 15,5 per 1 000 förvärvsarbetande kvinnor och 12,4 per 1 000 förvärvsarbetande män. Det är, i likhet med tidigare år, vanligare att kvinnor anmäler arbetsolyckor utan frånvaro jämfört med män.

Antalet anmälda arbetsolyckor som har resulterat i frånvaro från arbetet minskade 2020 jämfört med 2019. Anmälda arbetsolyckor som leder till frånvaro är vanligare bland män än bland kvinnor. Under 2020 anmäldes 7,0 arbetsolyckor med frånvaro per 1 000 förvärvsarbetande män och 6,1 per 1 000 förvärvsarbetande kvinnor (se diagram 5.2).

Diagram 5.2 Antal anmälda arbetsolyckor med och utan frånvaro per 1 000 förvärvsarbetande efter kön

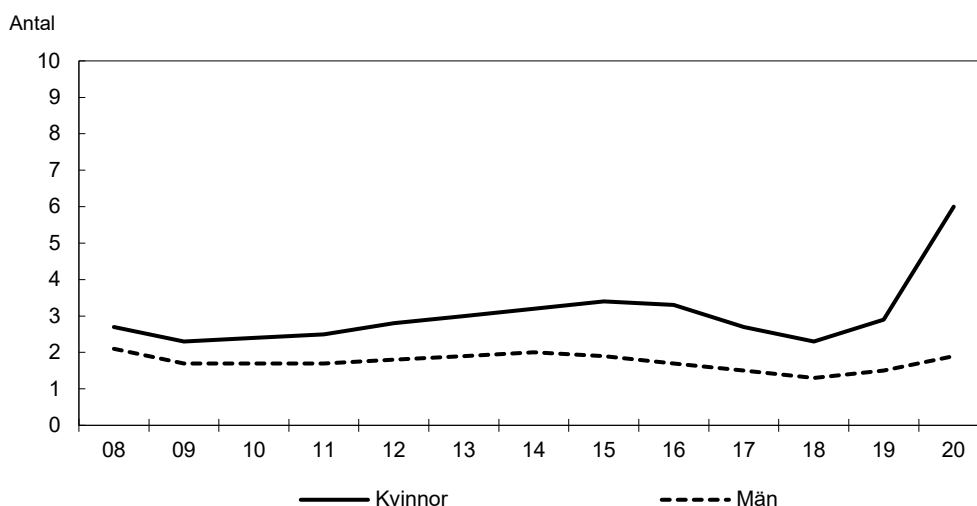
Källa: Arbetsmiljöverket.

Den vanligaste orsaken till arbetsolyckor med frånvaro för män 2020 var olyckor orsakade av förlorad kontroll över handverktyg och transportmedel. Bland kvinnor var fallolyckor den vanligaste orsaken till frånvaro. Det har inte skett någon förändring jämfört med 2019.

År 2020 hade unga män i åldern 16–24 år högst antal anmälda arbetsplatsolyckor med frånvaro per 1 000 förvärvsarbetande. Den relativa olycksfallsfrekvensen för unga män var betydligt högre än genomsnittet för män och kvinnor i övriga åldersgrupper. Bland kvinnor ökade antalet anmälda arbetsplatsolyckor med frånvaro per 1 000 förvärvsarbetande i de yngre åldersgrupperna och olycksfallsfrekvensen var 2020 högst i åldersgruppen 16–24 år. Sett till sektor anmäldes flest arbetsolyckor med frånvaro per 1 000 förvärvsarbetande inom den kommunala sektorn bland kvinnor och inom den privata sektorn bland män.

Dramatisk ökning av arbetssjukdomar till följd av covid-19

Antalet anmälda arbetssjukdomar ökade med 84 procent under 2020 jämfört med 2019. Den främsta förklaringen är anmälningar om arbetssjukdomar orsakade av covid-19. Anmälda arbetssjukdomar bland kvinnor ökade med 119 procent jämfört med 2019, jämfört med 28 procent bland män. Antalet anmälda arbetssjukdomar motsvarar 6,0 anmälningar per 1 000 förvärvsarbetande kvinnor och 1,9 anmälningar per 1 000 förvärvsarbetande män under 2020. Det är framför allt bland kvinnor inom vård och omsorg som anmälningarna har ökat.

Diagram 5.3 Antal anmälda arbetssjukdomar per 1 000 förvärvsarbetande efter kön

Källa: Arbetsmiljöverket.

Den vanligaste orsaken till anmälda arbetssjukdomar 2020 var kemiska och biologiska faktorer, där smitta ingår. Detta både på totalen och sett till kvinnor och män. Antal anmälda arbetssjukdomar orsakade av organisatoriska och sociala faktorer och ergonomiska faktorer minskade. Andelen anmälda arbetssjukdomar orsakade av organisatoriska och sociala faktorer minskade från 40 till 20 procent 2020 jämfört med 2019. Minskningen beror i huvudsak på det kraftigt ökade antalet anmälningar på grund av kemiska och biologiska faktorer. Antal anmälningar av arbetssjukdomar per 1 000 förvärvsarbetande ökar med stigande ålder, både för kvinnor och män. För både kvinnor och män skedde flest anmälningar per 1 000 förvärvsarbetande inom den regionala sektorn.

De anmälda skyddsombudsstoppen och allvarliga tillbuden med koppling till covid-19 fortsätter att vara många

Under 2020 inkom totalt 103 anmälningar om skyddsombudsstopp som hade koppling till covid-19 till Arbetsmiljöverket. Antalet anmälningar om allvarliga tillbud med koppling till covid-19 var 5 214. Till och med juli hade det inkommit 30 anmälningar om skyddsombudsstopp och 32 880 anmälningar om allvarliga tillbud med koppling till covid-19 under 2021. Det är flest covid-19-relaterade anmälningar i branschgruppen Vård och omsorg: sociala tjänster.

Arbetsmiljöverkets inspektioner minskade i antal till följd av covid-19

Under 2020 minskade antalet inspektioner jämfört med 2019 (se tabell 5.1). På grund av pandemin behövde Arbetsmiljöverket flera gånger under året ställa om och anpassa sin tillsynsverksamhet. Av det totala antalet inspektioner genomfördes knappt två tredjedelar (11 504) fysiskt och drygt en tredjedel (6 098) på distans.

Tabell 5.1 Antal förrättningar och inspektioner utförda av Arbetsmiljöverket

Antal				
År	2017	2018	2019	2020
Förrättningar utförda av Arbetsmiljöverket	22 100	27 154	28 429	17 730
<i>varav inspektioner</i>	<i>21 177</i>	<i>26 602</i>	<i>27 715</i>	<i>17 602</i>
<i>varav myndighetsgemensamma kontroller mot arbetslivskriminalitet</i>	<i>-</i>	<i>1 127</i>	<i>1 833</i>	<i>1 274</i>
Förrättningar per inspektör	97	105	107	69
Förelägganden, förbud, åtalsanmälningar, sanktionsavgifter och viten	2 001	2 830	3 645	2 663

Anm.: I kategorin inspektion ingår även uppföljningsinspektioner och myndighetsgemensamma kontroller.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Myndighetsgemensamma kontroller mot arbetslivskriminalitet

Arbetsmiljöverket genomför tillsammans med andra myndigheter kontroller där det finns en allvarlig risk eller misstanke om pågående brottslighet eller regelöverträdelser som direkt eller indirekt rör arbetskraften. Under 2020 genomfördes 1 274 myndighetsgemensamma kontroller, vilket är en minskning jämfört med 2019 då totalt 1 833 gemensamma kontroller genomfördes (se tabell 5.1). Minskningen beror på att kontrollverksamheten stoppades under drygt två månader under året och att myndigheterna tvingades anpassa sitt arbete utifrån spridningen av sjukdomen covid-19. Kontrollinsatser genomfördes mot olika identifierade riskbranscher, bl.a. skönhets- salonger, byggarbetsplatser och bilverkstäder. Kontrollerna ledde till 140 förelägganden och förbud samt 115 sanktionsavgifter. Totalt identifierades förseelser som kan komma att leda till kontroll- och sanktionsavgifter på närmare 7 miljoner kronor.

Särskilda åtgärder med anledning av covid-19

Arbetsmiljöverket har sedan april 2020 i uppdrag att säkerställa förfarandet för att även icke-CE-märkt personlig skyddsutrustning ska kunna användas. Till och med juni 2021 hade tillstånd till 260 miljoner produkter beviljats, därav bl.a. 150 miljoner förkläden, 62 miljoner andningsskydd och 44 miljoner visir. Arbetsmiljöverket genomförde också tillsyn av den personliga skyddsutrustning som används i hälso- och sjukvården och i äldreomsorgen. Myndigheten genomförde 271 förrättningar på 171 arbetsställen och 18 procent av arbetsgivarna fick förbud till följd av t.ex. falsk CE-märkning, bluffcertifikat eller intyg från aktörer som saknar befogenhet att godkänna utrustningen.

Den vägledning som Arbetsmiljöverket har tagit fram till följd av ett regeringsuppdrag har lett till att arbetsgivare fått ett bättre stöd i det systematiska arbetsmiljöarbetet för att minska smittspridningen. Arbetsmiljöverket har i sin tillsyn, bl.a. som en del i ett regeringsuppdrag om en riktad tillsynsinsats, identifierat riskutsatta branscher och genomfört inspektioner främst inom restaurangbranschen, fastighetsskötsel, lokalvård, grund- och gymnasieskolor, tandläkare, stora etableringsprojekt, ombordpersonal och butiker. Till och med maj 2021 har ca 1 450 inspektioner inklusive uppföljningar genomförts.

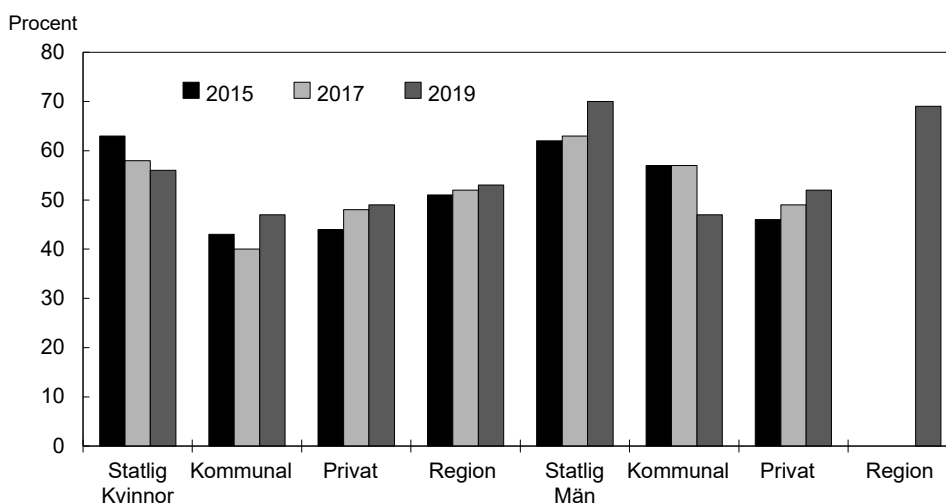
En rapport från Myndigheten för arbetsmiljökunskap (2021:2) visar att omkring 30–40 procent av arbetstagarna har arbetat hemifrån under pandemin. Myndigheten konstaterar att övergången till arbete hemifrån har inneburit att förutsättningarna för arbetsmiljön har förändrats. Det har skett en påtaglig individualisering av arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet. Varje enskild arbetstagers individuella och sociala villkor spelar större roll för arbetsmiljön. Det har också skett en tydlig digitalisering av arbetsmiljön genom att arbetstagens arbetsmiljö allt mer villkoras av de digitala verktygens funktion, men också chefs och arbetstagers förmåga att hantera de digitala gränssnitten.

Exempel på arbetsmiljörisiker som har uppstått i hemarbetet under pandemin är bristande ergonomiska förutsättningar, ändrade arbetsformer och förändrade former för social kontakt. I vissa avseenden har arbete hemifrån bidragit till en förbättrad arbetsmiljö, exempelvis större flexibilitet att kombinera arbete och fritid. Det verkar framför allt vara faktorer på individnivå som avgör om arbetsmiljön och arbetsvillkoren förbättrats eller försämrats under pandemin.

Andel sysselsatta som har möjlighet att lära nytt och utvecklas i yrket ökar

År 2019 ansåg omkring hälften, 51 procent, av alla sysselsatta personer i åldern 16–64 år att de hade möjlighet att varje vecka lära sig något nytt och utvecklas i yrket. Det är en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2017 och 4 procentenheter jämfört med 2015. Bland kvinnor var det 50 procent och bland män 53 procent som angav att de hade möjlighet till att lära sig nytt och utvecklas i yrket. Andelen som angav att de hade möjlighet till lärande och utveckling var störst inom statlig sektor, där andelen ökade bland män medan den minskade bland kvinnor (se diagram 5.4). Lägst andel sysselsatta som ansåg att de hade möjlighet till lärande och utveckling var det, liksom tidigare år, i kommunal sektor för både män och kvinnor.

Diagram 5.4 Andel sysselsatta som har möjlighet att varje vecka lära sig nytt och utvecklas i yrket

Anm.: Resultat efter kön redovisas inte när skattningen är för osäker varför staplar saknas för kombinationen män och region 2015 och 2017.

Källa: Arbetsmiljöverket, arbetsmiljöundersökning 2019.

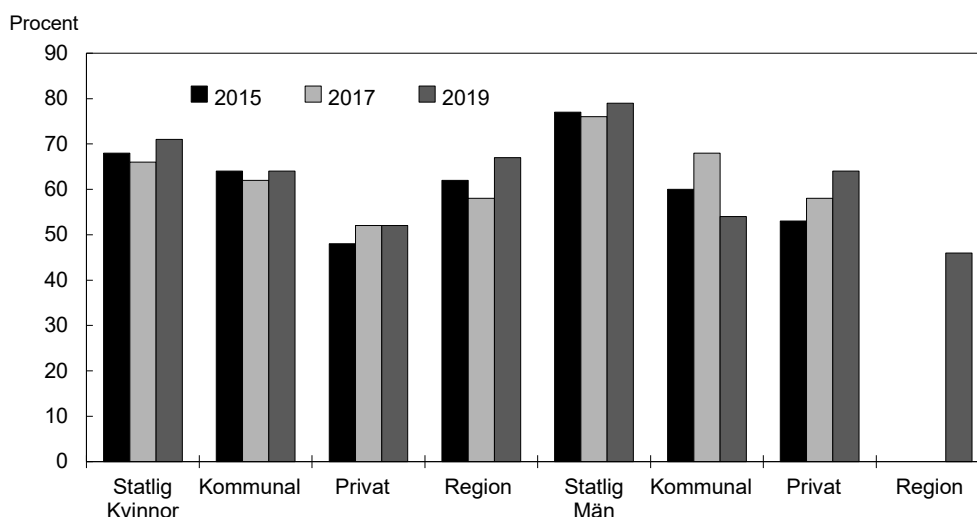
Drygt 60 procent av de sysselsatta hade 2019 fått utbildning på betald arbetstid under de senaste 12 månaderna. Andelen sysselsatta som fått utbildning på betald arbetstid var högst för unga och ökar med stigande inkomst. Sett över perioden 2011–2019 har andelen som fått någon betald utbildning på arbetstid ökat, både bland kvinnor och män. För utbildning som varat minst fem dagar har trenden däremot varit den motsatta. Bland kvinnor har andelen som fått minst fem dagars utbildning minskat från 20 till 16 procent och bland män har andelen minskat från 23 till 17 procent.

Omkring två av tre anser att det pågår ett systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatsen

År 2019 var det omkring 60 procent av de sysselsatta i åldern 16–64 år som ansåg att det pågick ett systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatsen, vilket är samma som vid mätningen 2017. En jämförelse mellan män och kvinnor visar att en högre andel män ansåg att det bedrevs ett systematiskt miljöarbete på arbetsplatsen, 63 jämfört med 58

procent (se diagram 5.5). Bland män är det en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2017. Även bland kvinnor ses en svag ökning, från 57 procent 2017 till 58 procent 2019. Bland män minskade andelen som ansåg att det pågår ett systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatsen i kommunal sektor, men andelen ökade i övriga sektorer. Bland kvinnor ökade andelen i regional sektor och var relativt oförändrad i övriga sektorer.

Diagram 5.5 Andel sysselsatta som anser att systematiskt arbetsmiljöarbete pågår på arbetsplatsen

Anm.: Resultat efter kön redovisas inte när skattningen är för osäker.

Källa: Arbetsmiljöverket, arbetsmiljöundersökning 2019.

Systematiskt arbetsmiljöarbete den huvudsakliga inriktningen för den regionala skyddsombudsverksamheten

Staten ger årligen bidrag om ca 112 miljoner till de centrala arbetstagarorganisationerna och Svenska Hamnarbetarförbundet för deras arbete med den regionala skyddsombudsverksamheten. För 2020 redovisades 1 645 regionala skyddsombud, vilket motsvarar ungefär 280 årsarbetskrafter. Det är något fler än de 1 626 regionala skyddsombud som redovisades 2019, men som då motsvarade 313 årsarbetskrafter. Under 2020 berördes 465 228 arbetsställen jämfört med 498 190 arbetsställen 2019. På grund av covid-19-pandemin har fysiska arbetsplatsbesök kombinerats med digitala besök. Den huvudsakliga inriktningen för verksamheten 2020 var systematiskt arbetsmiljöarbete, följt av medicinska och sociala frågor.

5.3.2 Arbetsrätt

Kvinnor har kortare överenskommen och faktiskt arbetad tid än män

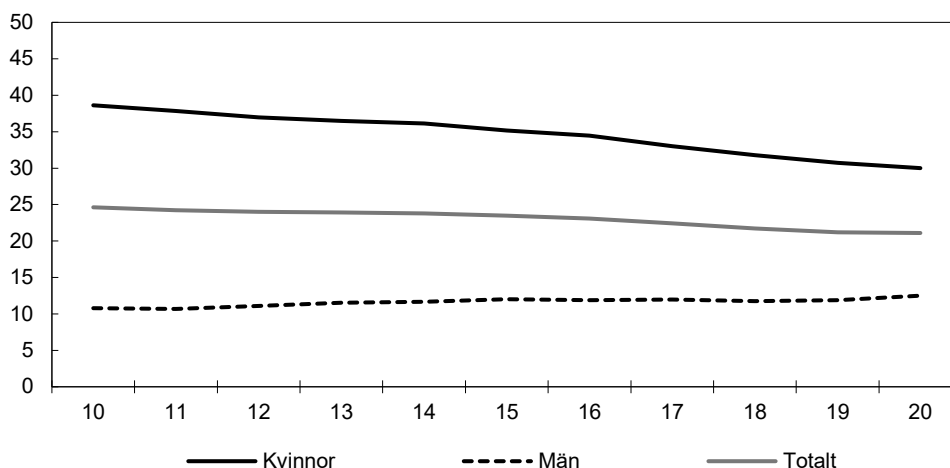
Under 2020 var den överenskomna arbetstiden för anställda 20–64 år i genomsnitt 36,4 timmar i veckan för kvinnor och 38,5 timmar i veckan för män. Den faktiskt arbetade tiden per vecka var i genomsnitt 27,4 timmar för kvinnor och 31,1 timmar för män. Skillnaden mellan den överenskomna tiden och den faktiskt arbetade tiden var således större för kvinnor än för män. Det beror bl.a. på att kvinnor i större utsträckning än män är frånvarande från arbetet på grund av sjukskrivning och vård av barn. Jämfört med föregående år har den faktiskt arbetade tiden minskat med 0,5 timmar bland kvinnor och 1,4 timmar bland män. Minskningen beror i första hand på att många anställda var korttidspermitterade under 2020, men även på grund av en

markant ökning av antalet sjukskrivningar. Män var korttidspermitterade i större utsträckning än vad kvinnor var under 2020.

Totalt uppgick andelen deltidsanställda till 21 procent av alla anställda 2020 (se diagram 5.6). Av samtliga anställda kvinnor i åldern 20–64 år arbetade 30 procent deltid under 2020, jämfört med närmare 13 procent av samtliga anställda män. Under perioden 2010–2020 har andelen deltidsarbetande kvinnor minskat med 9 procentenheter, medan andelen deltidsarbetande män har ökat med knappt 2 procentenheter. Totalt har andelen deltidsanställda minskat med drygt 3 procentenheter.

Diagram 5.6 Andel deltidsanställda i åldern 20–64 år

Andel av samtliga anställda

Anm.: Uppgifterna avser andelen som arbetar deltid inom huvudsysslan.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Fler kvinnor än män har en tidsbegränsad anställning

Den stora sysselsättningsminskning som skedde 2020 var främst bland personer med en tidsbegränsad anställning. Antalet anställda i åldrarna 20–64 år minskade med 39 000 personer mellan 2019 och 2020, varav 25 000 var tidsbegränsat anställda. Det innebär också att andelen tidsbegränsat anställda av anställda totalt minskade och uppgick till drygt 13 procent 2020. Andelen tidsbegränsat anställda har minskat succesivt och med närmare 2 procentenheter sedan 2014 då andelen var som högst.

Fler kvinnor än män har en tidsbegränsad anställning. Av anställda kvinnor hade knappt 15 procent en tidsbegränsad anställning 2020, jämfört med knappt 12 procent av anställda män. Utvecklingen det senaste året var likartad för såväl kvinnor som män, men skillnaden mellan könen har gradvis minskat sedan 2014. Andelen anställda som har en tidsbegränsad anställning sjunker med åldern. Störst är andelen i åldersgruppen 20–24 år där 48 procent hade en tidsbegränsad anställning 2020. Det är stor skillnad mellan kvinnor och män i den åldersgruppen, även om skillnaden minskade under 2020. Bland kvinnor 20–24 år hade 53 procent en tidsbegränsad anställning, jämfört med 44 procent bland männen. I åldersgruppen 55–64 år var det 6 procent som hade en tidsbegränsad anställning och i princip ingen skillnad mellan könen. Se även utgiftsområde 13 avsnitt 3 om tidsbegränsad anställning bland inrikes och utrikes födda.

Flest utstationerade finns fortfarande inom bygg och tillverkning

Under 2020 gjordes knappt 88 000 anmälningar om utstationering till Arbetsmiljöverkets register över utstationerade arbetstagare, jämfört med 48 000 år 2019. Flest anmälningar gjordes inom byggbranschen (64 procent), följt av tillverkningsbranschen

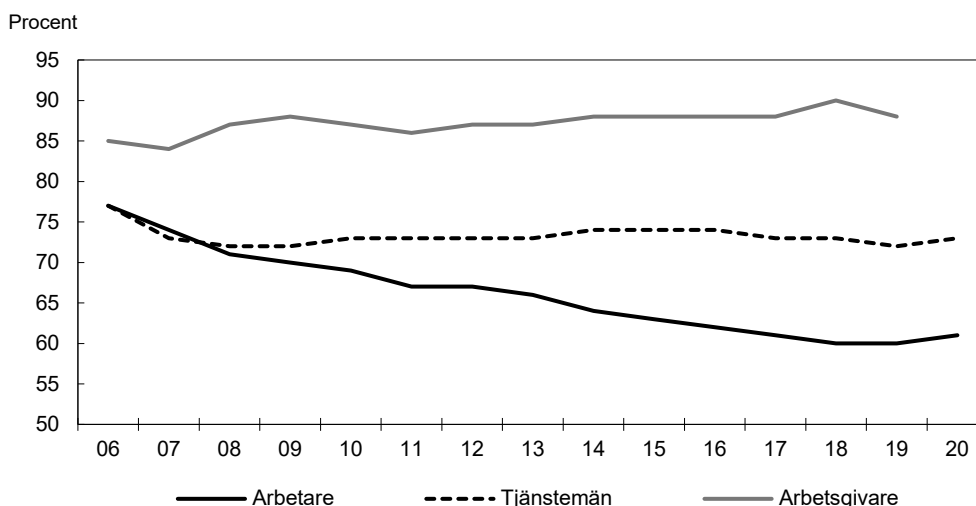
(ca 17 procent). På grund av att samma arbetstagare kan förekomma i flera olika anmälningar uppskattar Arbetsmiljöverket även det totala antalet utstationerade arbetstagare i landet. År 2020 var antalet utstationerade arbetstagare ca 39 600, jämfört med ca 41 500 arbetstagare 2019.

Kollektivavtalstäckningen och organisationsgraden är fortsatt hög

Av anställda i åldern 16–64 år omfattades 90 procent av kollektivavtal 2019. I den privata sektorn hade 85 procent av de anställda kollektivavtal och i den offentliga sektorn hade samtliga anställda kollektivavtal. Totalt sett har andelen som omfattas av kollektivavtal i stort sett varit oförändrad under de senaste tio åren.

Internationellt sett har Sverige en mycket hög facklig organisationsgrad. Den fackliga organisationsgraden, det vill säga andelen anställda som är medlemmar i en arbetstagarorganisation, var 69 procent 2020, en ökning med en procentenhet jämfört med 2019. Bland arbetare skedde ett trendbrott och organisationsgraden ökade något från 60 till 61 procent 2020. Bland tjänstemän, där andelen har varit mer stabil under de senaste åren, skedde en viss ökning från 72 till 73 procent (se diagram 5.7). Bland både arbetare och tjänstemän är organisationsgraden fortfarande lägre jämfört med 2006 års nivå.

Diagram 5.7 Facklig organisationsgrad och arbetsgivares organisationsgrad

Anm.: Facklig organisationsgrad är andel anställda som är medlem i en arbetstagarorganisation. Arbetsgivarnas organisationsgrad är beräknad som andel anställda hos arbetsgivare anslutna till arbetsgivarorganisationer. För den senare ska årsvisa jämförelser göras med försiktighet då statistiken baseras på grova skattningar. Uppgift för 2019 saknas.

Källa: Medlingsinstitutet och Kjellberg (2021).

Den fackliga organisationsgraden skiljer sig mellan kvinnor och män. År 2020 var 73 procent av anställda kvinnor medlemmar i en arbetstagarorganisation, jämfört med 65 procent av männen. Organisationsgraden ökade med en procent för både kvinnor och män jämfört med 2019. Skillnaden mellan inrikes och utrikes födda arbetstagare fortsatte att minska under 2020. För andra året i rad steg organisationsgraden bland utrikes födda något, från 50 procent 2018 till 51 procent 2019 och 52 procent 2020. Organisationsgraden bland inrikes födda har de senaste tre åren varit 64 procent. Uppgången bland utrikes födda innebär en förändring jämfört med utvecklingen 2006–2018 då organisationsgraden sjönk och minskningen var då större än bland inrikes födda.

På grund av pandemin och dess följd effekter på arbetsmarknaden är utvecklingen av organisationsgraden på branschnivå något svårtolkad. Inom exempelvis hotell- och restaurang ökade organisationsgraden mellan 2019 och 2020. Samtidigt drabbades

branschen hårt av pandemin och antalet anställda inom branschen minskade med drygt 15 procent. En del av organisationsgradens uppgång 2020 förklaras sannolikt av att i första hand tidsbegränsat anställda har fått sluta vid personalneddragningar, samt att många personer sökte sig till arbetstagarorganisationer och deras a-kassor.

Till skillnad från den fackliga organisationsgraden har andelen anställda hos arbetsgivare som är anslutna till arbetsgivarorganisationer visat en svag ökning under det senaste decenniet (se diagram 5.7). År 2019 arbetade 88 procent av anställda hos en arbetsgivare som var ansluten till en arbetsgivarorganisation, jämfört med 85 procent 2006. Arbetsgivarnas organisationsgrad var 20 procentenheter högre än den totala fackliga organisationsgraden 2019.

Antal mål i Arbetsdomstolen fortsätter att minska

Arbetstvister är alla tvister som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagar. Arbetsdomstolen prövar tvister som ska handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. Målen i Arbetsdomstolen delas in i A-mål och B-mål. A-mål är mål som prövas i Arbetsdomstolen som första och enda instans medan B-mål är mål som först har prövats i tingsrätt och överklagats till Arbetsdomstolen. Antalet mål som kommer in till Arbetsdomstolen har minskat under de senaste åren. Det är framför allt antalet A-mål som har minskat. Under 2020 kom det in 262 mål till Arbetsdomstolen jämfört med 403 inkomna mål 2014, 2020 var det tio färre inkomna mål jämfört med 2019. Antalet avgjorda mål minskade 2020 jämfört med 2019.

Genomströmningstiden för målen i Arbetsdomstolen har varit relativt stabil de senaste åren. Genomströmningstiden mäts som medianen för antalet månader det tar att avgöra ett mål. A-målens mediantid var 6 månader och B-målens mediantid var 1 månad 2020. Om målen är avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut var mediantiden för A-mål 9 månader och B-mål 7 månader 2020. Ett annat sätt att bedöma Arbetsdomstolens prestationer är att räkna ut styckkostnaden för avgjorda mål. Styckkostnaden var 113 100 kronor 2020, samma som för 2019.

Åtgärder för att anpassa arbetsrätten

Svenskt Näringsliv, Förhandlings- och samverkansrådet PTK (PTK), Industrifacket Metall (IF Metall) och Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal) har träffat en principöverenskommelse om trygghet, omställning och anställningsskydd. Avsikten har från parternas sida varit att ta ett helhetsgrepp om faktorer som i kombination kan skapa flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. De har gemensamt begärt att regeringen tar fram lagförslag för att anpassa arbetsrätten i enlighet med principöverenskommelsen. Enligt principöverenskommelsen ska ändringar genomföras i bl.a. lagen (1982:80) om anställningsskydd. Även ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd och ett nytt offentligt studiestöd, s.k. omställningsstudiestöd, ska införas. Tre departementspromemorior har lämnat förslag på hur parternas principöverenskommelse ska genomföras.

I promemorian En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:17) föreslås arbetsrätten reformeras så att arbetsgivare får ökad flexibilitet och bättre möjlighet att anpassa kompetensen efter verksamhetens behov och att de även får förutsägbarhet i olika steg i en uppsägningsprocess. Arbetstagar får mer förutsägbarhet gällande olika anställningsvillkor som arbetstidsmätt och anställningsformer. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 30 juni 2022. De tre promemoriorna har remitterats och ett beredningsarbete pågår i Regeringskansliet.

5.3.3 Lönebildning

Avtalsrörelsen 2020 var omfattande och präglades av covid-19-pandemin. Avtalsförhandlingarna flyttades från våren till hösten 2020 efter att majoriteten av avtalen prolongerats, vilket även innebar att förhandlingarna fortsatte under 2021. Under 2020 tecknades 557 kollektivavtal om löner och allmänna villkor. Avtalen omfattade ca 3 miljoner anställda. Parterna inom industrin tecknade den 31 oktober avtal som innebar ett märke i form av kostnadsökningar på 5,4 procent under en avtalsperiod på 29 månader. Industrins avtal fick i huvudsak en normerande roll för både nivå och avtalslängd för andra avtal på arbetsmarknaden.

Unikt att inga arbetsdagar förlorades under 2020

Under 2020 medlade Medlingsinstitutet i åtta medlingsärenden på förbunds nivå, vilket är något fler jämfört med 2019 men färre jämfört med tidigare år med större avtalsrörelser. Inga stridsåtgärder vidtogs 2020, även det är unikt i jämförelse med tidigare år med större avtalsrörelser. Inga arbetsdagar förlorades i arbetsmarknadskonflikter under året, varken i förbundsförhandlingar, lokala tvister eller i något annat sammanhang.

Tabell 5.2 Antal medlingsärenden och förlorade arbetsdagar på grund av konflikt

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Medlingsärenden på central nivå	2	27	15	0	2	8
Lokala medlingsärenden	30	19	4	11	12	11
Antal förlorade arbetsdagar	234	10 417	2 570	50	7 577	0

Anm.: Medlingsärenden på lokal nivå leder nödvändigtvis inte till medlingsinsatser av Medlingsinstitutet.

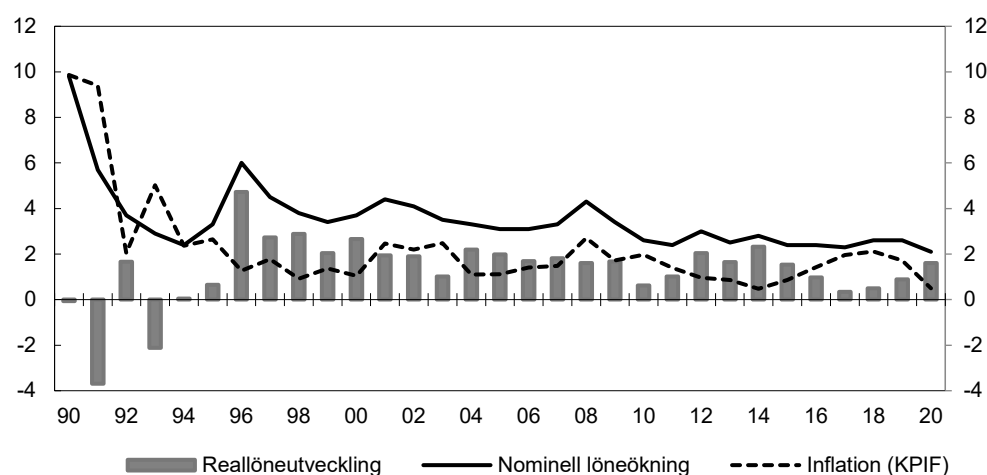
Källa: Medlingsinstitutet.

Lägre löneökningstakt till följd av uppskjuten avtalsrörelse

På grund av pandemins effekter på arbetsmarknaden var den svenska löneutvecklingen 2020 mycket lägre än 2019. Den viktigaste förklaringen är att den omfattande avtalsrörelsen fick avbrytas utan att nya löneavtal ingåtts. Enligt preliminära utfall var löneökningen 2,1 procent för ekonomin som helhet 2020, vilket är den lägsta löneökningstakten för ett enskilt år som uppmätts (se diagram 5.8). År 2019 var löneökningstakten 2,6 procent. Löneökningstakten i näringslivet var enligt preliminära utfall 2,0 procent 2020, jämfört med 2,5 procent 2019. Reallönetillväxten, definierad som den nominella lönen enligt konjunkturlönestatistiken korrigerad för inflationen enligt KPIF, var preliminärt på 1,6 procent 2020. Det är en ökning jämfört med 2019, då reallönetillväxten var 0,9 procent. Inflationen var under men nära Riksbankens mål på 2 procent 2019, men den föll kraftigt i samband med pandemins utbrott. Det låga inflationsutfallet har inneburit att den reala lönetillväxten ökade under 2020, trots den snabba inbromsningen i löneökningstakten.

Diagram 5.8 Nominell och real löneutveckling 1990–2020

Årlig procentuell förändring

Anm.: Reallön är nominell timlöneökning enligt konjunkturlönestatistiken deflaterad med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF).

Källa: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

De centralt avtalade löneökningarna i hela ekonomin har varit drygt 2 procent årligen sedan 2013. På grund av att avtalsrörelsen 2020 flyttades fram var de avtalade löneökningarna mycket låga under perioden april till oktober 2020 för en stor andel anställda. Det innebär att de centralt avtalade löneökningarna för kalenderåret 2020 var ovanligt låga, i genomsnitt 1,2 procent. Under 2020 var restposten, dvs. skillnaden mellan de avtalsmässiga och de faktiska löneökningarna, det som huvudsakligen utgjorde löneökningarna.

Enligt preliminära utfall för 2020 var arbetskostnaderna i Sverige i princip oförändrade medan de fortsatte att öka både i euroområdet och i USA. De svenska arbetskostnaderna per timme i näringslivet beräknas, isolerat från effekten av korttidsarbete, ha ökat med 0,2 procent 2020 enligt Labour Cost Index, jämfört med 2,2 procent i euroområdet och 2,6 procent i USA. Den viktigaste förklaringen till inbromsningen i Sverige är att det inte tecknades nya kollektivavtal för ca 80 procent av löntagarna under våren 2020. Därutöver sänktes arbetsgivaravgifterna kraftigt tillfälligt under andra kvartalet 2020. Under det senaste årtiondet har arbetskostnaderna i Sverige ökat med i genomsnitt 0,6 procentenheter snabbare per år jämfört med euroområdet och 0,2 procent snabbare per år jämfört med USA.

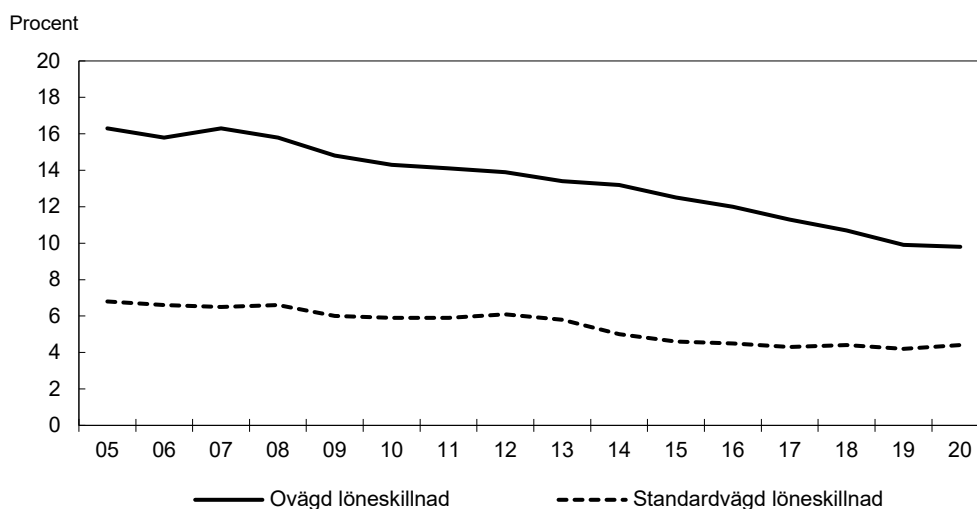
Ihållande långsiktig trend med minskade löneskillnader mellan kvinnor och män

År 2020 hade kvinnor 90,2 procent av mäns lön, vid en jämförelse mellan kvinnors och mäns genomsnittliga löner på hela arbetsmarknaden. Löneskillnaden mellan könen var därmed 9,8 procent, vilket är en minskning med 0,1 procentenheter under 2020 jämfört med 2019. På grund av uppskjuten avtalsrörelse och senarelagda lönerevisioner samt förändringar i könssammansättningen på arbetsmarknaden under covid-19-pandemin behöver utvecklingen 2020 analyseras med viss försiktighet. Sett till ett längre tidsperspektiv minskar löneskillnaderna. Mellan 2005 och 2020 har löneskillnaden minskat med 6,5 procentenheter (se diagram 5.9).

Den enskilt viktigaste förklaringen till löneskillnaden mellan könen är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och att dessa yrken har olika lönelägen. Ett annat sätt att jämföra kvinnors och mäns löner är att med en s.k. standardvägning beräkna hur löneskillnaden skulle se ut om man tar hänsyn till skillnader i yrke, sektor, ålder, utbildning och arbetstid. Mätt med standardvägning var kvinnors lön i genomsnitt 95,6 procent

av mäns lön 2020. Den återstående löneskillnaden, den s.k. oförklarade löneskillnaden, var 4,4 procent 2020, vilket är 0,2 procentenheter mer jämfört med 2019. Mellan 2005 och 2020 har den oförklarade löneskillnaden minskat med 2,4 procentenheter.

Diagram 5.9 Ovägd och standardvägd löneskillnad mellan kvinnor och män

Källa: Medlingsinstitutet.

Den största oförklarade löneskillnaden finns bland tjänstemän i privat sektor där den var 6,6 procent 2020. Den minsta skillnaden finns i den kommunala sektorn där den var 0,2 procent 2020 (se även utg.omr. 2 avsnitt 4 om kvinnors och mäns lön inom staten).

En förklaring till att löneskillnaden mellan könen minskar är att arbetsmarknaden blivit mindre könsuppdelad. Jämfört med 2014 har andelen kvinnor ökat i manligt dominerade yrken och minskat i kvinnligt dominerade yrken (se även utg.omr. 13 avsnitt 5 om den ekonomiska jämställdheten).

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att det övergripande målet på arbetslivsområdet delvis har uppnåtts, men att flera utmaningar återstår. Arbetslivspolitikerna påverkar förhållanden på andra områden i samhället. På så sätt kan insatser på området även bidra till en hållbar utveckling i bredare mening i linje med målen för Agenda 2030, bl.a. mål 8 om en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Arbetsmiljön har varit starkt präglad av covid-19-pandemin

Ett tydligt regelverk, en välfungerande tillsyn, kontinuerlig kunskapsutveckling genom hela arbetslivet och en välfungerande partssamverkan är faktorer som skapar god arbetsmiljö och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

Under 2020 minskade antalet dödsolyckor i arbetet kraftigt. Det är sannolikt en följd av covid-19-pandemin och att det har varit mindre rörlighet och mindre aktivitet inom vissa delar av arbetslivet. Systematik i säkerhets- och arbetsmiljöarbetet är centralt för att förebygga dödsolyckorna. Skillnaderna mellan kvinnor och män vad gäller dödsolyckor och arbetsrelaterade olyckor beror till största del på att kvinnor och män arbetar inom olika yrken.

Pandemin har haft en betydande påverkan på arbetslivet och arbetsmiljön i Sverige. Arbetsmiljön har förändrats för i stort sett alla, på ett eller annat sätt och pandemin

har inneburit olika utmaningar och arbetsmiljörisker för olika yrkesgrupper. Den dramatiska ökningen i antalet arbetssjukdomar, särskilt inom vård och omsorg, innebär en utmaning när det gäller att nå målet om en god arbetsmiljö som förebygger ohälsa. Även det höga antalet anmälningar av skyddsombudsstopp och allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket tyder på att arbetsmiljön har varit ansträngd under pandemin. Dock konstaterar regeringen att arbetsgivare och skyddsombud tycks anmäla brister enligt kraven i arbetsmiljölagen, vilket pekar på att regelverket fungerar så som det är tänkt. Arbetsmiljöverket får genom rapporterna information både för att agera i det enskilda fallet och för att kunna få en helhetsbild av riskerna i arbetsmiljön till följd av pandemin. Regeringen bedömer att arbetet för att säkerställa tillgången till personlig skyddsutrustning för hälso- och sjukvårdspersonal, räddningstjänst och annan personal som arbetar med att behandla och vårda personer som blivit sjuka i covid-19 har varit en viktig del för att bidra till att förebygga ohälsa och olycksfall för dessa yrkesgrupper.

Tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagare och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda. De myndigheter som samverkar mot arbetslivskriminalitet bedömer att covid-19-pandemin har inneburit en ökad risk för arbetslivskriminalitet. Arbetsmiljöverkets inspektioner och myndighetsgemensamma kontroller bidrar till ökad regelefterlevnad och sunda konkurrensvillkor. Även om antalet inspektioner och kontroller minskade under 2020, och myndighetssamverkan behöver fortsätta att utvecklas, bedömer regeringen att arbetet bidrar till förbättrad säkerhet för människor i arbetslivet och därigenom mot uppfyllelse av såväl regeringens arbetsmiljömål som målet för arbetslivspolitik.

Kompetensutveckling är ett gemensamt intresse för både arbetsgivare och arbetstagare och centralt för en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsmarknadens parter spelar en viktig roll i detta arbete genom att teckna avtal som anpassar villkoren och förutsättningar för kompetensutveckling och omställning i olika branscher. Möjligheten för anställda att lära sig nytt och utvecklas i yrket är viktigt för att bidra till utveckling av både individer och verksamheter. Det är positivt att andelen som anser att de har möjlighet att varje vecka lära sig något nytt och utvecklas i yrket har ökat under senare år, dock anser regeringen att det är viktigt att kvinnor och män har lika förutsättningar för kompetensutveckling i arbetslivet.

Organisationsgraden utvecklades positivt

Villkoren på svensk arbetsmarknad regleras i stor utsträckning genom kollektivavtal. Avgörande för kollektivavtalens starka ställning i Sverige är att både arbetstagare och arbetsgivare i betydande utsträckning är organiserade. Regeringens åtgärder under pandemin, t.ex. korttidsarbete och ändrade villkor för att få arbetslöshetsersättning, bedöms ha haft betydelse för den positiva medlemsutvecklingen för både arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Även värdet av medlemskap tycks ha blivit tydligare under pandemin, bl.a. genom att mycket av det arbetsmarknadens parter arbetar med har uppmärksammats.

Regeringen bedömer att utvecklingen på området visar att förutsättningarna är goda för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetsgivarnas och arbetstagarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Även om skillnaderna mellan kvinnor och män när det gäller tidsbegränsade anställningar och deltidsarbete minskar så innebär skillnaderna att kvinnor har sämre ekonomiska förutsättningar än män.

Inga förlorade arbetsdagar trots omfattande avtalsrörelse

Under 2020 uppnåddes flera av de kriterier som används för att bedöma om målet om en god lönebildning kan anses vara uppfyllt. Trots en omfattande avtalsrörelse under

ett år präglad av ekonomisk osäkerhet och flera större förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter så gick inga arbetsdagar förlorade till följd av konflikt på arbetsmarknaden. Vilken påverkan som pandemin har haft på konfliktbenägenheten och därmed antalet medlingsärenden är dock svårt att veta. I en internationell jämförelse framstår den svenska arbetsmarknaden som mycket fredlig. Jämfört med de nordiska grannländerna förloras mycket få arbetsdagar på grund av arbetsmarknadskonflikter i Sverige, trots att antalet anställda är betydligt högre.

Trots att pandemin präglade avtalsrörelsen och löneutvecklingen 2020 gör regeringen den samlade bedömningen att lönebildningen fungerar väl när det gäller utvecklingen av reallöner, sysselsättning och internationell konkurrenskraft. Löneskillnaden mellan kvinnor och män fortsätter att minska, vilket bidrar till ökad ekonomisk jämställdhet mellan könen.

Regeringen bedömer att lönebildningen under året skedde i samhällsekonomisk balans och arbetsfred. Därigenom uppnåddes målet på området vilket bidrar till att nå det övergripande målet på arbetslivsområdet.

5.5 Politikens inriktning

Arbetslivspolitikerna tar sin utgångspunkt i människors vilja till arbete och utveckling. Att delta i arbetslivet är någonting positivt. Arbete är för de flesta människor, såväl kvinnor som män, den viktigaste källan till försörjning och har stor betydelse för individens möjlighet till delaktighet och inflytande i samhället. Arbete betyder gemenskap och makt att forma sitt eget liv och sin framtid. För att uppnå goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män krävs långsiktiga åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter. Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter och ger Sverige god förmåga att snabbt möta de förändringar som sker i vår omvärld. Sveriges konkurrenskraft stärks av att parterna tar ett stort ansvar för regleringen av arbetsmarknaden och att villkoren anpassas efter förutsättningar i olika branscher och utifrån ökade krav på snabb omställning. Detta är en viktig del av den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Arbetslivet är i ständig förändring. Dagens arbetsliv ställer högre krav på medarbetares kompetens och förmåga att hantera information och problemlösning. Arbetsmarknaden i Sverige har blivit mer tudelad mellan å ena sidan personer som har längre utbildning och yrkeserfarenhet – som har lättare att få arbete – och å andra sidan personer med kort utbildning och liten eller ingen yrkeserfarenhet – som har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Livslångt lärande, omställning och kompetensutveckling blir allt viktigare och är en central del i att skapa ett längre och hållbart arbetsliv. Vissa av de förändringar som covid-19-pandemin har inneburit för vårt sätt att arbeta kan också komma att bli bestående. En viktig del i en väl fungerande politik på arbetslivsområdet är en god dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter om hur politiken kan utvecklas och vilka insatser som bör genomföras.

Arbetslivet ska ge trygghet, utveckling och god hälsa

En säker och utvecklande arbetsmiljö är central för en väl fungerande och livskraftig arbetsmarknad. God arbetsmiljö har betydelse för såväl tillväxt som sysselsättning, liksom för en god, jämlik och jämställd hälsa. En god arbetsmiljö främjar utveckling av verksamheter och individer och ger plats för människor med olika bakgrund och förmågor i arbetslivet. Regeringen och myndigheterna arbetar tillsammans med arbetsmarknadens parter för att skapa ramarna för en god arbetsmiljö. Det är arbetsgivarna,

arbetstagarna och deras representanter som tillsammans bedriver det dagliga arbetsmiljöarbetet på de enskilda arbetsplatserna.

Arbetsmiljön har stor betydelse för hur länge människor kan, orkar och vill arbeta. Att skapa friska arbetsplatser är en viktig del för att främja hälsa och ska vara en central del i det dagliga arbetsmiljöarbetet. För att behålla den höga skyddsnivån för arbetstagare i Sverige behöver kunskap och regelverk följa med i de förändringar som sker i arbetslivet. Regeringen anser att det finns skäl att se över vissa delar av arbetsmiljölagen (1977:1160) och har därför tillsatt en utredning om utökade möjligheter att upprätthålla en god arbetsmiljö (dir. 2021:44). Arbetsmiljoreglerna ska ge samma skydd för kvinnor och män och oavsett yrke, bransch eller sektor. Ingen ska dö eller skadas till följd av sitt arbete. Tillsyn av arbetsmiljö är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. En god arbetsmiljö är också en jämställdhetsfråga. Värderingar och normer som ligger bakom ojämställdheten i arbetsvillkor och arbetsmiljö behöver ifrågasättas och förändras. Det behövs en fortsatt hög ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken för att möta olika utmaningar i arbetslivet. Arbetsmiljöproblem som relaterar till organisatoriska och sociala faktorer behöver betraktas som lika allvarliga som de fysiska riskerna. Genomförandet av regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025 är en viktig del i att stärka arbetet med att uppnå målet för arbetslivspolitik. Frågor om en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv behöver prioriteras. Regeringen satsar därför resurser för en utökad och förstärkt tillsyn av arbetsmiljön i Sverige. Regeringen föreslår också riktade medel för stärkt samverkan mot arbetslivskriminalitet. Fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet är ett allvarligt samhällsproblem. Det ska aldrig löna sig att begå brott eller skaffa sig konkurrensfördelar genom att åsidosätta de anställdas rätt till en trygg arbetsmiljö. Regeringen anser att myndighetssamverkan och tillsynen inom området fortsatt bör stärkas. Regeringen avser också att inrätta en ny delegation mot arbetslivskriminalitet.

En reformerad arbetsrätt som ger flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

Utvecklingen på arbetsmarknaden har inneburit nya förutsättningar och behov för arbetsgivare och arbetstagare vad gäller bl.a. anställningsskyddet. Utvecklingen på arbetsmarknaden innebär att arbetsgivare behöver ökad flexibilitet och förutsägbarhet för att kunna anpassa sina verksamheter och klara konkurrensen. Arbetstagarna å sin sida behöver ett skydd som är anpassat för den nya arbetsmarknaden, där en viktig del av tryggheten består av en stärkt omställningsförmåga och därigenom förstärkt anställningsbarhet. Svenska löntagare ska möta förändringar på arbetsmarknaden med trygghet och framtidstro. Möjligheterna att ställa om mitt i yrkeslivet ska bli fler och mer tillgängliga. Regeringen föreslår därför ett omställningspaket och avser att föreslå lagändringar så att arbetsmarknaden kan reformeras i linje med partsöverenskommelsen om trygghet, omställning och anställningsskydd.

Regeringen värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen

Sverige har en stark och välfungerande arbetsmarknadsmodell. Arbetsmarknadens parter autonomi och självständighet är en förutsättning för att parterna fortsatt ska kunna ta ett stort ansvar för regleringen på arbetsmarknaden i syfte att skapa flexibla lösningar som är anpassade för olika branscher. Kollektivavtalslösningar mellan arbetsmarknadens parter och en fortsatt hög anslutningsgrad, både bland arbetsgivare och arbetstagare, är viktigt. En av grundpelarna i den svenska arbetsmarknadsmodellen är att arbetsmarknadens parter har ett huvudansvar för lönebildningen. Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande. Lönebildningsmodellen har under lång tid bidragit till en

varaktigt reallönstillväxt och få konfliktdagar på den svenska arbetsmarknaden. Den positiva utvecklingen ska bibehållas.

Regeringen ska, tillsammans med arbetsmarknadens parter, fortsatt vara en stark röst inom EU. Regeringen värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen inom EU och agerar för att initiativ på EU-nivå, inklusive förslag om minimilön, ska respektera nationella system och arbetsmarknadens parter autonomi.

Löneskillnaden har betydelse för den ekonomiska jämställdheten

En arbetsmarknad där kvinnor och män kan delta på samma villkor är bra för samhället och ger en starkare ekonomi och bidrar till målet om ekonomisk jämställdhet. Arbetsmarknaden behöver bli mindre könsuppdelad och heltidsarbete ska vara norm för både kvinnor och män. Osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män får inte förekomma. Kvinnor och män ska ha samma möjlighet till ekonomisk självständighet och trygghet, genom hela livet. Löneskillnader mellan kvinnor och män fortsätter att minska, men det går för långsamt. Det finns flera orsaker till att kvinnor har lägre inkomster än män och det kräver åtgärder inom flera olika politikområden.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 2:1 Arbetsmiljöverket

Tabell 5.3 Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

2020	Utfall	663 980	Anslagssparande	25 771
2021	Anslag	695 281 ¹	Utgiftsprognos	684 651
2022	Förslag	737 550		
2023	Beräknat	770 199 ²		
2024	Beräknat	802 823 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 762 294 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 786 794 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till myndigheter samt statsbidrag till arbetsmarknadens parter för arbete mot arbetslivskriminalitet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.4 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	695 281	695 281	695 281
Pris- och löneomräkning ²	7 269	14 555	21 581
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	35 000	60 363	85 961
<i>varav BP22³</i>	<i>35 000</i>	<i>60 000</i>	<i>85 000</i>
– <i>Stärkt samverkan mot arbetslivskriminalitet</i>	<i>10 000</i>	<i>10 000</i>	<i>10 000</i>
– <i>Utökad tillsyn av arbetsmiljön</i>	<i>25 000</i>	<i>50 000</i>	<i>75 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	737 550	770 199	802 823

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 25 000 000 kronor för 2022, 50 000 000 kronor för 2023 och 75 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för utökad och förstärkt tillsyn av arbetsmiljön.

Anslaget ökas med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2022 för att stärka myndighetens samordnande roll i samverkan mot arbetslivskriminalitet och sin tillsyn på området.

Regeringen föreslår att 737 550 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 770 199 000 kronor respektive 802 823 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2020	911	911	0
Prognos 2021	1 100	1 103	3
Budget 2022	1 100	1 100	0

Uppdragsverksamheten omfattar huvudsakligen den särskilda informationsverksamheten, men även försäljning från informationssystemet om arbetsskador (ISA). Den särskilda informationsverksamheten består främst av försäljning av verkets föreskrifter. Det ackumulerade resultatet för 2020 var 3 000 kronor.

5.6.2 2:2 Arbetsdomstolen

Tabell 5.6 Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

2020	Utfall	30 449	Anslagssparande	3 287
2021	Anslag	34 161 ¹	Utgiftsprognos	30 734
2022	Förslag	35 448		
2023	Beräknat	35 831 ²		
2024	Beräknat	36 190 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 35 448 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 35 448 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.7 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	34 661	34 661	34 661
Pris- och löneomräkning ²	787	1 170	1 529
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	35 448	35 831	36 190

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 35 448 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Arbetsdomstolen* för 2022. För 2023 respektive 2024 beräknas anslaget till 35 831 000 kronor respektive 36 190 000 kronor.

5.6.3 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tabell 5.8 Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

2020	Utfall	35 115	Anslagssparande	3 608
2021	Anslag	36 722 ¹	Utgiftsprognos	34 600
2022	Förslag	33 722		
2023	Beräknat	33 722		
2024	Beräknat	33 722		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén. Medlemsavgiften i svenska kronor bestäms av den svenska kronans växelkurs mot schweizerfrancen vid utbetalningsdagen.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.9 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	33 722	33 722	33 722
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	33 722	33 722	33 722

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 33 722 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 33 722 000 kronor respektive år.

5.6.4 2:4 Medlingsinstitutet

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

2020	Utfall	53 176	Anslagssparande	7 345
2021	Anslag	55 747 ¹	Utgiftsprognos	54 529
2022	Förslag	56 720		
2023	Beräknat	57 492 ²		
2024	Beräknat	58 112 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 56 720 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 56 720 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.11 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	56 247	56 247	56 247
Pris- och löneomräkning ²	473	1 245	1 865
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	56 720	57 492	58 112

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 56 720 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Medlingsinstitutet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 57 492 000 kronor respektive 58 112 000 kronor.

5.6.5 2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Tabell 5.12 Anslagsutveckling 2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Tusental kronor

2020	Utfall	30 672	Anslagssparande	8 536
2021	Anslag	38 643 ¹	Utgiftsprognos	38 170
2022	Förslag	39 448		
2023	Beräknat	39 932 ²		
2024	Beräknat	40 350 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 448 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 448 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för arbetsmiljökunskaps förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.13 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	39 143	39 143	39 143
Pris- och löneomräkning ²	305	789	1 207
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	39 448	39 932	40 350

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 39 448 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Myndigheten för arbetsmiljökunskap* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 39 932 000 kronor respektive 40 350 000 kronor.

5.6.6 2:6 Regional skyddsombudsverksamhet

Tabell 5.14 Anslagsutveckling 2:6 Regional skyddsombudsverksamhet

Tusental kronor

2020	Utfall	111 913	Anslagssparande	87
2021	Anslag	112 000 ¹	Utgiftsprognos	109 773
2022	Förslag	112 000		
2023	Beräknat	112 000		
2024	Beräknat	112 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.15 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:6 Regional skyddsombudsverksamhet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	112 000	112 000	112 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	112 000	112 000	112 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 112 000 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Regional skyddsombudsverksamhet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 112 000 000 kronor respektive år.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 2:6 *Regional skyddsombudsverksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmiljöverket beslutar om bidrag under anslaget för den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 2:6 *Regional skyddsombudsverksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2023.

Tabell 5.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:6 Regional skyddsombudsverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	19 970	19 596	20 000	
Nya åtaganden	19 596	20 000	20 000	
Infriade åtaganden	-19 596	-19 596	-20 000	-20 000
Utestående åtaganden	19 596	20 000	20 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	20 000	20 000	20 000	